

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (จิตวิทยาชุมชน)

ปริญญา

จิตวิทยาชุมชน

จิตวิทยา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก: กรณีศึกษาเยาวชน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Commitment to Culture of Ancient Remains in the World Heritage: A Case Study
of Youth at Pra Nakhon Si Ayutthaya Province

นางผู้วิจัย นางสาวสุวิพันธุ์ ชุมคำโรง

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศโทหญิง งามลย์ ผิวเหลือง, ปร.ด.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน, กศ.ด)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วัลย์ สุรินยา, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก: กรณีศึกษาเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Commitment to Culture of Ancient Remains in the World Heritage: A Case Study of Youth
at Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

โดย

นางสาวสุริพันธ์ ชุมสำโรง

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาชุมชน)

พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุริพันธ์ ชุมสำโรง 2554: ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก: กรณีศึกษา
เยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (จิตวิทยาชุมชน)
สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศโทหญิง งามลัมย์ ผิวเหลือง, ปร.ด. 193 หน้า

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม การสนับสนุนทางสังคม และความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 878 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบ และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า 1) เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม การสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับสูง และความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอยู่ในระดับสูงมาก 2) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่าการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวนสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก โดยตัวแปรทั้ง 7 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 23.4 ($R^2_{adj} = .234$) และตัวแปรที่พยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้ดีที่สุดคือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

Sureephan Choomsamrong 2011: Commitment to Culture of Ancient Remains in the World Heritage: A Case Study of Youth at Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Master of Science (Community Psychology), Major Field: Community Psychology, Department of Psychology. Thesis Advisor: Assistant Professor Wing Commander Ngamlamai Piolueang, Ph.D. 193 pages.

The objectives of this study were 1) to study the level of the knowledge of culture of ancient remains in the world heritage, participation, social support, and commitment to culture of ancient remains in the world heritage of youths at Phra Nakhon Si Ayutthaya province, and 2) to study the influence of personal factors, the knowledge of culture of ancient remains in the world heritage, participation, and social support, on commitment to culture of ancient remains in the world heritage of youths at Phra Nakhon Si Ayutthaya province. The data were collected from 878 students in the 4th level in the school under the Secondary Educational Service Area Office in Phra Nakhon Si Ayutthaya district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province. Research instruments were test and questionnaires, data were analyzed by using a computer package statistical program. Statistical methods were percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis with stepwise method.

The results were as follow: firstly, the knowledge of culture of ancient remains in the world heritage, participation, and social support of samples were at the high level, and commitment to culture of ancient remains in the world heritage was at the very high level. Secondly, the factors including, social support from family, used to do cultural activity in community, participation in evaluation, number of members in family, social support from community, participation in activity with the school, and participation in benefits had influenced on commitment to culture of ancient remains in the world heritage, and those of factors could predict it at 23.4 percents ($R^2_{adj} = .234$) with the statistical significance level of .001. Especially, social support from family was the best predictor among those factors analyzed.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยใคร่ขอกราบ
ขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศโทหญิง ดร.งามลัมย์ ผิวเหลือง อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร.ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม พันตรีหญิง
ดร.พนมพร พุ่มจันทร์ และรองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ อิศรภักดี ผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบ
วิทยานิพนธ์ ที่ให้ความรู้ คำปรึกษา ตลอดจนการแก้ไขสิ่งบกพร่องต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์
ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมาไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างของการศึกษารั้งนี้ คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ที่ได้สละเวลาให้ข้อมูลในการตอบแบบทดสอบและแบบสอบถามเพื่อให้
วิทยานิพนธ์ครั้งนี้สมบูรณ์ และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ของภาควิชาจิตวิทยาทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัวหุมสาโรง นายนันทวัฒน์
อันประดิษฐ์ และครอบครัว และเพื่อนๆ จิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยา รุ่นที่ 8 ทุกท่านที่ให้อำนาจใจ
และให้การสนับสนุนจนกระทั่งบรรลุจุดหมาย

คุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ขอน้อม
รำลึกถึงบูรพาจารย์ทุกท่าน และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่มีส่วนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จได้

สุริพันธ์ หุมสาโรง

เมษายน 2554

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง

(3)

บทที่ 1 บทนำ

1

ความสำคัญของปัญหา

1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

4

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

4

ขอบเขตการวิจัย

5

นิยามศัพท์

7

บทที่ 2 การตรวจเอกสาร

14

วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

14

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

22

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

38

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

51

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

58

สรุปแนวคิดและทฤษฎีสู่กรอบแนวคิดการวิจัย

61

กรอบแนวคิดการวิจัย

68

สมมติฐานการวิจัย

69

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

70

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

70

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

72

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

75

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

75

การเก็บรวบรวมข้อมูล

78

การวิเคราะห์ข้อมูล

78

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

83

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	84
ผลการวิจัย	84
ข้อวิจารณ์	132
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	156
สรุปผลการวิจัย	156
ข้อเสนอแนะ	161
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	165
ภาคผนวก	173
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	174
ภาคผนวก ข ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	181
ภาคผนวก ค รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	191
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	193

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำแนกตามระดับชั้น	71
2	จำนวนและร้อยละของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	85
3	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความรู้เกี่ยวกับ วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก และค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมรายชื่อของเยาวชนที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง	94
4	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วม รายด้านของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	98
5	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้ การสนับสนุนทางสังคมรายชื่อของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	98
6	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้ การสนับสนุนทางสังคมรายด้านของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	102
7	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความผูกพันต่อ วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกรายชื่อของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	103
8	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความผูกพันต่อ วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกรายด้านของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	106

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	ระดับการวัดของตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม	107
10	ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล คะแนนรวมความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม	113
11	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อ ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชน	120
12	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อ ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดี ต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน	122
13	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อ ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกรักว่าตน เป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน	125
14	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อ ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกลึก ที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน	127
15	การสรุปตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรม โบราณสถานมรดกโลกของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	130

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในการพัฒนาชาติไทยให้มีความมั่นคง มีความอยู่ดีมีสุขร่วมกันของประชาชน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญ ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับทุนต่างๆ ของประเทศ ซึ่งทุนทางวัฒนธรรมนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของทุนทางสังคมและเป็นจุดแข็งที่สามารถเชื่อมโยงทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีพลังไปเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขร่วมกันของคนในชาติได้ตาม จุดมุ่งหมายหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (สำนักพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต, 2549: 43) อีกทั้ง วัฒนธรรมยังพื้นฐานสำคัญ เป็นวิถีของคนในชุมชนที่ถูกสร้างมา โดยตนเองและเพื่อตนเอง ย่อมเป็นภูมิคุ้มกันที่แน่นหนามั่นคงในการป้องกันกระแสการเปลี่ยนแปลงจากโลกภายนอก (สุรวุฒิ ปัดไธสง, 2545: 16)

วัฒนธรรมทั้งที่เป็นสัญลักษณ์ จำต้องไม่ได้ ทั้งภาษาพูด ระบบความเชื่อ กิริยามารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมทางด้านวัตถุ ไม่ว่าจะเป็นอาคารบ้านเรือน วัด ศิลปกรรม ประติมากรรม ตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ (อมรา พงศาพิชญ์, 2551: 25) ซึ่งล้วนแต่มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของชนชาติเผ่าพันธุ์ทั้งสิ้น เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของตน ความเป็นปัจเจกชนในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าของมนุษย์ เพื่อความอยู่รอด (สุพิศวง ธรรมพันทา, 2532: 6-9) รวมถึงเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตในแต่ละสังคม เป็นมรดกทางสังคมที่จะต้องมีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นเพื่อให้วัฒนธรรมนั้นยังคงอยู่ต่อไป (สุพิศรา สุภาพ, 2541: 103) ดังนั้น เราควรตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรมนี้ไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก ที่ไม่เพียงแต่จะมีความสำคัญต่อชนในชาติเท่านั้น ยังถือได้ว่าเป็นความสำคัญต่อมวลมนุษยชาติด้วย และถือเป็นหน้าที่ของคนทั่วโลกที่ต้องร่วมกันดูแลรักษาไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมนั้นให้ยังคงคุณค่า เป็นสมบัติของมวลมนุษยชาติต่อไป (ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม, 2553)

มรดกทางวัฒนธรรมเป็นสถานที่ซึ่งเป็นโบราณสถาน ทั้งงานด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม หรือแหล่งโบราณคดีทางธรรมชาติ อันมีความเป็นเอกลักษณ์หรือแหล่งสถานที่สำคัญ อันอาจเป็นผลงานฝีมือมนุษย์หรือเป็นผลงานร่วมกันระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ รวมทั้งพื้นที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี ซึ่งสถานที่เหล่านี้มีคุณค่าความล้ำเลิศทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ มนุษยวิทยา หรือวิทยาศาสตร์ สำหรับมรดกทางวัฒนธรรมในประเทศไทยที่ได้รับการแต่งตั้งจาก องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก: UNESCO) ให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแหล่งโบราณสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ความเป็นชาติไทยและมีชื่อเสียง ได้แก่ นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม, 2553) ซึ่งเป็นแหล่งโบราณสถานที่มีความสำคัญและมีคุณค่าต่อประเทศชาติและท้องถิ่นอย่างยิ่ง ในการแสดงถึงความเป็นมาของชาติ แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในอำญรียภาพของบรรพบุรุษไทย ในการสร้างสรรค์ประเทศ รวมถึงก่อให้เกิดความรักชาติ ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย (จิรา จงกล, 2532) แต่จากการพัฒนาแหล่งสถานที่ตั้งโบราณสถานในปัจจุบัน ที่มุ่งเน้นการขยายความเจริญทางด้านวัตถุ ด้านกายภาพ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างถนน การสร้างบ้านเรือนบดบังทัศนียภาพของโบราณสถาน แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาที่ไม่สอดคล้องกับทิศทางการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ความไม่ดูแลเอาใจใส่ ขาดการทำนุบำรุง รักษาามรดกโลกอย่างจริงจังตามเจอนใจของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลก ซึ่งอาจจะทำให้แหล่งโบราณสถานเหล่านี้ถูกลดดอยความสำคัญ ถูกเพิกถอนจากการเป็นมรดกโลกในอนาคตได้ (ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม, 2553)

ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและประเทศชาติในมิติทางวัฒนธรรม ที่จะยังคงรักษาคุณค่าของวัฒนธรรมของตนไว้ได้ โดยไม่ถูกรอบงำจากวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงอื่นๆ ต้องอาศัยเจอนใจทางวัฒนธรรม ตั้งแต่การร่วมกันสืบสานวัฒนธรรม ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง การให้คนคิดถึงประโยชน์ส่วนรวม มีความรับผิดชอบช่วยเหลือส่วนรวม ช่วยด้วยความสมัครใจ ตระหนักในคุณค่าวัฒนธรรม รวมถึงความเป็นคนชุมชน เป็นความสำนึกที่สะท้อนถึงความรัก ความผูกพัน ความหวงแหน ความเป็นเจ้าของชุมชน (สุรวุฒิ ปัดโรสง, 2545: 17) ซึ่งในปัจจุบัน แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาได้รับการยอมรับและใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานในการพัฒนา โดยความสำเร็จของกระบวนการมีส่วนร่วมนั้นขึ้นอยู่กับประชาชนในชุมชน มีการเข้าร่วมอย่างเป็นอิสระ ด้วยความสมัครใจ เพื่อเป็นพลังสำคัญที่ทำให้งานพัฒนาต่างๆ บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย (จริญญา วงษ์พรหม, 2536 อ้างใน ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ

, 2546: 195) เช่นเดียวกัน ในการพัฒนาชุมชนมิติทางวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนในชุมชนเกิดความผูกพัน (สมยศ นาวิการ, 2543: 101) รู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความกระตือรือร้นในการที่จะช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม (วันชัย วัฒนศัพท์, 2544: 26)

ในการดำเนินงานวัฒนธรรมต้องยึดมั่นในกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคีทุกภาคส่วน เพราะวัฒนธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับทุกชีวิตในสังคม ส่วนสำคัญคือภาคประชาชน ที่ถือเป็นแกนนำในการขับเคลื่อน (สำนักพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต, 2549: 47) โดยเฉพาะกับกลุ่มเยาวชน ซึ่งเป็นวัยแห่งการปรับตัว เชื่อมต่อระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ (พรพิมล เจริญนาครินทร์, 2539: 13) เริ่มมีความสนใจกิจกรรมใหม่และกิจกรรมที่มีประโยชน์ รวมถึงสนใจในด้านวัฒนธรรมประเพณี เริ่มสามารถเข้าใจและมองเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีว่ามี ความสำคัญต่อบุคคลและสังคม หากมีการให้ความรู้ ความเข้าใจ และชักจูงให้เยาวชนสนใจอย่าง ถูกต้องเหมาะสม จะสร้างให้เยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา เป็นบุคคลที่รู้จักรักและสวณ วัฒนธรรมให้ดำรงอยู่ต่อไป (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549: 362)

สถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่ในการขัดเกลา ปลูกฝังค่านิยม วิถีปฏิบัติ หล่อหลอมวิถีชีวิต วัฒนธรรมต่างๆ คือ ครอบครัว ซึ่งถือเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ อารมณ์ ทักษะ และความประพฤติของเยาวชน โรงเรียน เป็นสถาบันที่เปรียบเสมือนบ้านหลังที่ สองของเยาวชน ในการให้ความรู้วิชาการต่างๆ ตลอดจนขัดเกลา หล่อหลอมทัศนคติ (สุพัตรา สุภาพ, 2551: 42-43) และชุมชน ซึ่งมีหน้าที่ในการปลูกฝังและถ่ายทอดวัฒนธรรม แนวทางในการ ประพฤติปฏิบัติตนในชุมชนให้แก่สมาชิกใหม่ (สนธยา พลศรี, 2547: 36) สถาบันเหล่านี้มีความ สำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมสนับสนุนเยาวชน โดยการอบรม สั่งสอน แนะนำ รวมถึงการเป็น แบบอย่างที่ดีให้แก่เยาวชน และหากเยาวชนได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่ดีจนทำให้รู้สึกว่า ตนเองมีคุณค่า เป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ก็อาจจะทำให้เกิดความรัก ความผูกพัน ห่วงแหนต่อ ชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ (Sense of Community) มีความสำนึกในการทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เพื่อ ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (วีรนิษฐ์ รุ่งแสง, 2549)

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาอิทธิพลของความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม โบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อความผูกพันต่อ วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผลการวิจัย

จะเป็นแนวทางแก่ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน รวมถึง กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวัฒนธรรม ในการเสริมสร้างความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกให้เกิดขึ้นกับเยาวชน และเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาด้านความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ระดับการมีส่วนร่วม ระดับการสนับสนุนทางสังคม และระดับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ระดับการมีส่วนร่วม ระดับการสนับสนุนทางสังคม และระดับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ทำให้ทราบถึงอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางให้กับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน รวมถึง กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวัฒนธรรม ในการเสริมสร้างความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกให้แก่เยาวชนต่อไป

4. ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาด้านความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก: กรณีศึกษาเยาวชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประชากรเยาวชนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคปลาย ปีการศึกษา 2553 จำนวนทั้งสิ้น 3,785 คน (ศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2553)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

1.1 เพศ

1.2 ผลการเรียนรู้

1.3 ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในจังหวัด

1.4 การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน

1.5 การเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน

1.6 ความสนใจในการช่วยทำกิจกรรมวัฒนธรรม

1.7 จำนวนสมาชิกในครอบครัว

1.8 ลักษณะครอบครัว

1.9 การเป็นลูกคนเดียว

1.10 การเป็นลูกคนโต

1.11 การศึกษาของบิดา

1.12 การศึกษาของมารดา

1.13 อาชีพของบิดา

1.14 อาชีพของมารดา

1.15 รายได้ของครอบครัว

1.16 สถานภาพของบิดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน

1.17 สถานภาพของมารดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน

1.18 การร่วมทำกิจกรรมในชุมชนของสมาชิกในครอบครัว

2. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

3. การมีส่วนร่วม

3.1 การมีส่วนร่วมตัดสินใจ

3.2 การมีส่วนร่วมดำเนินการ

3.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

3.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

4. การสนับสนุนทางสังคม

4.1 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

4.2 การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน

4.3 การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน

ตัวแปรตาม ได้แก่

ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

1. การมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

2. การรู้สึกว่าเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

3. การมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

นิยามศัพท์

วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ที่ได้สั่งสมและปฏิบัติ สืบทอดกันมา โดยสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ดึงดูด ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่สังคม ในการวิจัยครั้งนี้ คือ วัฒนธรรมทางด้านวัตถุ ที่เป็นโบราณสถานที่ได้รับการยกย่องจากองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์

และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก: UNESCO) ให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม ได้แก่ นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ในการวิจัยนี้คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะเฉพาะบุคคลของเยาวชนที่จะศึกษา ซึ่งประกอบด้วย เพศ ผลการเรียนรู้ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในจังหวัด การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน การเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน ความสนใจในการช่วยทำกิจกรรมวัฒนธรรม จำนวนสมาชิกในครอบครัว ลักษณะครอบครัว การเป็นลูกคนเดียว การเป็นลูกคนโต การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของครอบครัว สถานภาพของบิดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน สถานภาพของมารดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน และการร่วมทำกิจกรรมในชุมชนของสมาชิกในครอบครัว

เพศ หมายถึง ลักษณะที่แสดงความเป็นเพศชาย หรือเพศหญิงของเยาวชน

ผลการเรียน หมายถึง เกรดเฉลี่ยตลอดหลักสูตรการศึกษาของเยาวชนในเทอมล่าสุดที่ตอบแบบทดสอบและแบบสอบถาม

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในจังหวัด หมายถึง จำนวนปีที่เยาวชนอาศัยอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาขณะที่ตอบแบบทดสอบและแบบสอบถาม ตั้งแต่ปีที่เยาวชนมาอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบัน

การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน หมายถึง การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรม หรือร่วมทำกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมภายในโรงเรียนของเยาวชน

การเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน หมายถึง การที่เยาวชนเคยเข้าร่วมทำกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมภายในชุมชนที่เยาวชนอาศัยอยู่

ความสนใจในการช่วยทำกิจกรรมวัฒนธรรม หมายถึง ความโน้มเอียงของเยาวชนที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่เยาวชนรู้สึกชอบและพอใจ

จำนวนสมาชิกในครอบครัว หมายถึง จำนวนของบุคคลที่อยู่ในครอบครัวเดียวกับเยาวชน ซึ่งนับรวมตัวเยาวชนด้วย

ลักษณะครอบครัว หมายถึง แบบของการอยู่ร่วมกันของเยาวชน และสมาชิกในครอบครัว แบ่งออกเป็น ครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวขยาย

ครอบครัวเดี่ยว หมายถึง การอยู่ร่วมกันของกลุ่มบุคคลที่เป็นสมาชิก ซึ่งมีความสัมพันธ์กันผูกพันกัน ประกอบด้วย พ่อ แม่ และเยาวชนที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน

ครอบครัวขยาย หมายถึง การอยู่ร่วมกันของกลุ่มบุคคลที่เป็นสมาชิก ซึ่งมีความสัมพันธ์กันผูกพันกัน ประกอบด้วย พ่อ แม่ เยาวชน ป้าลุง ปู่ย่า ตายาย หรือญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน รวมถึงครอบครัวที่แยกกันอยู่คนละบ้าน แต่ยังอยู่ในพื้นที่เดียวกัน

การเป็นลูกคนเดียว หมายถึง การที่เยาวชนเกิดมาในครอบครัว โดยไม่มีพี่หรือน้องที่เกิดจากบิดามารดาเดียวกัน

การเป็นลูกคนโต หมายถึง การที่เยาวชนเกิดมาในครอบครัว โดยเยาวชนเกิดในลำดับแรก และมีน้องที่เกิดจากบิดามารดาเดียวกัน

การศึกษาของบิดา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของบิดาของเยาวชน

การศึกษาของมารดา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของมารดาของเยาวชน

อาชีพของบิดา หมายถึง ลักษณะการทำงานของบิดาของเยาวชน ที่ทำประจำและมีรายได้ให้กับครอบครัว

อาชีพของมารดา หมายถึง ลักษณะการทำงานของมารดาของเยาวชน ที่ทำประจำและมีรายได้ให้กับครอบครัว

รายได้ของครอบครัว หมายถึง จำนวนเงินที่เกิดจากการประกอบอาชีพที่ทำประจำของบิดาและมารดา หรือบุคคลในครอบครัวของเยาวชน รวมกันเป็นรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน

สถานภาพของบิดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน หมายถึง ตำแหน่งทางสังคมของบิดาที่มีบทบาทในการร่วมทำกิจกรรมในชุมชน

สถานภาพของมารดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน หมายถึง ตำแหน่งทางสังคมของมารดา ที่มีบทบาทในการร่วมทำกิจกรรมในชุมชน

การร่วมทำกิจกรรมในชุมชนของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวของเยาวชนเข้าร่วมทำกิจกรรมในชุมชนที่อาศัยอยู่

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก หมายถึง การที่เยาวชนสามารถจำ และระลึกถึงรายละเอียดของข้อมูลในเรื่องของโบราณสถานที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก ในจังหวัดที่ตนเองอาศัยอยู่ ประกอบด้วย การประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก โบราณสถานที่สำคัญ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ ดูแลรักษาโบราณสถานที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่เยาวชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตนด้วยความสมัครใจ ตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมปฏิบัติร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล เพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ซึ่งมีลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การมีส่วนร่วมตัดสินใจ หมายถึง การที่เยาวชนริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจในการปฏิบัติการในเรื่องของการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เช่น ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมในการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลก

การมีส่วนร่วมดำเนินการ หมายถึง การที่เยาวชนสนับสนุนทรัพยากร บริหาร ประสานความร่วมมือ ที่เป็นประโยชน์ในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เช่น บริจาคเงิน หรืออุปกรณ์ช่วยเหลือในกิจกรรมการอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลก ช่วยถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานมรดกโลกแก่ผู้อื่น ช่วยแนะนำนักท่องเที่ยวในการเข้าชมโบราณสถานมรดกโลก

การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่เยาวชนร่วมรับผลประโยชน์ด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล เช่น ได้รับความภาคภูมิใจในโบราณสถานมรดกโลกที่ยังคงอยู่ในสภาพสมบูรณ์ จากการร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์ เกิดความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันในการช่วยกันอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดที่ตนอาศัยอยู่ต่อไป รู้สึกภูมิใจ รู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญในการร่วมอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลก

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การที่เยาวชนมีส่วนร่วมตรวจสอบความผิดปกติ หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับโบราณสถานมรดกโลก เช่น ร่วมตรวจสอบความเสียหาย ทั้งเชิงกายภาพ ที่ทำให้โบราณสถานมรดกโลกชำรุดทรุดโทรม และเชิงข้อมูลข่าวสาร ที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงของโบราณสถานมรดกโลก เนื่องจากการดูหมิ่นหรือลบหลู่

การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การรับรู้ของเยาวชนว่าได้รับการสนับสนุนในด้านอารมณ์ ความรู้สึก ไม่ว่าจะเป็นความเอาใจใส่ การยกย่องนับถือ การเห็นคุณค่า รวมถึงการสนับสนุนในรูปแบบของวัตถุ อุปกรณ์ สิ่งของ เงินทอง เวลา ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ทำให้เยาวชนมีกำลังใจ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าในการร่วมธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก จาก 3 แหล่ง คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน

การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของเยาวชนว่าได้รับการยกย่อง การดูแลเอาใจใส่ เห็นอกเห็นใจ ความไว้วางใจ รับรู้ว่ามีบุคคลที่คอยรับฟังความคิดเห็น ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโบราณสถาน การให้คำปรึกษา ได้รับสิ่งของ/บริการที่จำเป็น รวมถึงเรื่องการเงิน แรงงาน และเวลา และการได้รับข้อมูลย้อนกลับที่ใช้ในการประเมินตนเอง การรับรองที่ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง จากคนในครอบครัว ในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน หมายถึง การรับรู้ของเยาวชนว่าได้รับการยกย่อง การดูแลเอาใจใส่ เห็นอกเห็นใจ ความไว้วางใจ รับรู้ว่ามีบุคคลที่คอยรับฟังความคิดเห็น ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโบราณสถาน การให้คำปรึกษา ได้รับสิ่งของ/บริการที่จำเป็น รวมถึงเรื่องการเงิน แรงงาน และเวลา และการได้รับข้อมูลย้อนกลับที่ใช้ในการประเมินตนเอง การรับรองที่ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง จากเพื่อน ครู และ โรงเรียน ในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน หมายถึง การรับรู้ของเยาวชนว่าได้รับการยกย่อง การดูแลเอาใจใส่ เห็นอกเห็นใจ ความไว้วางใจ รับรู้ว่ามีบุคคลที่คอยรับฟังความคิดเห็น ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโบราณสถาน การให้คำปรึกษา ได้รับสิ่งของ/บริการที่จำเป็น รวมถึงเรื่องการเงิน แรงงาน และเวลา และการได้รับข้อมูลย้อนกลับที่ใช้ในการประเมินตนเอง การรับรองที่ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง จากคนในชุมชน ในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก หมายถึง การที่เยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก รู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก และไม่คิดละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตน เพื่อช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกให้คงอยู่สืบไป ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ การมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรู้สึกว่าเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

การมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก หมายถึง การที่เยาวชนรู้สึกภูมิใจในโบราณสถานมรดกโลก รู้สึกว่าโบราณสถานมรดกโลกมีความสำคัญยิ่งกับชาติบ้านเมือง ขอมรับเป้าหมาย ค่านิยมร่วมกันในการธำรงรักษาโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตน กล่าวถึงความล้ำค่าของโบราณสถานมรดกโลกให้แก่ผู้อื่นฟัง

การรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก หมายถึง การที่เยาวชนรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมดูแลรักษาโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตน ไม่พอใจหากมีคนมาลบหลู่โบราณสถานมรดกโลก หรือกล่าวถึงในทางที่ไม่ดี ไม่ยอมให้ใครมาทำลายโบราณสถานมรดกโลกที่อยู่ในจังหวัดของตน หรือรู้สึกเสียใจมากหากโบราณสถานมรดกโลกที่อยู่ในจังหวัดของตนเกิดความเสียหาย

การมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก หมายถึง การที่เยาวชนมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลกในขณะที่ตนยังอาศัยอยู่ในจังหวัดนี้ กลับมาร่วมอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลก ถึงแม้ว่าตนจะต้องย้ายไปอาศัยอยู่ในจังหวัดอื่น ไม่เพิกเฉยต่อโบราณสถานมรดกโลก รับผิดชอบอย่างเต็มที่หากได้รับมอบหมายในการอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลก หรือติดตามข่าวสารเกี่ยวกับโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตน

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษานี้เป็นการศึกษาอิทธิพลของความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

วัฒนธรรม

ในการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมนั้นควรทราบถึงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรม ดังนี้

ความหมายของวัฒนธรรม

สุพิศวง ธรรมพันทา (2532: 6) กล่าวว่า วัฒนธรรม หมายถึง วิธีการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่สมาชิกรับแต่ชั้นบรรพบุรุษเป็นต้นมา ร่วมกันสร้างสมอย่างต่อเนื่องจนเห็นเป็นลักษณะเด่น

เฉพาะในสังคมมนุษย์นั้นๆ วัฒนธรรมเป็นสิ่งแสดงอัจฉริยะและคุณค่าของมนุษยชาติ

พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2545) ให้ความหมายวัฒนธรรมว่า หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1058) ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า เป็นสิ่งที่ทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมในการแต่งกาย หรือวิถีชีวิตของหมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมชาวเขา

อมรา พงศาพิชญ์ (2551: 25) กล่าวว่า วัฒนธรรม คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น กำหนดขึ้น ไม่ใช่สิ่งที่มนุษย์ทำตามสัญชาตญาณ อาจเป็นการประดิษฐ์วัตถุสิ่งของขึ้นใช้ หรืออาจเป็นการกำหนดพฤติกรรมและ/หรือความคิด ตลอดจนวิธีการหรือระบบการทำงาน

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นวิถีแห่งการดำรงชีวิตของคนในสังคมนั้นๆ ที่ได้สั่งสมและปฏิบัติสืบทอดกันมา โดยสิ่งนั้นต้องเป็นสิ่งที่ดีงาม ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่สังคม ประเทศชาติ

ประเภทของวัฒนธรรม

อมรา พงศาพิชญ์ (2551: 25) แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. วัฒนธรรมที่เป็นสัญลักษณ์และจับต้องไม่ได้ เช่น ภาษาพูด ระบบความเชื่อ กิริยามารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณี
2. วัฒนธรรมทางด้านวัตถุ เช่น อาคารบ้านเรือน วัด ศิลปกรรม ประติมากรรม ตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ซึ่งใช้เป็นประจำทุกวัน

องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก: UNESCO) (ม.ป.ป. อ้างใน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2553) ได้แบ่งมรดกวัฒนธรรมออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Heritage) เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุต่างๆ
2. มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับ ภูมิปัญญา ทรัพย์สินทางปัญญา ระบบคุณค่า ความเชื่อ พฤติกรรม และวิถีชีวิต

องค์ประกอบของวัฒนธรรม

สุพัตรา สุภาพ (2541: 101-102) ได้แบ่งองค์ประกอบของวัฒนธรรมไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์กรวัตถุ (Instrumental and Symbolic Objects) คือ วัฒนธรรมวัตถุที่สามารถสัมผัสจับต้องได้และมีรูปร่าง เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ โรงเรียน โรงงาน ภาพเขียน เครื่องจักร สถานมหรสพ สนามกีฬา โบสถ์ วิหาร หอสมุด และส่วนที่มีรูปร่าง เช่น ภาษา สัญลักษณ์ในการติดต่อสื่อสาร ความหมาย หลักวิชาคำนวณ (ตัวเลข) มาตรา ชั่ง ตวง วัด
2. องค์กร (Association of Organization) หมายถึง กลุ่มที่มีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือมีโครงสร้างอย่างเป็นทางการ มีการวางกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับและวัตถุประสงค์ไว้อย่างแน่นอน เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญที่สุดในสังคมที่ซับซ้อน เช่น ครอบครัว สหพันธกรรมกร ลูกเสือ สภากาชาด วัด สหประชาชาติ ฯลฯ โดยทั่วไปบุคคลที่มาร่วมกันเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์บางอย่าง และวัตถุประสงค์ก็อาจเป็นเรื่องไม่ใหญ่โตก็ได้ เช่น สมาคมนักเรียนเก่ารวมกัน เพื่อผดุงรักษาชื่อเสียงของโรงเรียน หรืออาจจะเรื่องใหญ่ๆ เช่น รวมกันเพื่อป้องกันประเทศชาติให้พ้นภัย
3. องค์กรพิธีการ (Usage) เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยอมรับกันทั่วไป เช่น พิธีกรรมต่างๆ ตั้งแต่เรื่องการเกิด หมั้น แต่งงาน บวชนาค ดาย ปลูกบ้าน ขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ รวมตลอดถึงพิธีการแต่งกายและรับประทานอาหาร โดยพิธีการเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพทางสังคม

4. องค์มติ (Concepts) หมายถึง ความเข้าใจ ความเชื่อ ความคิดเห็น ตลอดจนอุดมการณ์ต่างๆ เช่น ความเชื่อกรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา ความเชื่อในเรื่องฟ้าเดียวเมียเดียว ตลอดจนอุดมการณ์ทัศนคติ การยอมรับว่าสิ่งใดถูกหรือผิด สมควรหรือไม่ ซึ่งแล้วแต่กลุ่มชนใดจะใช้เป็นมาตรฐานในการตัดสิน หรือเป็นเครื่องวัดในสภาพแวดล้อมของตน

ลักษณะของวัฒนธรรม

สุพัตรา สุภาพ (2541: 102-104) กล่าวว่าวัฒนธรรมมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งที่ได้มาโดยการเรียนรู้ เนื่องจากมนุษย์เราแตกต่างจากสัตว์ในแง่ที่เราอาศัยสัญชาตญาณการกระทำต่างๆ ได้น้อยมากหรือไม่ได้เลย และการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้จากมนุษย์ด้วยกัน โดยเฉพาะจากกลุ่มที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่
2. เป็นมรดกทางสังคม กล่าวคือ บุคคลที่เกิดในสังคมใด ก็เรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ เพราะวัฒนธรรมเป็นของที่มีอยู่แล้วในสังคมเพียงแต่ถ่ายทอดกันไปเท่านั้น และบุคคลรุ่นต่อๆ มาเพียงแต่ปรับปรุงคิดค้นสิ่งใหม่ๆ เป็นการสร้างความเจริญให้แก่วัฒนธรรมและสังคมมนุษย์ให้อยู่ในระดับสูงขึ้น
3. เป็นวิถีชีวิตหรือแบบของการดำรงชีวิต ความคิดในเรื่องวัฒนธรรมทำให้สามารถจำแนกวัฒนธรรมของสังคมหนึ่งออกจากสังคมหนึ่ง เป็นวัฒนธรรมเฉพาะอย่าง เพราะบุคคลเกิดในสังคมใดก็เรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั้น มีวิถีชีวิตที่เป็นลักษณะของตนเองไม่เหมือนกัน ในแต่ละสังคม
4. เป็นสิ่งที่ไม่คงที่ เพราะมนุษย์มีการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ หรือปรับปรุงของเดิมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ความสำคัญของวัฒนธรรม

สุพิศวง ธรรมพันทา (2532: 6-9) สรุปคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรม ไว้ดังนี้

1. วัฒนธรรมแสดงถึงอัจฉริยภาพของมนุษย์เกี่ยวกับการดำรงชีวิต เนื่องจากลักษณะทางกายภาพของมนุษย์ไม่เอื้ออำนวยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสมบูรณ์ จากอดีตกาลมนุษย์ยุคแรกรู้จักปรับใช้สิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคง่ายๆ แล้วอาศัยกระบวนการถ่ายทอดโยงระบบความรู้ ความคิด ไปสู่ชนรุ่นต่อมา มา
2. วัฒนธรรมสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของสังคม มนุษย์ มนุษย์เป็นสัตว์สังคมจึงต้องสร้างข้อตกลง กฎ และระเบียบขึ้นใช้เพื่อเป็นเครื่องมือควบคุมสังคม มนุษย์ได้กำหนดบรรทัดฐานทางสังคมต่างๆ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมลักษณะหนึ่งขึ้นใช้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิต โดยกำหนดบทลงโทษไว้หากไม่ปฏิบัติตาม ดังนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นเครื่องบังคับและควบคุมผู้คนให้ประพฤติเป็นระเบียบเดียวกันทั้งหมด และขณะเดียวกันก็สร้างความรู้สึกรักชดเจนเกี่ยวกับความเป็นกลุ่มพวกเดียวกันของพวกตนจากคนกลุ่มอื่น
3. วัฒนธรรมเป็นเครื่องแสดงความเหมือนและความแตกต่างกันของสังคมมนุษย์ แต่ละวัฒนธรรมต่างมีวิถีชีวิตที่เป็นของตนเองจากการถ่ายทอดและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องมาหลายชั่วอายุคน จนกลายเป็นบุคลิกภาพหรือเอกลักษณ์ของกลุ่มคนนั้นๆ

โบราณสถานมรดกโลก

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ที่ได้รับการยกย่องจากองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก: UNESCO) ให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม ได้แก่ โบราณสถานที่อยู่ในบริเวณนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระนครศรีอยุธยาเป็นราชธานีที่เจริญรุ่งเรืองที่สุดแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ สิ่งที่ยืนยันได้ทั้งเอกสารฝ่ายไทยและต่างประเทศจำนวนมาก ตลอดจนหลักฐานที่สะท้อนให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม คือ ซากวัง และวัดที่มีอยู่อย่างมากกว่า 500 แห่ง อุดมธาธานีแห่งนี้มีอายุยาวนานถึง 417 ปี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีอำนาจการปกครองสูงสุดตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภ์ ทรงนำรัฐนาวาแห่งนี้ให้มีพัฒนาการมาโดยลำดับ

ความเป็นราชธานีที่มีความสงบและเป็นปึกแผ่นยาวนานที่สุดช่วงหนึ่งในประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ พระนครศรีอยุธยามีความสำคัญในฐานะเมืองท่านานาชาติ ความมั่งคั่งของศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ย่อมมีคุณค่าต่อการศึกษาถึงพัฒนาการของมนุษยชาติ ทำให้องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก: UNESCO) มีมติ ณ กรุงคาร์เธจ ประเทศตูนิเซีย เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2534 ให้ขึ้นทะเบียนนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาไว้เป็นบัญชีมรดกโลก ด้วยเหตุผลดังนี้ (เสรี วังสืไพจิตร, 2542: 6-7)

1. อยุธยาเป็นแม่แบบในการเลือกสรรทำเลที่ตั้งเมืองในตำแหน่งที่ชุมชนของแม่น้ำ มีการออกแบบผังเมืองอย่างซับซ้อนเหมาะสมกับชุมชนที่อาศัยการสัญจรทางน้ำเป็นหลัก อันเป็นธรรมชาติของการตั้งถิ่นฐานแบบไทยๆ ลักษณะดังกล่าวเอื้ออำนวยต่อการรักษาพระนคร การป้องกันการรุกรานของข้าศึกศัตรู และการจัดระบบสาธารณูปการได้อย่างเหมาะสมกับสังคมเมือง จนสามารถพัฒนาการสู่ความรุ่งเรืองในยามสงบสุข

2. อยุธยาเป็นแม่แบบในการสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ โดยได้ถ่ายทอดความงาม ความรุ่งเรืองของอยุธยามาไว้ในทุกแห่งทุกมุม ไม่ว่าจะเป็นระเบียบผังเมือง การจัดวางอาคาร ชื่อสถานที่ต่างๆ ลักษณะสถาปัตยกรรม อาคารบ้านเรือน ตลอดจนวิถีชีวิต

3. นครประวัติศาสตร์แห่งนี้มีเอกลักษณ์ ไม่ว่าจะเป็นด้านกายภาพ ด้านประวัติศาสตร์และด้านอารยธรรม ซึ่งจะหาใคร่เทียบได้ในเอเชียหรือในโลกก็ไม่มี

4. อาคารโบราณสถานแต่ละหลังในนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา มีลักษณะและการออกแบบทางสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นในภาคพื้นเอเชีย ลักษณะของสิ่งก่อสร้างหลายอย่าง เช่น เจดีย์ทรงต่างๆ และปราสาท มีความเป็นพิเศษไม่สามารถพบเห็นในที่อื่นๆ แม้สิ่งก่อสร้างเหล่านี้จะมีกำเนิดมาก่อนที่กรุงศรีอยุธยาจะเรืองอำนาจ แต่ได้แสดงให้เห็นถึงความต่อเนื่องและวิวัฒนาการด้านรูปแบบทางสถาปัตยกรรมมาสู่ลักษณะที่เป็นแบบไทยแท้ และไม่สามารถสร้างทดแทนได้ในปัจจุบัน

5. นอกจากสถาปัตยกรรมแล้ว จิตรกรรมและศิลปะวัตถุต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่อง ก็มีความเป็นเอกลักษณ์ในด้านรูปแบบ การออกแบบ ฝีมือช่าง การเลือกวัสดุ การผสมผสานและเป็นสิ่งหายาก สิ่งเหล่านี้เป็นตัวแทนที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิด ความเชื่อและความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของชาวไทยในสมัยอยุธยา ที่เผยแพร่อิทธิพลทางวัฒนธรรมไปยังประเทศเพื่อนบ้านข้างเคียง เช่น ลาวและกัมพูชา

6. วัดต่างๆ ล้วนเป็นหลักฐานทางอารยธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงระยะเวลาอันสงบสุขและเป็นปึกแผ่นที่ยาวนานที่สุดช่วงหนึ่งในประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

ในการปฏิบัติใดๆ ความรู้ถือเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะช่วยให้บุคคลสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของความรู้ไว้ ดังรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไป

ความหมายของความรู้

ชาวล แพร์ตกุล (2526: 11) ให้ความหมายว่าความรู้ คือ บรรดาข้อเท็จจริง และรายละเอียดของเรื่องราว และการกระทำใดๆ ที่มนุษย์ได้สะสม และถ่ายทอดกันต่อๆ มา ตั้งแต่ในอดีต และเราสามารถรับทราบสิ่งเหล่านี้ได้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 16) ได้ให้ความหมายว่า ความรู้เป็นพฤติกรรมขั้นต้น ซึ่งผู้ศึกษาเพียงแต่จำได้ อาจโดยการนึกได้ หรือโดยการมองเห็น ได้ยินก็จำได้ เป็นความรู้เกี่ยวกับ คำจำกัดความ ความหมายข้อเท็จจริง ทฤษฎี โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา มาตรฐาน เป็นต้น

บุญธรรม กิจปริดาวิสุทธิ (2535: 7) ให้ความหมายความรู้ว่า หมายถึง การระลึกถึง เรื่องราวต่างๆ ที่เคยมีประสบการณ์มาแล้ว และรวมถึงการจำเนื้อเรื่องต่างๆ ทั้งที่ปรากฏอยู่ในแต่ละ เนื้อหาวิชาและที่เกี่ยวพันกับเนื้อหาวิชานั้นด้วย เช่น ระลึกหรือจำได้ถึงวัตถุประสงค์ วิธีการ แบบ แผน และเค้าโครงของเรื่องนั้นๆ

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการจำ และระลึกถึง รายละเอียดของข้อมูลในด้านต่างๆ ได้ ทั้งที่เป็นเรื่องราวและการกระทำ

การวัดความรู้

ไพศาล หวังพานิช (2526: 96-104) กล่าวถึงการวัดความรู้ ความจำ ว่าเป็นการวัดความสามารถในการระลึก (Recall) เรื่องราวข้อเท็จจริงหรือประสบการณ์ต่างๆ หรือเป็นการวัดการระลึก ประสบการณ์เดิมที่บุคคลได้รับจากคำสอน การบอกกล่าว การฝึกฝนของผู้สอน รวมทั้งจากตำรา จากสิ่งแวดล้อมต่างๆ ด้วยคำถามวัดความรู้ แบ่งออกเป็น 3 ชนิด ดังนี้

1. ความรู้ในเนื้อเรื่อง เป็นการถามรายละเอียดของเนื้อหา ข้อเท็จจริงต่างๆ ของเรื่องราวทั้งหลาย ประกอบด้วยคำถามประเภทต่างๆ เช่น ศัพท์และนิยาม กฎและความจริง หรือรายละเอียดของเนื้อหาต่างๆ
2. ความรู้ในวิธีการดำเนินการ เป็นการถามวิธีปฏิบัติต่างๆ แบบแผนประเพณี ขั้นตอนการปฏิบัติทั้งหลาย เช่น ระเบียบแบบแผน ลำดับขั้น และแนวโน้ม การจัดประเภท และหลักเกณฑ์ต่างๆ
3. ความรู้รวบยอด เป็นการถามความสามารถในการจัดลำดับข้อสรุปหรือหลักการของเรื่องที่เกิดจากการผสมผสานหลักขณะร่วม เพื่อรวบรวมและย้อนลงมาเป็นหลักหรือหัวใจของเนื้อหานั้น

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สนใจศึกษาถึงความรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีแหล่งโบราณสถานที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกจากองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก: UNESCO) ให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม ซึ่งในอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกได้ให้คำนิยามมรดกโลกทางวัฒนธรรมว่า หมายถึง สถานที่ซึ่งเป็นโบราณสถาน ไม่ว่าจะเป็นงานด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม หรือแหล่งโบราณคดีทางธรรมชาติ เช่น ถ้ำ หรือกลุ่มสถานที่ก่อสร้างที่แยกหรือเชื่อมต่อกัน อันมีความเป็นเอกลักษณ์ หรือแหล่งสถานที่สำคัญอันอาจเป็นผลงานฝีมือมนุษย์หรือเป็นผลงานร่วมกันระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ รวมทั้งพื้นที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี ซึ่งสถานที่เหล่านี้มีคุณค่าความล้ำเลิศทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ มนุษยวิทยา หรือวิทยาศาสตร์ (ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม: 2553) ดังนั้น การที่จะถือว่าเยาวชนมีความรู้ในเรื่องวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตนนั้น จากข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ข้างต้น ผู้วิจัย ได้นิยามความหมายของความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกว่า หมายถึง การที่เยาวชนสามารถจำ และระลึกถึงรายละเอียดของข้อมูลในเรื่องของโบราณสถานที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกในจังหวัดที่ตนเองอาศัยอยู่ ประกอบด้วย การประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก โบราณสถานที่สำคัญ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ ดูแลรักษาโบราณสถานที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกนั้น ยังไม่มีผู้ที่ศึกษาในเรื่องนี้โดยตรง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความผูกพันต่อชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกต่อไป ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ความหมายของความผูกพันต่อชุมชน

ศรีศักร วัลลิโภดม (2541 อ้างใน ศักดิ์ชัย เกียรติธนาสินทร์, 2542: 27) กล่าวว่าความผูกพันกับชุมชน เป็นความรู้สึที่เป็นเจ้าของท้องถิ่น เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาชุมชนเชิงวัฒนธรรม ชุมชน คือสิ่งใดที่เป็นของดีในท้องถิ่นอย่าไปทำลาย อาจจะมีการปฏิรูปแต่ไม่ใช่การปฏิวัติ ซึ่งการ

พัฒนาสามารถสร้างด้วยความเป็นเจ้าของท้องถิ่นให้เกิดในท้องถิ่นนั้น (Sense of Belonging) ให้เกิดความรัก ความหวงแหนท้องถิ่น ถ้าไม่มีความรักในท้องถิ่น จะไม่มีความรักในชาติ ความงาม ความรัก จะต้องเกิดขึ้นในตน ในครอบครัว ในสังคม และในชาติ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2551: 98) กล่าวถึง ความผูกพันกับชุมชนว่าเป็นปัจจัยหนึ่งของการพัฒนาชุมชน ซึ่งหมายถึง การที่ประชากรอยู่ในท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาที่นำความเจริญก้าวหน้ามาสู่ท้องถิ่น ความผูกพันในถิ่นฐานของประชาชนเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ท้องถิ่นพัฒนา ถ้าชาวบ้านส่วนใหญ่ละทิ้งถิ่นฐานเพื่อไปทำงานต่างจังหวัด ท้องถิ่นนั้นย่อมก้าวหน้าไปได้ยากเนื่องจากขาดชาวบ้านมาร่วมในกระบวนการพัฒนา แต่ถ้าชาวบ้านรักและภูมิใจที่จะอยู่และช่วยกันสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่นของตน โดยไม่ย่อท้อต่อการต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรคที่บั่นทอนท้องถิ่นนั้นย่อมได้รับการพัฒนาไปได้ด้วยดีในเวลาอันควร

Fishbein and Ajzen (1957 อ้างใน ศักดิ์ชัย เกียรติธนาสินทร์, 2542: 27) กล่าวว่า ความผูกพันต่อชุมชนเป็นการแสดงความพอใจและความตั้งใจของบุคคลที่จะยังคงอาศัยอยู่ในชุมชน

Kanter (1972) ได้นิยามความผูกพันว่า เป็นความปรารถนาของสมาชิกที่จะช่วยดำรงรักษากลุ่มไว้ ความผูกพันเชื่อมโยงความสนใจของสมาชิกกับความต้องการทางสังคม สมาชิกจะผูกพันต่อกลุ่มในระดับที่เขารับรู้เกี่ยวกับกลุ่ม นั่นคือ สมาชิกจะผูกพันกับกลุ่มเท่าที่ความต้องการของเขายังคงอยู่ ฉะนั้นความผูกพันมิใช่เป็นส่วนสำคัญสำหรับการอยู่รอดของชุมชนเท่านั้น แต่เป็นส่วนที่จำเป็นสำหรับการอยู่รอดของประชาชนและของชุมชนด้วย

Stinner, Loon, and Chung (1990: 495) กล่าวว่าความผูกพันต่อชุมชนเป็นการเชื่อมโยงด้านการรับรู้ ด้านโครงสร้าง และด้านพฤติกรรมของบุคคลกับชุมชนที่อยู่อาศัยของพวกเขา ซึ่งความผูกพันนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประการ คือ

1. ความเกี่ยวข้อง (Involvement) หมายถึง ขอบเขตและระดับของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

2. ความเป็นมิตร (Amity) หมายถึง ระดับความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ของคนในโครงสร้าง ความสัมพันธ์ท้องถิ่น ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ความหนาแน่นของเครือข่ายความสัมพันธ์ท้องถิ่น ของบุคคล และระดับของเครือข่ายความสัมพันธ์ท้องถิ่นของบุคคล

3. ความรู้สึก (Sentiment) หมายถึง ระดับความพึงพอใจต่อชุมชน เป็นความรู้สึกด้าน อคติของผู้อยู่อาศัยที่มีต่อสมาชิกแต่ละคนของชุมชนทั้งหมด และความรู้สึกของผู้อยู่อาศัยที่มีต่อ ถิ่นที่อยู่อาศัยและชุมชนของตนเอง

จากคำจำกัดความข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความผูกพันต่อชุมชน หมายถึง การที่บุคคลใน ชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อชุมชน รู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของชุมชน และมีความตั้งใจที่จะอยู่ในชุมชนต่อไป เพื่อนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่ชุมชนและดำรงไว้ซึ่งความเป็นชุมชน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกนั้น ยังไม่มีผู้ที่ ศึกษาในเรื่องนี้ ซึ่งมักถูกกล่าวถึงในเรื่องของความผูกพันต่อองค์กร ความผูกพันต่อชุมชน ในการ วิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความผูกพันต่อชุมชน เพื่อให้เป็น แนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกต่อไป ดังจะได้ กล่าวรายละเอียดต่อไป

ในการศึกษาความผูกพันต่อชุมชนได้มีการนำแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่น่าจะมีความ เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

แนวคิดแบบจำลองเชิงระบบ (Systemic Model)

แนวคิดแบบจำลองเชิงระบบเป็นแนวความคิดที่เกิดจากการทำงานของ W.I. Thomas Robert E. Park and Ernest W. Burgess นักสังคมวิทยาซึ่งสนใจที่จะค้นหาคำอธิบายเกี่ยวกับ โลก ทางสังคมและความเป็นปึกแผ่นทางสังคม และความผูกพันต่อชุมชนของคนในเมืองใหญ่ โดยการ ค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมโยงทางสังคมในชุมชนและความผูกพันต่อชุมชนดังกล่าว

จุดประสงค์หลักที่ Thomas *et al.* สร้างแนวคิดนี้ขึ้นมา ก็เพื่อต้องการที่จะอธิบายว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้คนมีความเชื่อมโยงทางสังคมในชุมชนและความรู้สึกต่อชุมชนที่แตกต่างกัน (Kasarda and Janowitz, 1974: 328)

แนวคิดแบบจำลองเชิงระบบมีพื้นฐานความคิดมาจากปัจจัยทางด้านประวัติศาสตร์และด้านมนุษยวิทยาที่พูดถึงการดำรงอยู่ของชุมชนแบบ Gemeinschaft ของ Tonnies หรือชุมชนชนบทที่มีความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ ในแนวความคิดนี้ การจัดระเบียบของชุมชนถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น เพราะจะสะท้อนให้เห็นถึงมิติทางด้านบรรทัดฐาน ด้านสถาบัน และด้านนิเวศวิทยาของชุมชน (Kasarda and Janowitz, 1974: 329) ชุมชนท้องถิ่นจะถูกมองว่าเป็นระบบความสัมพันธ์ในเชิงโครงสร้างและการหน้าที่ของหน่วยงานทางสังคมต่างๆ ของชุมชน ซึ่งมีการติดต่อสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมถึงความซับซ้อนของเครือข่ายทางเครือญาติ ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน ความสัมพันธ์ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นรากฐานในชีวิต และต่อเนื่องถึงกระบวนการจัดกลาทางสังคมสู่คนรุ่นต่อไปด้วย (Warren and Lyon, 1983: 141)

แนวคิดนี้มีตัวแปรอิสระที่ใช้ในการอธิบายความผูกพันต่อชุมชน 3 ตัวแปร คือ ระยะเวลาของการอยู่อาศัย สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และชั้นของวงจรชีวิต โดยมีตัวแปรแทรก คือ ความเชื่อมโยงทางสังคม โดยตัวแปรระยะเวลาของการอยู่อาศัย สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ชั้นของวงจรชีวิต และความเชื่อมโยงทางสังคมนั้น จะมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อชุมชนโดยตรง และสำหรับตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ ระยะเวลาของการอยู่อาศัย สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และชั้นของวงจรชีวิตนั้น นอกจากจะมีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อชุมชนโดยตรงแล้ว ยังมีความสัมพันธ์โดยทางอ้อมโดยผ่านตัวแปรแทรก คือ ความเชื่อมโยงทางสังคมด้วย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (Kasarda and Janowitz, 1974: 328-339)

1. ระยะเวลาของการอยู่อาศัย ถือว่าเป็นปัจจัยหรือตัวแปรอิสระที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมต่อชุมชน เพราะคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานานจะสามารถพัฒนาความเชื่อมโยงทางสังคมได้ดีกว่าคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลาสั้น ซึ่งจะส่งผลให้คนที่อยู่ในชุมชนเป็นเวลานานมีความรู้สึกที่ดีต่อชุมชนมากกว่าคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลาสั้น ในขณะที่คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลาสั้นจะมีการเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยมากกว่าคนที่อยู่อาศัยในชุมชนเป็นเวลานาน เพราะคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลาสั้นไม่สามารถพัฒนาความสัมพันธ์ต่างๆ ในชุมชน เช่น ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านและญาติในชุมชน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการได้เท่ากับคนที่

อยู่อาศัยในชุมชนเป็นเวลานาน จะเห็นได้ว่า ระยะเวลาของการอยู่อาศัยนั้นจะเกี่ยวพันกับความเชื่อมโยงทางสังคม และความรู้สึกต่อชุมชนในทางบวก กล่าวคือ คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานาน จะมีความเชื่อมโยงทางสังคมที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่ความผูกพันต่อชุมชนในระดับที่สูงกว่าคนที่เพิ่งมาอยู่ใหม่ หรือคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลาสั้น

2. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นตัวแปรอิสระอีกตัวหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อชุมชนโดยตรง และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความเชื่อมโยงทางสังคม ซึ่งสามารถวัดได้จาก รายได้ การศึกษา และอาชีพ กล่าวคือ คนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันจะทำให้ความผูกพันต่อชุมชนของเขาแตกต่างกัน เนื่องจากคนที่มียาขได้มาก มีการศึกษามาก หรือมีอาชีพที่ไม่ต้องใช้แรงงาน จะได้รับการยกย่องจากคนในชุมชน และมักจะเข้าร่วมกิจกรรมหรือองค์การที่เป็นทางการของชุมชนมากกว่าคนที่มียาขได้น้อย มีการศึกษาน้อย หรือมีอาชีพที่ใช้แรงงาน แต่คนมียาขได้น้อย มีการศึกษาน้อย หรือมีอาชีพที่ใช้แรงงานนั้น ก็มักจะมีสัดส่วนของเพื่อนบ้านและญาติในชุมชน และมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมหรือองค์การที่ไม่เป็นทางการภายในชุมชนมากกว่าคนที่มียาขได้มาก มีการศึกษามาก หรือมีอาชีพไม่ต้องใช้แรงงานเช่นกัน

3. ขันของวงจชีวิต เป็นตัวแปรอิสระอีกตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อชุมชน ตัวแปรขันของวงจชีวิตตามแนวคิดแบบจำลองเชิงระบบนั้น สามารถวัดได้จาก อายุ และสถานภาพสมรสของสมาชิกในชุมชน กล่าวคือ คนที่มีอายุมากจะมีระดับของการมีส่วนร่วมในชุมชนสูง โดยเฉพาะในกลุ่มปฐมภูมิ จึงทำให้ระดับความผูกพันต่อชุมชนสูงตามไปด้วย ในขณะที่คนที่มียาขน้อยจะมีระดับการมีส่วนร่วมในชุมชน โดยเฉพาะในกลุ่มปฐมภูมิในชุมชนน้อย ซึ่งจะส่งผลให้ระดับความผูกพันต่อชุมชนน้อยตามไปด้วยเช่นกัน ส่วนสถานภาพสมรส กล่าวคือ คนที่แต่งงานแล้วจะมีความรู้สึกผูกพันกับบุคคลและสิ่งต่างๆ ในชุมชนมากกว่าคนโสด ซึ่งจะทำให้ความรู้สึกผูกพันต่อชุมชนของคนแต่งงานแล้วมีมากกว่าคนโสด ซึ่งตัวแปรขันของวงจชีวิตนั้น มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อชุมชนโดยตรง และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความเชื่อมโยงทางสังคม

4. ความเชื่อมโยงทางสังคม ซึ่งเป็นตัวแปรแทรกตามแนวคิดแบบจำลองเชิงระบบนี้ นับว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญในการอธิบายความผูกพันต่อชุมชน โดยเฉพาะในแนวคิดแบบจำลองเชิงระบบ ความเชื่อมโยงทางสังคมซึ่งประกอบไปด้วย ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน ความสัมพันธ์กับญาติในชุมชน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน จะมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อชุมชนในทางบวก

เป็นอย่างมาก กล่าวคือ ผู้ที่มีความเชื่อมโยงทางสังคมในระดับสูง จะมีความผูกพันต่อชุมชนในระดับสูงด้วยเช่นกัน ซึ่งความเชื่อมโยงทางสังคม อาจ会有ความแตกต่างกันในระดับบุคคลและระดับชุมชน กล่าวคือ คนในชุมชนอาจ会有ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน กับญาติในชุมชน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนในลักษณะที่แตกต่างกัน และชุมชนทั้งหลายก็จะมีลักษณะความเชื่อมโยงทางสังคมแตกต่างจากชุมชนอื่นด้วยเช่นกัน คนในชุมชนอาจ会有ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในชุมชนเป็นพิเศษ จนทำให้เกิดความผูกพันต่อกลุ่มขึ้น โดยระดับความผูกพันของกลุ่มนั้น มีอิทธิพลในการประเมินระดับความผูกพันต่อชุมชนได้เช่นกัน กล่าวคือ คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีความรู้สึกต่อกลุ่มในทางบวกจะประเมินชุมชนในทางบวกมากกว่าคนที่มีความรู้สึกต่อกลุ่มในทางลบ นอกจากนี้ ความเชื่อมโยงทางสังคมยังมีความเกี่ยวข้องกับความเป็นปึกแผ่นต่อชุมชนในทางบวกด้วย กล่าวคือ ถ้าคนในชุมชนมีความเชื่อมโยงทางสังคมมาก นั่นคือ มีความสัมพันธ์กับสมาชิกอื่นในชุมชนหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนมาก ชุมชนนั้นก็จะมีคามมั่นคงตามไปด้วย

สำหรับตัวแปรความผูกพันต่อชุมชน ซึ่งเป็นตัวแปรตามในแนวคิดแบบจำลองเชิงระบบ ซึ่งในการอธิบายความผูกพันต่อชุมชนนั้น มักจะวัดความผูกพันหรือความรู้สึกต่อชุมชนจากทัศนคติและความรู้สึกที่ดีต่อชุมชน คิดว่าตนเองเป็นเจ้าของชุมชน มีความสนใจในความเป็นไปของชุมชน และมีความรู้สึกไม่อยากจะละทิ้งชุมชนไป

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า แนวคิดแบบจำลองเชิงระบบ มองว่าการดำรงอยู่ในชุมชนเป็นความเชื่อมโยง ความผูกพัน มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยทางสังคมต่างๆ ในชุมชน ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อชุมชน นั่นคือ ระยะเวลาของการอยู่อาศัย สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ขึ้นของวงจรชีวิต ซึ่งมีตัวแปรแทรก คือ ความเชื่อมโยงทางสังคม โดยมีการวัดความผูกพันต่อชุมชนจากทัศนคติและความรู้สึกที่ดีต่อชุมชน การคิดว่าตนเองเป็นเจ้าของชุมชน มีความสนใจในความเป็นไปของชุมชน และความรู้สึกไม่อยากจะละทิ้งชุมชนไป

แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นท้องถิ่นนิยม และความเป็นสากลนิยม (Localism-Cosmopolitanism)

แนวคิดความเป็นท้องถิ่นนิยมและความเป็นสากลนิยมของ Zimmerman (1938 cited in Merton, 1968: 447) เป็นแนวคิดที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของคนที่มีแนวคิดที่แตกต่างกัน 2 ลักษณะ คือ บุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยม และบุคคลที่มีแนวคิดแบบสากลนิยม โดยบุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยมจะให้ความสำคัญกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในชุมชนเป็นอย่างมาก เช่น ให้ความสำคัญกับครอบครัว กลุ่มเพื่อนบ้านและองค์กรต่างๆ ภายในชุมชน บุคคลที่มีแนวคิดลักษณะนี้จะมีประสบการณ์และทรรศนะในการมองโลกจากการมองเฉพาะชุมชนของตนเองโดยตรง จึงมีลักษณะความคิดแบบอนุรักษนิยม มีความยึดมั่นในระบบการถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณีแบบเก่าของท้องถิ่นมากกว่าที่จะยอมรับการปรับเปลี่ยนเอาอย่างสังคมภายนอก โดยถือว่าชุมชนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในชีวิตของพวกเขา และไม่ปรารถนาที่จะย้ายออกจากชุมชนที่เขาอาศัยอยู่ ในขณะที่บุคคลที่มีแนวคิดแบบสากลนิยมจะไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งต่างๆ ในชุมชนมากนัก แต่จะมีโลกทัศน์กว้างกว่าบุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยม จึงยอมรับการเปลี่ยนแปลง และเอาอย่างสังคมภายนอกได้มากกว่า

Merton (1968: 13-22) เป็นบุคคลแรกที่น่าแนวคิดนี้มาศึกษาความผูกพันต่อชุมชนของคนในชุมชน Rovere สหรัฐอเมริกา ซึ่งได้เสนอความแตกต่างระหว่างกรอบแนวคิดพื้นฐานของความเป็นท้องถิ่นนิยม และความเป็นสากลนิยม ว่ามี 4 ลักษณะ คือ

1. โครงสร้างของความสัมพันธ์กันในสังคม ได้แก่ ลักษณะของเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการมีส่วนร่วมในองค์กรหรือกิจกรรมของชุมชน บุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยมจะใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนเป็นเวลานาน ส่วนใหญ่ก็จะเท่ากับอายุของเขา เขาจะมีความรักในชุมชนของเขา ไม่คิดออกจากชุมชนไปอยู่ที่อื่น เพราะเขารู้สึกว่าไม่มีชุมชนอื่นใดที่จะทำให้เขาพอใจได้เท่ากับชุมชนที่เขาอาศัยอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้จะตรงข้ามกับ บุคคลที่มีแนวคิดแบบสากลนิยม ที่มักจะเพ่งมาอยู่ หรือมักจะใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนได้ไม่นานนัก เขาจึงยังไม่มีความรักในชุมชน เท่าพวกท้องถิ่นนิยม เขาจะรู้สึกเพียงแต่ว่าชุมชนนั้นเป็นสถานที่ที่เขาอาศัยอยู่ และเขาจะสามารถก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งจะทำให้เขาพอใจได้ในระดับหนึ่ง

ในเรื่องของเครือข่ายความสัมพันธ์ของบุคคลนั้น บุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยมนั้น จะชอบและมีความสนใจในการพบปะผู้คนเป็นจำนวนมากเท่าที่จะเป็นไปได้ในชุมชน เขาจะเน้นความสำคัญของการสร้างความคุ้นเคย เพราะเขาถือว่าการสร้างความคุ้นเคยและพบปะผู้คนเป็นจำนวนมาก จะทำให้คนเหล่านั้นยินดีที่จะช่วยเขาในเรื่องต่างๆ ที่เขาต้องการความช่วยเหลือ ในขณะที่บุคคลที่มีแนวคิดแบบสากลนิยมจะมีความสนใจในการพบปะผู้คนน้อยมาก เขาจะเลือกเพื่อนที่พูดคุยด้วย ที่สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเขาได้ เขาจะไม่เน้นจำนวนของคนที่เขา รู้จัก แต่เขาจะเน้นประเภทของคนที่เขารู้จัก ให้ตรงตามความต้องการของเขา และอยู่ระดับสถานะที่เหมือนกันกับเขา

สำหรับการมีส่วนร่วมในองค์กรหรือกิจกรรมของชุมชนนั้น บุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยมจะนิยมเข้าร่วมในองค์กรหรือกิจกรรมภายในชุมชน เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่นๆ ในชุมชน โดยอาศัยตัวกิจกรรม ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลได้พัฒนาความสัมพันธ์กันในทางสังคมไปสู่ความเป็นเพื่อนที่สนิทกันมากขึ้น ซึ่งความสัมพันธ์นั้นจะกลายเป็นมิตรที่ถาวรของสมาชิกในชุมชนเดียวกัน คือ เขาสนใจร่วมกิจกรรมของชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่นๆ ในชุมชนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ดังนั้น องค์กรหรือกลุ่มกิจกรรมที่เขาเข้าร่วมนี้ จึงเป็นองค์กรฉันทันทีพื้น้อง หรือสโมสรบริการท้องถิ่นต่างๆ ในขณะที่บุคคลที่มีแนวคิดแบบสากลนิยมจะเข้าร่วมกับองค์กรหรือกิจกรรม เพื่อฝึกความชำนาญพิเศษ และเพิ่มพูนความรู้แก่เขา โดยการเข้าร่วมในองค์กรหรือกิจกรรมของเขาไม่คำนึงถึงการสร้างข้อผูกมัดหรือความสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่นๆ ในชุมชน ดังนั้นองค์กรหรือกลุ่มกิจกรรมที่บุคคลที่มีแนวคิดแบบสากลนิยมจะเข้าร่วม จึงเป็นกลุ่มทางด้านอาชีพ หรือกลุ่มงานอดิเรก เพื่อฝึกความชำนาญเฉพาะอย่าง ซึ่งอาจจะอยู่ภายนอกชุมชน

2. วิถีทางของการก้าวไปสู่ตำแหน่งปัจจุบันต่างๆ ในสังคม โดยบุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยมและสากลนิยม จะมีวิถีทางในการก้าวสู่ตำแหน่งต่างๆ ในสังคมแตกต่างกัน กล่าวคือ บุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยมจะมีความรักในท้องถิ่นหรือถิ่นที่อยู่อาศัยของตนมาก มักไม่มีความคิดที่จะออกจากชุมชน ถ้าจะออกจากชุมชนก็ออกไปเพียงชั่วคราว เช่น ไปศึกษาต่อเท่านั้น อย่างไรก็ตามพวกเขาส่วนใหญ่ก็จะกลับมาทำงานครั้งแรกของเขาในชุมชนหรือสถานที่ใกล้เคียงกับชุมชน ซึ่งเป็นสถานที่ที่เขาคุ้นเคยมาตั้งแต่ตอนเด็กๆ และทุกๆ คนในชุมชนก็เป็นคนที่เขารู้จัก และมีความคุ้นเคย สถานที่ในชุมชนจึงเป็นสถานที่ที่เขาสามารถพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้คน

ได้ดีกว่าที่อื่นๆ เพราะกว่าที่ความสัมพันธ์จะพัฒนาไปสู่ระดับที่พึงพอใจ ก็จะต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรในการสร้างความสัมพันธ์เหล่านั้น ซึ่งเขาจะต้องสูญเสียเวลาในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ในชุมชน ก่อนที่เขาจะเข้าไปทำงานอย่างจริงจังในอาชีพของเขา แต่ถ้าเขาทำได้ การดำเนินงานในอาชีพของเขาในเวลาต่อมา ก็จะสามารถดำเนินไปด้วยความมั่นคงและแน่นอนเช่นกัน

ในขณะที่บุคคลที่มีแนวคิดแบบสากลนิยมจะไม่สามารถใช้ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลในการเข้าสู่อาชีพด้วยความมั่นคงได้ เพราะพวกเขาไม่นิยมการพบปะพูดคุยกับคนเป็นจำนวนมาก ในชุมชนนัก เขาเข้ามาทำงานด้วยความรู้ความสามารถหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่าง เพื่อมุ่งหวังเกียรติภูมิและความสำเร็จในหน้าที่การงานในระดับสูงแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงการสร้างความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ซึ่งจะนำไปสู่การก้าวเข้าสู่ตำแหน่งด้วยความมั่นคงกว่า

อย่างไรก็ตามแม้ว่าความสัมพันธ์ส่วนบุคคลจะทำให้การดำเนินงานในอาชีพมีความมั่นคงและแน่นอน แต่ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลดังกล่าวก็นำให้ตำแหน่งทางสังคมของบุคคลขึ้นช้าด้วยเช่นกัน ดังเช่น บุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยมที่ต้องใช้ระยะเวลานานในการสร้างความรู้จักรุ่นเคยอย่างสนิทสนมกับคนในชุมชน และจะต้องทำให้คนในชุมชนยอมรับการเปลี่ยนแปลงของเขาเมื่ออยู่ในสถานะที่สูงขึ้นด้วย ในขณะที่บุคคลที่มีแนวคิดแบบสากลนิยมไม่ต้องสูญเสียเวลาในการสร้างความสัมพันธ์ และการทำให้คนในชุมชนยอมรับ ดังนั้น จึงดูเหมือนว่า ตำแหน่งทางสังคมของคนที่มีแนวคิดแบบสากลนิยมจะขึ้นสูงกว่าบุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยม

3. ผลประโยชน์ที่บุคคลจะได้รับจากการมีสถานภาพในสังคม โดยบุคคลที่มีแนวคิดแบบสากลนิยมจะให้ความสำคัญกับการศึกษามากกว่าบุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยม บุคคลที่มีแนวคิดแบบสากลนิยมเชื่อว่า การมีการศึกษาหรือมีอาชีพการงานที่ดี จะนำมาซึ่งผลประโยชน์ที่พวกเขาต้องการ เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง ทรัพย์สินเงินทองต่างๆ พวกเขาจึงพยายามศึกษาเล่าเรียนและพยายามมีหน้าที่การงานที่ดี เพื่อผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับในอนาคต แต่สำหรับบุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยม บอกว่าการศึกษาหรือการมีหน้าที่การงานที่ดีนั้น เป็นเพียงส่วนประกอบเพียงเล็กน้อยในชีวิตของเขา ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลเป็นสิ่งที่สำคัญมากกว่า คือ ถ้าเขามีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น บุคคลต่างๆ เหล่านั้นก็จะช่วยเหลือเขาในด้านต่างๆ ด้วยความยินดีและเต็มใจ เขาจึงไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา และตำแหน่งต่างๆ ในสังคมมากนัก

ดังนั้น ถึงแม้ว่าบุคคลที่มีแนวคิดท้องถิ่นนิยม และบุคคลที่มีแนวคิดแบบสากลนิยมจะมีอาชีพเหมือนกัน แต่บทบาทหน้าที่ของบุคคล 2 พวกนี้ ก็มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ บุคคลที่มีแนวคิดแบบสากลนิยมจะเน้นความเชี่ยวชาญและความรู้ความชำนาญที่ตนได้เรียนมาเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงการสร้างความสัมพันธ์และการสร้างความคุ้นเคยกับบุคคลอื่น ดังนั้น บทบาทหน้าที่ของเขา จึงเป็นนักบริหารหรือผู้ปฏิบัติงานในอนาคตที่มีปัญหาได้ ในขณะที่บุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยมจะเน้นความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเป็นหลัก ดังนั้น บทบาทหน้าที่ของเขา จึงเป็นนักปฏิบัติงานที่มีความเข้าใจ และเห็นใจผู้อื่นได้มากกว่า

4. พฤติกรรมการสื่อสารของบุคคลในสังคม ซึ่งบุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยมและบุคคลที่มีแนวคิดแบบสากลนิยมจะมีพฤติกรรมการสื่อสารที่แตกต่างกัน กล่าวคือ บุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยมจะมีความสนใจ และให้ความสำคัญกับครอบครัว เพื่อนบ้าน ญาติ วิถีชีวิต การดำรงอยู่ของตนและสิ่งต่างๆ ในชุมชน ดังนั้น เขาจึงมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการสื่อสาร เช่น การอ่านวารสาร หนังสือพิมพ์ การฟังวิทยุ การดูโทรทัศน์ ในเรื่องราวที่เกี่ยวกับชีวิตของคน หรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชุมชนที่เขาอาศัยอยู่ ส่วนบุคคลที่มีแนวคิดแบบสากลนิยมจะให้ความสำคัญและความสนใจเรื่องราวต่างๆ ภายนอกชุมชน ความรู้ทั่วไปต่างๆ เขาจึงมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการสื่อสารในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับ ประสบการณ์ความรู้ ความชำนาญต่างๆ ในโลกภายนอกชุมชนของตนเอง

นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่าน ได้กล่าวถึงความแตกต่างของบุคคลที่มีแนวความคิดแบบท้องถิ่นนิยมและสากลนิยม ว่ามีความแตกต่างที่สำคัญในเรื่องของ รูปแบบการดำเนินชีวิต และประสบการณ์ทางสังคม

ดังนั้น ทั้งสองกลุ่มจึงมีความแตกต่างในการมองความเป็นจริงทางสังคม โดยบุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยมจะมองความเป็นจริงทางสังคมในขอบเขตที่จำกัดเฉพาะในชุมชนของตนเอง คือ มองปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนว่าเป็นปรากฏการณ์ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อบุคคลด้วย (Roof, 1976: 45) บุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยมนั้น จะมีประสบการณ์ทางสังคมน้อยและแคบ แต่เน้นในเรื่องความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ซึ่งเป็นแบบใกล้ชิดสนิทสนมกัน บุคคลที่มีแนวคิดลักษณะนี้จะมีการเข้าร่วมในกิจกรรมชุมชนค่อนข้างมาก ซึ่งตรงกันข้ามกับบุคคลที่มีแนวคิดแบบสากลนิยม ซึ่งจะมองโลกในขอบเขตที่กว้างกว่า มีประสบการณ์ทางสังคมที่

มากกว่า และสามารถแสวงหาการอธิบายปรากฏการณ์ในรูปแบบที่เป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม เขาจึงมีความสัมพันธ์กันแบบเป็นทางการ ดังนั้น การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนจึงต่ำกว่าบุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยม แต่อาจจะเข้าร่วมในกิจกรรมภายนอกชุมชนอย่างอื่นที่เขาสนใจมากกว่า

ความแตกต่างทั้งหลายเหล่านี้ ทำให้บุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยมและสากลนิยม มีบุคลิกลักษณะที่แตกต่างกัน คือ บุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยมจะมีบุคลิกภาพไม่กระตือรือร้นต่อการรับสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน แต่มีความรัก ความผูกพัน ความภูมิใจในสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนเป็นอย่างสูง ในขณะที่บุคคลที่มีแนวคิดแบบสากลนิยม จะมีความตื่นตัวอย่างเต็มที่ในการยอมรับสิ่งใหม่ๆ และจะมีความรัก ความภูมิใจในสิ่งต่างๆ ภายในชุมชนต่ำกว่าบุคคลที่มีแนวคิดท้องถิ่นนิยม ส่วนสภาพทางจิตใจนั้น บุคคลที่มีแนวคิดท้องถิ่นนิยม จะมีการผ่อนคลายทางจิตใจ ไม่วิตกกังวล และไม่ตึงเครียดมากเท่ากับบุคคลที่มีแนวคิดสากลนิยม

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า บุคคลที่มีแนวคิดแบบท้องถิ่นนิยมเป็นบุคคลที่มีความรัก ความผูกพัน ภูมิใจในชุมชนตนเองสูง มองว่าชุมชนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในชีวิตของเขา จึงไม่ปรารถนาที่จะย้ายออกจากชุมชนที่อาศัยอยู่ หรือออกไปเพียงชั่วคราวเท่านั้น และมีความสนใจในสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับความผูกพันกับชุมชน (Community Commitment)

Kanter (1972) กล่าวว่า ในการใช้ชีวิตร่วมกันเป็นกลุ่ม สมาชิกย่อมคาดหวังให้กลุ่มตอบสนองต่อตนเอง ทั้งทางด้านพฤติกรรมและความรู้สึก ทั้งสองด้านนี้ย่อมประสานและเสริมซึ่งกันและกัน และความสัมพันธ์ทั้งสองด้านที่สมาชิกให้แก่กลุ่มและรับจากกลุ่มนั้นเป็นแกนในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งสมาชิกจะมีความผูกพันหรือมีความสัมพันธ์กับกลุ่มก็ต่อเมื่อเขาได้ลงทุนอย่างเต็มตัวกับกลุ่ม ดังนั้นเพื่อที่สมาชิกจะดำรงรักษาความเป็นอยู่ของเขาในกลุ่มไว้ได้ เขาจะต้องมีพฤติกรรมที่สอดคล้องและสนับสนุนการจัดระเบียบทางสังคมของกลุ่ม สมาชิกที่มีความผูกพันกับกลุ่มจะมีความรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของตัวเขา และเขาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม โดยจะมีความเกี่ยวข้องกันอย่างเหนียวแน่น ซึ่งมีการกำหนดความเชื่อมโยงระหว่างบุคคลกับระบบที่ทำให้เกิดพันธะของความผูกพัน Kanter แบ่งระบบสังคมเป็น 3 แก่นมุม ที่จะประสานความผูกพันดังต่อไปนี้

1. การดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องของสมาชิก คือ ความคาดหวังของบุคคลที่จะอยู่ในระบบ เพื่อดำเนินการดำเนินงานกลุ่มและแสดงบทบาทของเขา

2. ความยืดหยุ่นของกลุ่ม คือ ความสามารถที่บุคคลมีความสามัคคีกัน เพื่อพัฒนา ความใกล้ชิดซึ่งกันและกัน และมีความผูกพันกันอย่างเหนียวแน่น

3. การควบคุมทางสังคม คือ ความเต็มใจของบุคคลที่จะเชื่อฟังความต้องการของระบบ เพื่อคล้อยตามค่านิยมและความเชื่อของกลุ่มและทำตามข้อบังคับของกลุ่มทุกอย่าง

Cross (2006 อ้างใน นัยน์ปพร สุภากรณ์, 2550: 14) ได้แบ่งความผูกพันกับชุมชนออกเป็น 5 มิติ คือ

1. ความผูกพันด้านสถานที่
2. ความรู้สึกรักชุมชน
3. ความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน
4. ความผูกพันด้านการหน้าที่
5. ความสัมพันธ์ทางสังคม

ทฤษฎีการกระทำทางสังคม (Theory of Action)

ทฤษฎีการกระทำทางสังคม (Parsons and Shils, 1962) นั้น พบว่า มีปัจจัยบางประการที่มี อิทธิพลต่อความผูกพันกับกลุ่มของสมาชิก ดังนี้

1. การตระหนักรู้ทางบวก สมาชิกสามารถสนับสนุนความต่อเนื่องของระบบชุมชน ให้คงอยู่ต่อไป

2. ความรู้สึกทางบวก สมาชิกสามารถสนับสนุนความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกันของกลุ่ม

3. การประเมินค่าทางบวก สมาชิกสามารถสนับสนุนการควบคุมทางสังคมด้านพฤติกรรมของสมาชิกในชุมชน

แนวคิดความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationship)

Tonnies (1887 cited in Poplin, 1972) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์ว่าเป็นเจตจำนง อันเป็นความจงใจหรือแรงปรารถนาซึ่งเป็นพลังอย่างหนึ่งที่ผลักดัน ให้มนุษย์กระทำการต่างๆ ความสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์มีความแตกต่างกันไประหว่างบุคคลและสถานการณ์ต่างๆ ซึ่ง Tonnies ได้แบ่งความสัมพันธ์ทางสังคมออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ทางสังคมแบบเจตจำนงตามธรรมชาติ (Gemeinschaft) ประกอบด้วย ความเข้าใจและความเป็นเอกภาพหรือความสามัคคีกัน บุคคลที่มีความสัมพันธ์แบบเจตจำนงตามธรรมชาติ จะมีความเข้าใจซึ่งกันและกันและมีความสามัคคีกันบนพื้นฐานของค่านิยม ความเชื่อ เป้าหมายร่วมกัน และความรู้สึกในใจด้านความรักซึ่งกันและกัน ทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคมแบบนี้เป็นความสัมพันธ์ที่มีความสิ้นสุดในตัวเอง มากกว่าที่จะเป็นวิถีทางไปสู่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์อื่นๆ ตัวอย่างเช่น ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์ทางสังคมแบบเจตจำนงตามธรรมชาติ จึงเป็นความสัมพันธ์แบบการช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยกัน คนมีความผูกพันกันอย่างแนบแน่น ต่างมีความรู้สึกและคิดว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เช่น ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์ในละแวกบ้าน หมู่บ้านในชุมชนท้องถิ่น และในเมืองเล็กๆ

2. ความสัมพันธ์ทางสังคมแบบเจตจำนงตามเหตุผล (Gesellschaft) เป็นความสัมพันธ์ทางสังคมที่เป็นวิถีทางไปสู่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์อื่นๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้านักธุรกิจ นักการเมือง เป็นต้น ที่ต่างก็มีเหตุผลและติดต่อสัมพันธ์กันด้วยความมุ่งหวังในอนาคต และผลประโยชน์ที่จะได้รับต่อไป ความสัมพันธ์แบบนี้ จึงเป็นความสัมพันธ์กันตามสัญญาและการหาทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเฉพาะ และมักจะเกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนสินค้า เงินตรา หรือเงินเชื่อ และข้อตกลงต่างๆ เช่น ความสัมพันธ์ของกลุ่มคนและกลุ่มบุคคลในเมืองใหญ่ๆ

ดังนั้น หากคนในชุมชนมีความสัมพันธ์ทางสังคมแบบเจตจำนงตามธรรมชาติ (Gemeinschaft) มีการช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยกันโดยไม่หวังผลตอบแทน มีความรัก ความสามัคคี ต่อกัน และต่างรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ก็จะส่งผลให้คนในชุมชนเกิดความผูกพันกับชุมชนด้วยเช่นกัน และเกิดเป็นความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนของตน

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อชุมชนข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดแบบจำลองเชิงระบบของ Thomas *et al.* (n.d. cited in Karsarda and Janowitz, 1974) แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นท้องถิ่นนิยมของ Zimmerman (1938 cited in Merton, 1968) แนวคิดเกี่ยวกับความผูกพันกับชุมชนของ Kanter (1972) และแนวคิดความสัมพันธ์ทางสังคมของ Tonnies (1887 cited in Poplin, 1972) มาประยุกต์ใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ทั้งนี้พบว่า มีการนำเสนอคุณลักษณะของความผูกพันต่อชุมชนที่มีความใกล้เคียงกัน คือ มีทัศนคติที่ดีต่อชุมชน รู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของชุมชน และมีความรู้สึกไม่ยอมละทิ้งชุมชน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อชุมชน ในการศึกษาเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เนื่องจากมีจุดมุ่งหมายในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ความผูกพันต่อชุมชนนั้น จุดมุ่งหมายสูงสุดคือ การที่คนในชุมชนร่วมมือกันให้เกิดการพัฒนาและรักษาไว้ซึ่งความเป็นชุมชนของตน ในทำนองเดียวกัน ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก จุดมุ่งหมายคือ การที่คนในชุมชนร่วมกันธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เพื่อให้วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอันทรงคุณค่า ยังคงอยู่สืบทอดสู่ชนรุ่นหลังต่อไป โดยผู้วิจัยได้ให้ความหมายของความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกว่า หมายถึง การที่เยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก รู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก และไม่คิดละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตน เพื่อช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกให้คงอยู่สืบไป ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

จากแนวคิดแบบจำลองเชิงระบบของ Thomas *et al.* (n.d. cited in Karsarda and Janowitz, 1974) ที่กล่าวว่าความผูกพันต่อชุมชนสามารถวัดได้จากทัศนคติและความรู้สึกที่ดีต่อชุมชน ประกอบกับแนวคิดความเป็นท้องถิ่นนิยมของ Zimmerman (1938 cited in Merton, 1968) ที่กล่าวว่าบุคคลที่มีความคิดแบบท้องถิ่นนิยมจะมีความผูกพันต่อชุมชน โดยมีความภูมิใจในสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน รู้สึกว่าชุมชนเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นในชีวิตของพวกเขา มีการยึดมั่นยอมรับในระบบการถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณีแบบดั้งเดิม รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับความผูกพันกับชุมชนของ Kanter (1972) ที่บุคคลในชุมชนมีความเต็มใจที่จะเชื่อฟังความต้องการของระบบ คล้อยตามค่านิยม ความเชื่อ ทำตามข้อบังคับของกลุ่มทุกอย่าง และแนวคิดความสัมพันธ์ทางสังคมของ Tonnies (1887 cited in Poplin, 1972) ที่กล่าวว่าบุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมแบบเจตจำนงตามธรรมชาติ นั้น จะมีความผูกพันกันอย่างแนบแน่น มีความสามัคคีกันบนพื้นฐานของการมีค่านิยม ความเชื่อ เป้าหมายร่วมกัน

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เป็นเรื่องของความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ในการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ซึ่งหมายถึง การที่เยาวชนรู้สึกภูมิใจในโบราณสถานมรดกโลก รู้สึกว่าโบราณสถานมรดกโลกมีความสำคัญยิ่ง กับชาติบ้านเมือง ยอมรับเป้าหมาย ค่านิยมร่วมกันในการธำรงรักษาโบราณสถานมรดกโลก ในจังหวัดของตน กล่าวถึงความล้ำค่าของโบราณสถานมรดกโลกให้แก่ผู้อื่นฟัง

2. การรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

จากแนวคิดแบบจำลองเชิงระบบของ Thomas *et al.* (n.d. cited in Karsarda and Janowitz, 1974) ที่กล่าวว่าความผูกพันต่อชุมชนสามารถวัดได้จากการที่บุคคลคิดว่าตนเป็นเจ้าของชุมชน รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับความผูกพันกับชุมชนของ Kanter (1972) ในการที่สมาชิกมีความผูกพันกับกลุ่มนั้น บุคคลจะรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ประกอบกับแนวคิดความสัมพันธ์ทางสังคมของ Tonnies (1887 cited in Poplin, 1972) ที่กล่าวว่าบุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมแบบเจตจำนงตามธรรมชาติ จะมีความผูกพันกันอย่างแนบแน่น โดยจะรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เป็นเรื่องของความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ในการรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ซึ่งหมายถึง การที่เยาวชนรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมดูแลรักษาโบราณสถานมรดกโลก ในจังหวัดของตน ไม่พอใจหากมีคนมาลบหลู่โบราณสถานมรดกโลก หรือกล่าวถึงในทางที่ไม่ดี ไม่ยอมให้ใครมาทำลายโบราณสถานมรดกโลกที่อยู่ในจังหวัดของตน หรือรู้สึกเสียใจมากหากโบราณสถานมรดกโลกที่อยู่ในจังหวัดของตนเกิดความเสียหาย

3. การมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

จากแนวคิดแบบจำลองเชิงระบบของ Thomas *et al.* (n.d. cited in Karsarda and Janowitz, 1974) ที่กล่าวว่าความผูกพันต่อชุมชนสามารถวัดได้จากความรู้สึกที่ไม่อยากละทิ้งชุมชน มีความสนใจในความเป็นไปของชุมชน ประกอบกับแนวคิดความเป็นท้องถิ่นนิยมของ Zimmerman (1938 cited in Merton, 1968) ที่กล่าวว่าบุคคลที่มีความคิดแบบท้องถิ่นนิยมจะมีความผูกพันต่อชุมชน โดยไม่ปรารถนาที่จะย้ายออกจากชุมชนที่อาศัยอยู่ หากย้ายไปก็เพียงชั่วคราวเท่านั้น รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับความผูกพันกับชุมชนของ Kanter (1972) ที่บุคคลจะยังคงอยู่ในระบบ เพื่อดำเนินการคำนวณกลุ่มและแสดงบทบาทของตน

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เป็นเรื่องของความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ในการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ซึ่งหมายถึง การที่เยาวชนมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลก ในขณะที่ตนยังอาศัยอยู่ในจังหวัดนี้ กลับมาร่วมอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลก ถึงแม้ว่าตนจะต้องย้ายไปอาศัยอยู่ในจังหวัดอื่น ไม่เพิกเฉยต่อโบราณสถานมรดกโลก รับผิดชอบอย่างเต็มที่หากได้รับมอบหมายในการอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลก หรือติดตามข่าวสารเกี่ยวกับโบราณสถานมรดกโลก ในจังหวัดของตน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2546: 198-199) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมมีความหมาย 2 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีในท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตาม ประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยโครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

2. การมีส่วนร่วมในนัยทางการเมือง ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมือง โดยประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

2.2 การเปลี่ยนแปลงการพัฒนาโดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลัก โดยการกระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาคเพื่อให้ภูมิภาคมีลักษณะเป็นเอกเทศ ให้มีอำนาจทางการเมือง การบริหาร มีอำนาจต่อการบริหารจัดการทรัพยากรอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน โดยประชาชนสามารถตรวจสอบได้ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการคืนอำนาจ (Empowerment) ในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการพัฒนาที่เท่าเทียมกันของชายและหญิงในการดำเนินงานพัฒนาด้วย

อรรถ กัทผล (2546: 10) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547: 4) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจ หรือเคยเข้ามาร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2550: 25) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปเกี่ยวข้องกับทางความคิด จิตใจ อารมณ์และทางกาย มีความหมายทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ครอบคลุมทั้งมิติด้านความสามารถ เวลา และโอกาสที่จะมีส่วนร่วม เป็นความพยายามร่วมกันของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาและบรรลุความต้องการของตนเอง กลุ่มคน โดยเริ่มจากการร่วมคิด วางแผน ดำเนินการ และร่วมติดตามผลโครงการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

WHO/UNICEF (1978: 11) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถที่จะแสดงออกซึ่งความต้องการของตน การจัดอันดับความสำคัญของการเข้าร่วมในการพัฒนา และได้รับประโยชน์จากการพัฒนานั้น

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา เริ่มตั้งแต่การแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการปฏิบัติ การเข้าร่วมปฏิบัติร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลด้วยความสมัครใจ เพื่อดำเนินการพัฒนาให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ลักษณะและรูปแบบของการมีส่วนร่วม

ปธาน สุวรรณมงคล (2527: 82) กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในผลประโยชน์

ขงยุทธ บุราสิทธิ์ (2533: 41-46) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมโดยแบ่งตามบทบาทและหน้าที่ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนา ซึ่งมีหลายระดับ ดังนี้

1. เป็นสมาชิก
2. เป็นสมาชิกที่เข้าร่วมประชุม
3. เป็นสมาชิกที่ช่วยบริจาคเงิน
4. เป็นกรรมการ
5. เป็นประธานกรรมการ

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2546: 208-209) กล่าวว่า ลักษณะการมีส่วนร่วม แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การสนับสนุนทรัพยากร คือ การสนับสนุนเงิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน หรือการช่วยทำกิจกรรม คือ การเข้าร่วมในการวางแผน การประชุมแสดงความคิดเห็น การดำเนินการ การติดตามและประเมินผล

2. อำนาจหน้าที่ของผู้เข้าร่วม คือ เป็นผู้ นำ เป็นกรรมการ เป็นสมาชิก ซึ่งลักษณะการมีส่วนร่วมนี้ แสดงถึงระดับอำนาจของผู้เข้าร่วม ซึ่งมีการโต้แย้งว่าการมีส่วนร่วมโดยใช้วิธีการพัฒนาความสามารถของประชาชนเป็นเพียงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเพียงบางส่วน เพราะในหลายกรณีประชาชนไม่มีสิทธิ์เข้าร่วมในการตัดสินใจ ทางออกที่ควรเป็น คือ การเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) แก่ประชาชน

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547: 17-18) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม แบ่งได้เป็น 5 ลักษณะอย่างกว้างๆ คือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลของตน/ครอบครัว/ชุมชน เช่น การให้ข้อมูลการเจ็บป่วยของตนแก่แพทย์ (แต่แพทย์ต้องรับฟังด้วย) ถ้าไม่ร่วมให้ข้อมูลที่เป็นจริง หรือแพทย์ไม่ฟังจริงก็อาจรักษาไม่หาย

2. การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เช่น การรับรู้ข้อมูลของตนจากแพทย์เพื่อจะเป็นแนวทางตัดสินใจให้ดีขึ้น เพราะสิ่งที่แพทย์รู้เกี่ยวกับคนนั้น ตนเองอาจไม่รู้

3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ กับโครงการที่ตนจะมีส่วนได้ส่วนเสีย โดยแบ่งเป็น 3 กรณีแล้วแต่กิจกรรมนั้นตนอยู่ในขั้นตอนใดต่อไปนี้

3.1 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ เช่น ก่อนเริ่มทำโครงการจะตัดสินใจว่า โครงการควรทำขนาดใด ทำกิจกรรมอะไรบ้าง เป็นต้น ผู้อื่นมีส่วนร่วมด้วยน้อย

3.2 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ เช่น เมื่อเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกัน และจะตัดสินใจว่าจะเริ่มโครงการนั้นหรือไม่

3.3 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ เช่น เมื่อเป็นผู้รับประโยชน์จากน้ำที่ได้รับจากอ่างเก็บน้ำ กลุ่มผู้ได้รับประโยชน์ควรเป็นผู้มีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

4. การมีส่วนร่วมทำ คือ ร่วมในขั้นตอนการดำเนินงาน เช่น ร่วมสร้างถนนในชุมชน

5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คือ ไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือด้านอื่นๆ

นรินทร์ จงวุฒิเวศย์ (2550: 26) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนามี 3 ส่วน ดังนี้

1. การวางแผนพัฒนา จะเริ่มตั้งแต่เข้ามามีส่วนในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหา และพัฒนาการศึกษา ชุมชนมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชน จัดลำดับความสำคัญความต้องการนั้นๆ ตลอดจน การกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน และกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะไป สนับสนุนการจัดและพัฒนากิจกรรมต่างๆ

2. การจัดและการดำเนินการตามแผนงานโครงการ เป็นส่วนที่ประชาชนเข้าทำประโยชน์ ในโครงการ โดยการร่วมมือช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือโดยการ บริหารงานและประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นต้น

3. การประเมินผลโครงการ เป็นส่วนที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่าโครงการ พัฒนาที่ดำเนินการนั้น บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ การติดตามประเมินผลนี้อาจเป็นการ ประเมินความก้าวหน้า หรือผลสรุปรวมทั้งโครงการ

World Health Organization (1981) ได้เสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วม 4 ลักษณะ ดังนี้

1. การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผล และประการสำคัญ คือ ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง

2. การดำเนินกิจกรรม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการและบริหารการใช้ ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน

3. การใช้ประโยชน์ โดยประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิด ประโยชน์ได้

4. การได้รับประโยชน์ โดยประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชน
ในพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน

Cohen and Uphoff (1980: 213-218) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย การริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการ
ตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมดำเนินการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนทรัพยากร
การบริหาร การประสานความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) ประกอบด้วย ผลประโยชน์ด้านวัตถุ
ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

ไพบูลย์ เจริญทรัพย์ (2534: 39) กล่าวถึงปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม
ดังต่อไปนี้

1. โดยนักพัฒนาต้องมีความเข้าใจในเนื้อหาและกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมของ
ประชาชน
2. ด้านประชาชน โดยประชาชนต้องเป็นผู้ตัดสินใจเริ่มกิจกรรมของตนเอง
3. การได้รับการสนับสนุนจากภายนอกในด้านต่างๆ เช่น เทคนิควิทยาการ ข้อมูลข่าวสาร
การประสานงาน และอุปกรณ์ที่จำเป็น

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2546: 216-217) กล่าวว่า ปัจจัยที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา แบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านกลไกของรัฐ

- 1.1 การกำหนดนโยบายจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมในท้องถิ่น
- 1.2 สนับสนุนกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง
- 1.3 การสร้างช่องทางเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน โดยระบบต่างๆ ของราชการ จะต้องเอื้ออำนวย และเพิ่มโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
- 1.4 มีการติดตามประเมินผล และการให้การสนับสนุนภายหลัง

2. ปัจจัยด้านประชาชน

- 2.1 มีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ในการพัฒนา
- 2.2 เป็นฝ่ายตัดสินใจ ริเริ่มกิจกรรม และรับผลประโยชน์
- 2.3 เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม หรือเป็นผู้นำท้องถิ่น
- 2.4 มีการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานอื่น
- 2.5 ได้รับการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

3. ปัจจัยด้านนักพัฒนา

- 3.1 ศึกษาชุมชน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน และได้เรียนรู้สภาพแวดล้อม

ในทุกๆ ด้านของชุมชน

3.2 มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของกระบวนการมีส่วนร่วม

3.3 ค้นหาผู้นำที่มีศักยภาพ ซึ่งจะเป็นผู้ที่กระตุ้นให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในงานพัฒนา

3.4 รวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อหาหนทางแก้ไขปัญหา

3.5 เป็นผู้สนับสนุนด้านการศึกษา การให้ข้อมูลข่าวสาร วิทยาการใหม่ๆ วัสดุอุปกรณ์ ที่จำเป็น และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.6 มีความจริงใจ และมีความผูกพันกับท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนเชื่อถือและศรัทธา

3.7 ดำเนินงานพัฒนาที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

4. ปัจจัยจูงใจ

4.1 การได้รับผลประโยชน์จากการได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา

4.2 โครงการพัฒนาตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2550: 183-186) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเกิดจากปัจจัยที่สำคัญ 6 ประการ คือ

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคล ซึ่งบังเอิญพ้องต้องกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม

2. ความเคียดแค้นและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้น ผลักดันให้พุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผน และลงมือกระทำการร่วมกัน

3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้ จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่มกระทำที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

4. ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์วิหาร

5. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้งๆ ที่ยังไม่ศรัทธาหรือเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรงผู้น้อยช่วยแรง เป็นต้น

6. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำการต่างๆ เช่น บีบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส

World Health Organization (1981) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยของสิ่งจูงใจ หมายถึง การที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ นั้น จะมีเหตุผลที่สำคัญคือ ประการแรก มองเห็นว่าตนจะได้ผลตอบแทนในสิ่งที่ทำลงไป และประการที่สอง การได้รับคำบอกกล่าวหรือชักชวนจากบุคคลอื่นให้เข้าร่วม โดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ

2. ปัจจัยโครงสร้างของโอกาสหรือช่องทางในการเข้าร่วม หมายถึง การมองเห็นช่องทางในการมีส่วนร่วม และมองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วม ดังนั้น โครงสร้างของการมีส่วนร่วมจึงควรมีลักษณะดังนี้ ประการแรก ควรเปิดโอกาสให้ทุกๆ คนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ประการที่สอง มีการกำหนดเวลาที่ชัดเจนแน่นอนเพื่อผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมจะได้สามารถกำหนดเงื่อนไขตามสภาพความเป็นจริงของคนได้ ประการที่สาม

มีการกำหนดลักษณะของกิจกรรมที่แน่นอนว่าจะทำอะไร

3. ปัจจัยด้านอำนาจ ในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่คนในชุมชนสามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และผลประโยชน์ของกิจกรรมได้

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

วันชัย วัฒนศัพท์ (2544: 25-28) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีประโยชน์ ดังนี้

1. เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น
2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับ จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ
3. การสร้างฉันทามติ ลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ
4. การเพิ่มความสะดวกในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ
5. การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งที่รุนแรงได้
6. ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนและไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชน และเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน
7. การพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน ถือว่าเป็นการให้การศึกษาชุมชนเพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจ และเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน

8. ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น เป็นการเพิ่มทุนทางสังคม และช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น

สมยศ นาวิการ (2543: 101-102) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทำให้เกิดประโยชน์ ได้แก่ ทำให้บุคคลยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายขึ้น เนื่องจากบุคคลมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการเปลี่ยนแปลง ก็จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ทำให้ความสำคัญของผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชามีความราบรื่นมากขึ้น ช่วยประหยัดเงินให้กับฝ่ายบริหารในเรื่องของการร้องทุกข์ ทำให้มีความผูกพันกับองค์กรเพิ่มขึ้นเมื่อมีส่วนร่วมในกระบวนการสำคัญ บุคลากรที่มีความรู้สึกไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่สำคัญขององค์กรทำให้บุคลากรรู้แรงจูงใจและความต้องการของฝ่ายบริหาร

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547: 27-28) กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีส่วนร่วมกันทำกิจกรรมทำให้แต่ละฝ่ายได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จนไปสู่การยอมรับความแตกต่างในรูปร่างความรู้ นิสัย ค่านิยมต่างๆ อันเป็นรากฐานสำคัญของประชาธิปไตย
2. ทำให้งานที่ยากบางอย่างสำเร็จขึ้นมาได้ งานหลายอย่างหากทำเพียงผู้เดียวหรือทำน้อยคนอาจไม่สำเร็จ ต้องให้ผู้มาร่วมงานหลายคนจึงจะสำเร็จ
3. ทำให้บุคคลคิดช่วยตนเอง เพราะถ้ารัฐเป็นฝ่ายทำให้ก่อการช่วยเหลือ หากมาร่วมกันพิจารณาอาจทำบางสิ่งได้เอง และจะร่วมดูแลรักษาสິงนั้นมากขึ้น
4. การให้ความช่วยเหลือนั้นตรงกับที่ต้องการ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในขั้นการระบุประเด็นปัญหาและความต้องการ จึงไม่เกิดปัญหาที่สร้างไว้เพื่อใช้แล้วไม่ใช้ให้เกิดประโยชน์
5. มักทำให้ประหยัดทรัพยากรลงได้ เพราะการช่วยตรงกับความต้องการที่จะใช้จะทำ และอาจมีแรงงานจากการมีส่วนร่วมมาช่วยได้ อาจมีบ้างถ้ามีส่วนร่วมจนวุ่นวาย ไม่มีการจัดการที่ดี ก็อาจสิ้นเปลืองทรัพยากรมากกว่าที่ควร หรืออาจเกิดความเสียหายก็ได้

6. ทำให้รู้สึกเป็นเจ้าของ การร่วมคิดร่วมทำ ทำให้รู้สึกเป็นเจ้าของ มักร่วมกันดูแลรักษา ซ่อมแซม และภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนร่วมกันทำขึ้นมา สิ่งของที่ได้ทำร่วมกันมาจึงอยู่คงทน
7. เพิ่มทางเลือกที่ดีเพื่อการตัดสินใจ การได้รับรู้ในโครงการอย่างละเอียดทำให้ช่วยกันหา ทางเลือก (ทางออก) หลายทางที่สมบูรณ์และเหมาะสมที่สุด ทำให้เกิดผลเสียหายน้อยลงหรือเกิด ผลดีมากกว่าการไม่ให้เข้ามามีส่วนร่วม
8. เกิดการสร้างฉันทามติ หรือการเห็นพ้องต้องกันขึ้นมาได้ โดยในประเทศตะวันตก การมีส่วนร่วมของประชาชน มักทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี เกิดการสร้างข้อตกลงที่มั่นคง ยืนยงได้
9. ทำให้ชุมชนหรือสังคมเข้มแข็ง เพราะชุมชนที่เข้มแข็งต้องมีส่วนร่วมกันตัดสินใจ ร่วมดูแลปกครองพิทักษ์ผลประโยชน์ของชุมชนหรือสังคมนั้นเอง โดยการมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมเสมอๆ ทำให้ชุมชนรู้สึกว่าคุณสมบัติของตนเอง แทนที่จะ เป็นผู้ชำนาญที่อื่นที่เขาไม่รู้จัก หรือไม่ไว้วางใจมาควบคุมสั่งการ
10. ทำให้การดำเนินงานของชุมชนหรือสังคมนั้นโปร่งใส เพราะการมีส่วนร่วมเพื่อกิจการ สาธารณะอยู่เสมอ ทำให้ผู้ที่ทุจริตคดโกงก็หวั่นเกรงกระทำได้ยากขึ้น กลัวพลังการมีส่วนร่วม ของประชาสังคม
11. ทำให้บุคคลที่อาจยอมรับยากยอมรับโครงการนั้นได้ โดยยอมรับว่าเมื่อมีโครงการแล้ว ตนอาจเสียประโยชน์ไปบ้าง แต่เมื่อมีค่าชดเชยที่เหมาะสม และคนอื่นๆ ยอมรับโครงการนั้น ก็เห็น แก่ประโยชน์ของคนส่วนใหญ่

การวัดระดับการมีส่วนร่วม

Chapin (1977: 317) ได้เสนอเครื่องชี้วัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนทางสังคม โดย ได้กำหนดระดับความสำคัญของการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสมาชิกในชุมชน ดังนี้

1. การมีความสนใจและร่วมประชุม ได้แก่ การให้ความสนใจ ติดตามข่าวสารต่างๆ ของส่วนรวม และการเข้าร่วมประชุม เสนอแนะต่างๆ ในที่ประชุมกิจกรรมของส่วนรวม
2. การให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ เช่น การอุทิศเงิน เวลา ให้แก่ส่วนรวม
3. การเป็นสมาชิกหรือกรรมการ ได้แก่ การอุทิศแรงงานในการทำกิจกรรมของส่วนรวม โดยการเป็นสมาชิก เป็นกรรมการของชุมชน
4. การเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ การยอมรับใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจสั่งการ

ทั้งนี้จะดูจากลักษณะต่างๆ ที่แสดงออก คือ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ การบริจาคเงินทอง วัสดุสิ่งของ และการเสียสละเวลา แรงงาน เป็นสมาชิกของคณะกรรมการ และเป็นผู้ดำเนินการในกิจกรรมนั้นโดยตรง

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม เห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนา ที่ทำให้เกิดความผูกพัน ความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความกระตือรือร้นที่จะให้การพัฒนาอื่นๆ บรรลุตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ในการพัฒนาชุมชนมิติทางวัฒนธรรมก็เช่นเดียวกัน หากบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจในการดูแลรักษาวัฒนธรรมของตน ยิ่งจะทำให้บุคคลเกิดความผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความกระตือรือร้นในการที่จะช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงามต่อไป ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก โดยผู้วิจัยให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การที่เยาวชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตนด้วยความสมัครใจ ตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล เพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ หมายถึง การที่เยาวชนริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจในการปฏิบัติการในเรื่องของการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เช่น

ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมในการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลก

2. การมีส่วนร่วมดำเนินการ หมายถึง การที่เยาวชนสนับสนุนทรัพยากร บริหาร ประสานความร่วมมือ ที่เป็นประโยชน์ในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เช่น บริจาคเงิน หรืออุปกรณ์ช่วยเหลือในกิจกรรมการอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลก ช่วยถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานมรดกโลกแก่ผู้อื่น ช่วยแนะนำนักท่องเที่ยวในการเข้าชมโบราณสถานมรดกโลก

3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่เยาวชนร่วมรับผลประโยชน์ด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล เช่น ได้รับความภาคภูมิใจในโบราณสถานมรดกโลกที่ยังคงอยู่ในสภาพสมบูรณ์ จากการร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์ เกิดความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันในการช่วยกันอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดที่ตนอาศัยอยู่ต่อไป รู้สึกภูมิใจ รู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญในการร่วมอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลก

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การที่เยาวชนมีส่วนร่วมตรวจสอบความผิดปกติ หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับโบราณสถานมรดกโลก เช่น ร่วมตรวจสอบความเสียหายทั้งเชิงกายภาพ ที่ทำให้โบราณสถานมรดกโลกชำรุดทรุดโทรม และเชิงข้อมูลข่าวสาร ที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงของโบราณสถานมรดกโลก เนื่องจากการดูหมิ่นหรือลบหลู่

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม

Cobb (1976: 300-301) ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่า เป็นการที่บุคคลได้รับข้อมูลจากสังคมที่ทำให้ตัวเองเชื่อว่าบุคคลให้ความรัก ความเอาใจใส่ มองเห็นคุณค่า ยกย่องนับถือ รวมทั้งการทำให้บุคคลนั้นรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีความผูกพันซึ่งกันและกัน

House (1981: 13) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประกอบด้วย การสนับสนุนทางอารมณ์ การสนับสนุนความคิดการตัดสินใจ และการให้

ความช่วยเหลือด้านต่างๆ ช่วยให้บุคคลได้ระบายความทุกข์ ความกังวลที่มีอยู่ ทำให้บุคคลรู้สึกมีคุณค่า มีความสำคัญส่งผลสะท้อนต่อพฤติกรรมของบุคคล

Gottlieb (1985: 5) ได้กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง กระบวนการในการปฏิสัมพันธ์ การสร้างความสัมพันธ์ และการรวมตัวกันเป็นกลุ่มสังคมเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือกันในการเผชิญปัญหา สนับสนุนให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ความรู้สึกมั่นคง และศักยภาพของตนเอง ซึ่งอาจได้รับในรูปแบบของการสนับสนุนทางด้านวัตถุหรือทางด้านจิตใจ

Pender (1996: 257) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ การได้รับการยอมรับ ได้รับความรัก ได้รับการยกย่องนับถือ รู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น และบุคคลจะได้รับการสนับสนุนนี้ โดยกลุ่มคนในระบบของสังคมนั่นเอง เป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านจิตใจ อารมณ์ ด้านอุปกรณ์ ข่าวสารในด้านต่างๆ อันจะทำให้บุคคลนั้นสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลได้รับการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้าง ในด้านอารมณ์ ความรู้สึก ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรัก ความเอาใจใส่ ยกย่องนับถือ เห็นคุณค่า รวมถึงการสนับสนุนในรูปแบบของวัตถุ อุปกรณ์ สิ่งของ เงินทอง เวลา ข้อมูลข่าวสารต่างๆ จนทำให้บุคคลรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สามารถเผชิญกับปัญหาต่างๆ ได้

ประเภทของการสนับสนุนทางสังคม

Cobb (1976: 300-301) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotional Support) เป็นข้อมูลที่จะบอกว่าบุคคลนั้นได้รับความรัก ได้รับความดูแลเอาใจใส่ ได้รับความรักความจริงใจและความสนใจ ซึ่งมักจะได้รับความรักจากบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันและมีความผูกพันที่ลึกซึ้งต่อกัน

2. การสนับสนุนด้านการได้รับการยอมรับ (Esteem Support) ยกย่อง และมีผู้เห็นคุณค่า เป็นข้อมูลที่จะบอกว่าบุคคลนั้นมีค่า ผู้อื่นให้การยอมรับ

3. การสนับสนุนด้านสังคม (Socially Support) เป็นข้อมูลที่จะบอกว่าบุคคลนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

Kahn (1979: 85) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมเป็น 3 ชนิด คือ

1. ความผูกพันทางด้านอารมณ์และความคิด (Affection) เป็นการแสดงออกถึงอารมณ์ ในทางบวกของบุคคลหนึ่งที่มีต่อบุคคลหนึ่ง ซึ่งแสดงออกในรูปของความผูกพัน การยอมรับ ความเคารพ หรือด้วยความรัก

2. การยืนยันและการรับรองพฤติกรรมของกันและกัน (Affirmation) เป็นการแสดงออกถึง การเห็นด้วย การยอมรับในความถูกต้องเหมาะสม ทั้งในการกระทำและความคิดของบุคคล

3. การให้ความช่วยเหลือ (Aid) เป็นการปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคล โดยการให้สิ่งของ หรือการช่วยเหลือโดยตรง การช่วยเหลือเหล่านั้นอาจจะเป็นวัตถุ เงินทอง ข้อมูลข่าวสาร หรือเวลา

Kaplan (1980: 739) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. การสนับสนุนทางสังคมที่เป็นรูปธรรม (Tangible Support) เป็นพฤติกรรมที่ให้โดยตรง ต่อบุคคล ซึ่งได้แก่ การช่วยเหลือด้านสิ่งของ ด้านแรงงาน ด้านการเงิน ด้านการรักษาและการ นำส่ง

2. การสนับสนุนทางสังคมที่เป็นนามธรรม (Intangible Support) ซึ่งอยู่ในรูปของการ ให้กำลังใจ การให้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความรักความอบอุ่น การยกย่อง และการให้กำลังใจ

House (1981: 13-23) ได้แบ่งประเภทของการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (Emotional Support) คือ การให้การยกย่อง ให้ความไว้วางใจ ความรัก ห่วงใย รับฟังความคิดเห็น และความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ
2. การสนับสนุนด้านการประเมิน (Appraisal Support) คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การเห็นพ้อง การให้การรับรองหรือการยอมรับในสิ่งที่คนอื่นแสดงออกมา ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง
3. การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Support) คือ การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร การให้คำปรึกษา การให้คำแนะนำ ตักเตือน ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่
4. การสนับสนุนด้านเครื่องมือและสิ่งของ (Instrumental Support) คือ เป็นการช่วยเหลือโดยตรงต่อความจำเป็นของบุคคล ในด้านวัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เวลา เงิน

ปัจจัยที่มีผลต่อการสนับสนุนทางสังคม

Norbeck (1981: 43-58) สรุปว่าการสนับสนุนทางสังคมที่บุคคลแต่ละคนได้รับจะมีความแตกต่างกัน โดยขึ้นกับองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านคุณสมบัติส่วนตัวของแต่ละบุคคล

1.1 อายุ มีอิทธิพลต่อปริมาณและชนิดของการสนับสนุนทางสังคม เช่น ในวัยทารกมีความต้องการการดูแลช่วยเหลือและสนับสนุนจากบุคคลเดียวกัน และในปริมาณที่สูง เมื่ออายุมากขึ้นความถี่ของการสนับสนุนทางสังคมจะลดลง และจำนวนบุคคลที่ให้การสนับสนุนก็จะขยายกว้างออกไป เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุจะได้รับการสนับสนุนน้อยลง เนื่องจากกลุ่มสังคมเล็กลง เพราะมีการตายและพลัดพราก

1.2 เพศ ทำให้การได้รับการสนับสนุนทางสังคมต่างกัน เพศหญิงได้รับการสนับสนุนมากกว่าเพศชาย เพราะเพศหญิงมีความใกล้ชิดและมีสัมพันธภาพที่ดีกว่าเพศชาย นอกจากนี้ เพศหญิงได้รับการสนับสนุนทางสังคมและมีขนาดของเครือข่ายทางสังคมมากกว่าเพศชาย เพศชายที่แต่งงานแล้วจะได้รับความมั่นใจจากภรรยา ส่วนเพศหญิงจะมีความมั่นใจจากบุตร

1.3 สถานภาพสมรส มีการศึกษาเปรียบเทียบการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในสตรีที่แต่งงานแล้วกับสตรีที่เป็นหม้ายจะได้รับมากกว่าหญิงที่หย่าร้าง ขณะที่กลุ่มหญิงที่หย่าร้างจะได้รับมากกว่าหญิงโสด ดังนั้น ทำให้ทราบว่าสตรีที่แต่งงานแล้วจะได้รับการสนับสนุนมากที่สุด แต่หญิงโสดจะได้รับน้อยที่สุด

1.4 ฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษา พบว่า สตรีที่สามีย่วยด้วยโรคหัวใจ ซึ่งเป็นชนชั้นกลางจะได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูงกว่ากลุ่มสตรีที่มีรายได้ และพบว่า บุคคลที่ระดับการศึกษาดีจะมีความสามารถในการแสวงหาข้อมูลหรือแหล่งที่ให้ความช่วยเหลือแก่ตนเองได้มากกว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาน้อย ซึ่งจะทำให้เขาได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากกว่า

1.5 ความสามารถแต่ละบุคคล พบว่า ผู้ป่วยที่สามารถติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่างๆ กับบุคคลอื่นในเครือข่ายสังคมได้ดี จะได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากกว่าบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กับเครือข่ายสังคมน้อยมีผลการศึกษาที่สรุปได้ว่า ผู้ป่วยโรคจิตจะมีกลุ่มเครือข่ายทางสังคมเล็กและได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อยเนื่องจากมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับเครือข่ายสังคมน้อย

2. องค์ประกอบด้านคุณสมบัติของสถานการณ์ ได้แก่

2.1 สถานการณ์ของชีวิต มีผลทำให้บุคคลต้องการและได้รับการสนับสนุนทางสังคมแตกต่างกันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถานการณ์เกี่ยวกับสภาวะสุขภาพและความเจ็บป่วยในวัยตั้งครรภ์หรือวัยเตรียมการเป็นมารดา ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงตามวัยที่อยู่ในช่วงวิกฤตได้ ในสถานการณ์นี้พบว่า จะได้รับการสนับสนุนจากญาติและเพื่อนมาก หรือผู้ป่วยที่พิการทุพพลภาพหรือถูกคุกคามชีวิตจากโรคมะเร็ง พบว่า จะได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อย

2.2 ความคาดหวังของสังคม เช่น บิดาที่อยู่คนเดียวจะได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนบ้านมากกว่ามารดาที่อยู่คนเดียว เพราะถือว่าบทบาทเป็นแม่นั้นเป็นหน้าที่ปกติของสตรี

2.3 บทบาททางสังคม ถ้าบุคคลที่ทำงานจะได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากผู้ร่วมงาน แต่เมื่อเกษียณอายุหรือเปลี่ยนหน้าที่การงาน ทำให้สัมพันธภาพน้อยลง การได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนก็จะน้อย

ระดับของการให้การสนับสนุนทางสังคม

Gottlieb (1985: 11-22) ได้แบ่งระดับของการให้แรงสนับสนุนทางสังคมเป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับมหภาคหรือระดับกว้าง (Macro Level) เป็นการพิจารณาถึงการเข้าร่วมหรือการมีส่วนร่วมในสังคม อาจวัดได้จากความสัมพันธ์กับสถาบันในสังคม การเข้าร่วมกับกลุ่มต่างๆ ด้วยความสมัครใจ และการดำเนินชีวิตอย่างไม่เป็นทางการในสังคม เช่น การเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนที่เขาอาศัยอยู่

2. ระดับกลางหรือระดับกลุ่มเครือข่าย (Mezzo Level) เป็นความสัมพันธ์ในระดับที่เฉพาะเจาะจงลงไปถึงกลุ่มบุคคลที่มีสัมพันธภาพอย่างสม่ำเสมอ เช่น กลุ่มเพื่อน กลุ่มบุคคลใกล้ชิดชนิดของการสนับสนุนในระดับนี้ ได้แก่ การให้คำแนะนำ การช่วยเหลือด้านวัสดุสิ่งของ ความเป็นมิตร การสนับสนุนทางอารมณ์ และการยกย่อง

3. ระดับจุลภาคหรือระดับเล็ก (Micro Level) เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากที่สุด ทั้งนี้มีความเชื่อว่าคุณภาพของความสัมพันธ์มีความสำคัญมากกว่าปริมาณ คือ ขนาด จำนวน และความถี่ของความสัมพันธ์ หรือโครงสร้างของเครือข่ายแรงสนับสนุนในระดับนี้ ได้แก่ สามี ภรรยา และสมาชิกในครอบครัว ซึ่งมีความใกล้ชิดทางอารมณ์ให้การสนับสนุนทางจิตใจ แสดงความรักและห่วงใย (Affective Support)

แหล่งของการสนับสนุนทางสังคม

จริยาวัตร คมพยัคฆ์ (2531: 96-105) ได้แบ่งกลุ่มของสังคมที่จะเป็นแหล่งของการสนับสนุนทางสังคมเป็น 2 ประเภท คือ

1. กลุ่มปฐมภูมิ (Primary Group) เป็นกลุ่มสังคมที่มีความสนิทสนมและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเป็นส่วนตัวสูง ได้แก่ ครอบครัว ญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน
2. กลุ่มทุติยภูมิ (Secondary Group) เป็นกลุ่มสังคมที่มีความสัมพันธ์ตามแบบแผนและกฎเกณฑ์ที่วางไว้ ซึ่งจะมีอิทธิพลกำหนดบรรทัดฐานของบุคคลในสังคม ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน กลุ่มวิชาชีพ และกลุ่มสังคมอื่นๆ

จากการทบทวนเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม ผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวคิดของ House (1981) เป็นตัวแปรหนึ่งที่น่าจะมีผลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ซึ่งผู้วิจัยได้เน้นเรื่องการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ทั้งนี้ เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันหลักในการจัดเกลา อบรมเลี้ยงดู ถ่ายทอดค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมต่างๆ แก่สมาชิกในครอบครัว และโรงเรียนถือเป็นสถาบันรองจากครอบครัว ในการที่จะอบรม ปลูกฝังเยาวชน รวมถึงการสนับสนุนจากชุมชนที่เยาวชนอาศัยอยู่ ซึ่งมีหน้าที่ในการปลูกฝังและถ่ายทอดวัฒนธรรม แนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนในชุมชนให้แก่สมาชิกใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้ให้นิยามการสนับสนุนทางสังคมว่า หมายถึง การรับรู้ของเยาวชนว่าได้รับการสนับสนุนในด้านอารมณ์ ความรู้สึก ไม่ว่าจะเป็นความเอาใจใส่ การยกย่องนับถือ การเห็นคุณค่า รวมถึงการสนับสนุนในรูปแบบของวัตถุ อุปกรณ์ สิ่งของ เงินทอง เวลา ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ทำให้เยาวชนมีกำลังใจ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าในการร่วมธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก จาก 3 แหล่ง ดังนี้

1. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของเยาวชนว่าได้รับการยกย่อง การดูแลเอาใจใส่ เห็นอกเห็นใจ ความไว้วางใจ รับรู้ว่ามีบุคคลที่คอยรับฟังความคิดเห็น ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโบราณสถาน การให้คำปรึกษา ได้รับสิ่งของ/บริการที่จำเป็น รวมถึงเรื่องการเงิน แรงงาน และเวลา และการได้รับข้อมูลย้อนกลับที่ใช้ในการประเมินตนเอง การรับรอง

ที่ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง จากคนในครอบครัว ในการชำระรักษาวัฒนธรรมโบราณสถาน
มรดกโลก

2. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน หมายถึง การรับรู้ของเยาวชนว่าได้รับการยกย่อง
การดูแลเอาใจใส่ เห็นอกเห็นใจ ความไว้วางใจ รับรู้ว่ามีบุคคลที่คอยรับฟังความคิดเห็น ได้รับ
ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโบราณสถาน การให้คำปรึกษา ได้รับสิ่งของ/บริการที่จำเป็น รวมถึงเรื่อง
การเงิน แรงงาน และเวลา และการได้รับข้อมูลย้อนกลับที่ใช้ในการประเมินตนเอง การรับรอง
ที่ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง จากเพื่อน ครู และโรงเรียน ในการชำระรักษาวัฒนธรรม
โบราณสถานมรดกโลก

3. การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน หมายถึง การรับรู้ของเยาวชนว่าได้รับการยกย่อง
การดูแลเอาใจใส่ เห็นอกเห็นใจ ความไว้วางใจ รับรู้ว่ามีบุคคลที่คอยรับฟังความคิดเห็น ได้รับ
ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโบราณสถาน การให้คำปรึกษา ได้รับสิ่งของ/บริการที่จำเป็น รวมถึงเรื่อง
การเงิน แรงงาน และเวลา และการได้รับข้อมูลย้อนกลับที่ใช้ในการประเมินตนเอง การรับรอง
ที่ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง จากคนในชุมชน ในการชำระรักษาวัฒนธรรมโบราณสถาน
มรดกโลก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะนำมาเป็นแนวทางในการศึกษา
ได้ มีดังต่อไปนี้

ปริญญช วิริยราชวัลลภ (2539) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพัน
ต่อชุมชน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 200 คน ผลการศึกษาพบว่า
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อชุมชนในระดับสูง ได้แก่ ความคิดแบบท้องถิ่นนิยมและ
ผลประโยชน์ที่ได้รับจากชุมชน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อชุมชนในระดับปานกลาง
ได้แก่ ระยะเวลาของการอยู่อาศัยในชุมชน สถานภาพสมรส ความเป็นเจ้าของบ้าน ความเป็น
เจ้าของที่ดิน และการมีที่ดินทำกิน ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อชุมชนในระดับต่ำ
ได้แก่ การศึกษา อาชีพ และอายุ

กรองทิพย์ นาควิเชตร (2549) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพันธะผูกพันของ นักศึกษากับมหาวิทยาลัยเอกชน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปี ที่ 2 ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 หรือ 5 ปี ภาคปกติ ที่เปิดสอนเป็นภาษาไทย ในปีการศึกษา 2548 จำนวน 1,390 คน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในกิจกรรมนักศึกษา และพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษา มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพันธะผูกพันของ นักศึกษา

อรพินทร์ ชุชม, อัจฉรา สุขารมณ, และอุษา ศรีจินดารัตน์ (2549) ทำการวิเคราะห์ปัจจัย ทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น จำนวน 1,312 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การถ่ายทอดทางปัญญา สังคม-อารมณ์ของบิดามารดา การปลูกฝังอบรมทางปัญญาสังคม-อารมณ์จากโรงเรียน การเห็น แบบอย่างและพฤติกรรมจากเพื่อน และการควบคุมตนเอง สามารถร่วมกันพยากรณ์จิตสำนึก ทางปัญญาได้ร้อยละ 69 โดยการถ่ายทอดทางปัญญาสังคม-อารมณ์ของบิดามารดามีอิทธิพลต่อ จิตสำนึกทางปัญญาของเยาวชนมากที่สุด และพบว่าเยาวชนหญิงมีจิตสำนึกทางปัญญาสูงกว่า เยาวชนชาย

นัยน์ปพร สุภาภรณ์ (2550) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อชุมชน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ ที่มีกลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ใน ชุมชนหรือผู้แทน จำนวนทั้งสิ้น 276 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้รู้ เช่น เลขา ชุมชน ผู้อาวุโสในชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 12 ราย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความ ผูกพันต่อชุมชน ได้แก่ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อปี ระยะเวลาที่อยู่อาศัยใน ชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน การเป็นเจ้าของบ้าน และขนาดประชากรที่อาศัยอยู่ใน ชุมชน เมื่อแยกพิจารณาตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม พบว่า อายุ ศาสนา ระยะเวลาที่อยู่ อาศัยในชุมชน และการเป็นเจ้าของบ้าน มีความสัมพันธ์กับความผูกพันกับชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อปี การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน และขนาดประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์กับความผูกพันกับชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พรพรหม พรศพวก (2550) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยห้าตัว คือ การรับรู้ความสามารถของตน การคล้อยตามผู้อื่น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับจิตสาธารณะ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก จำนวน 412 คน ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถของตน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ส่งผลทางบวกต่อจิตสาธารณะโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการคล้อยตามผู้อื่น การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ส่งผลต่อจิตสาธารณะโดยรวม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พิริยา เลิศมงคลนาม (2551) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของวัยรุ่น จิตอาสาของวัยรุ่นจิตอาสาในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 413 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความดี การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล โดยตัวแปรสามารถร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 71.1

วรรณภา สาโรจน์ (2551) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการช่วยเหลือของวัยรุ่นจิตอาสา ในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 413 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการช่วยเหลือ ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้อื่น การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการจัดการอารมณ์ของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงเรียน ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการช่วยเหลือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 65.2

วรรณิ เจตจำนงนุช (2552) ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะต่อสถาบันสิ่งแวดล้อม และวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตระดับปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2550 จำนวน 447 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อ

จิตสำนึกสาธารณะ ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในปัจจุบัน และการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในอดีต และพบว่านิสิตที่เคยมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยจิตสำนึกสาธารณะสูงกว่านิสิตที่ไม่เคยเข้าร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ และนิสิตที่มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอ และไม่บ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยจิตสำนึกสาธารณะต่อสิ่งแวดล้อมสูงกว่านิสิตที่ไม่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมในปัจจุบัน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาเรื่องความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ยังไม่มีผู้ทำการศึกษาโดยตรง ที่พบว่าน่าจะเกี่ยวข้องเป็นการศึกษาความผูกพันต่อชุมชน ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชากรที่อยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการที่คนในชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีความจงรักภักดีต่อชุมชนไม่ละทิ้งชุมชนไป และการศึกษาเกี่ยวกับจิตอาสา จิตสาธารณะ ที่เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เยาวชนเป็นผู้ที่นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้เยาวชนมีความรู้สึกผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยดูแลรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกที่มีอยู่ในจังหวัดของตน ให้ยังทรงคุณค่าต่อไป

สรุปแนวคิดและทฤษฎีสู่กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ามาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งน่าจะเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ายังไม่มีผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยตรง ผู้วิจัยได้นำการศึกษาเกี่ยวกับความผูกพันต่อชุมชน รวมถึงการศึกษาเกี่ยวกับจิตอาสา จิตสาธารณะ มาเป็นแนวทางการศึกษา เนื่องจากมีความหมาย

ที่เป็นไปในทำนองเดียวกัน คือ การที่บุคคลมีความปรารถนาในการมีส่วนร่วมทำประโยชน์ให้แก่สังคมส่วนรวม โดย ปรียานุช วิริยราชวัลลภ (2539) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ระยะเวลาของการอยู่อาศัยในชุมชน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อชุมชน กรองทิพย์ นาควิเชตร (2549) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพันธะผูกพันของนักศึกษา กับมหาวิทยาลัยเอกชน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 พบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในกิจกรรมนักศึกษา มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพันธะผูกพันของนักศึกษา อรพินทร์ ชูชม และคณะ (2549) ทำการวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนหญิงมีจิตสำนึกทางปัญญาสูงกว่าเยาวชนชาย นัยน์ปพร สุภาภรณ์ (2550) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อชุมชน พบว่า ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อชุมชน นอกจากนี้ วรณิ เจตจำนงนุช (2552) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยต่อการมีจิตสาธารณะต่อสถาบัน สิ่งแวดล้อม และวิชาชีพครู สำหรับนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่เคยมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยจิตสำนึกสาธารณะสูงกว่านิสิตที่ไม่เคยเข้าร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ และนิสิตที่มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอ และไม่บ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยจิตสำนึกสาธารณะต่อสิ่งแวดล้อมสูงกว่านิสิตที่ไม่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมในปัจจุบัน และปัจจัยส่วนบุคคลที่เหลือนั้นยังไม่มีการศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่น่าจะมีอิทธิพลกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ประกอบด้วย เพศ ผลการเรียน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในจังหวัด การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน ความสนใจในการช่วยทำกิจกรรมวัฒนธรรม จำนวนสมาชิกในครอบครัว ลักษณะครอบครัว การเป็นลูกคนเดียว การเป็นลูกคนโต การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของครอบครัว สถานภาพของบิดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน สถานภาพของมารดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน และการร่วมทำกิจกรรมในชุมชนของสมาชิกในครอบครัว นำมาเป็นตัวแปรในการศึกษาความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการจำ และระลึกถึงรายละเอียดของข้อมูลในด้านต่างๆ ได้ ทั้งที่เป็นเรื่องราวและการกระทำ

จากการทบทวนเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก พบว่ายังไม่มีการศึกษาว่าความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกมีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก แต่ผู้วิจัยเห็นว่า ในการที่บุคคลจะกระทำการใดๆ ก็ตาม ความรู้ถือเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะช่วยให้บุคคลสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ และยิ่งกับเยาวชนซึ่งเป็นวัยที่อยู่ในช่วงของการเรียนรู้ทั้งการเรียนรู้จากสิ่งรอบตัว และจากการเรียนในระบบการศึกษา หากได้รับการสนับสนุนในด้านความรู้ จนมีความรู้ในสิ่งที่ถูกต้อง สิ่งที่ดีควรปฏิบัติ ก็ยิ่งจะทำให้เยาวชนสามารถที่จะเป็นกำลังสำคัญต่อไปในการปฏิบัติงานใดๆ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า หากเยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก สามารถจำ และระลึกถึงรายละเอียดของข้อมูลในเรื่องของโบราณสถานที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกในจังหวัดที่ตนเองอาศัยอยู่ ซึ่งจะทำให้เยาวชนสามารถนำไปใช้ส่งเสริมในการร่วมดูแลรักษาโบราณสถานมรดกโลกให้คงอยู่ และยังทรงคุณค่าต่อไปได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกมาเป็นตัวแปรในการศึกษากับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม จากแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ลักษณะ ตั้งแต่การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ายังไม่มีการศึกษาว่าการมีส่วนร่วมนั้นมีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก มักจะเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในการพัฒนาต่างๆ ซึ่งจากการทบทวนเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องพบว่า การมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนา ที่ทำให้เกิดความผูกพัน ความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความกระตือรือร้นที่จะให้พัฒนานั้นๆ

บรรลุตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ โดยความสำเร็จของการมีส่วนร่วมนั้นต้องขึ้นอยู่กับประชาชนในชุมชนมีการเข้าร่วมอย่างเป็นอิสระ ด้วยความสมัครใจ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ในการดูแลรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก หากเยาวชนมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจในการดูแลรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดที่ตนอาศัยอยู่ ยิ่งจะทำให้เยาวชนเกิดความผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของ มีความกระตือรือร้นในการที่จะช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอันทรงคุณค่า ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำการมีส่วนร่วมมาเป็นตัวแปรในการศึกษากับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. การสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคม เป็นการที่บุคคลได้รับการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้าง ในด้านอารมณ์ ความรู้สึก ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรัก ความเอาใจใส่ ยกย่องนับถือ เห็นคุณค่า รวมถึงการสนับสนุนในรูปแบบของวัตถุ อุปกรณ์ สิ่งของ เงินทอง เวลา ข้อมูลข่าวสารต่างๆ และหากบุคคลได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่ดีจนทำให้รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เป็นส่วนหนึ่งของสังคม นั้น ก็จะทำให้เกิดความรัก ความผูกพัน ห่วงเห่นต่อชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ (Sense of Community) มีความสำนึกในการทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เพื่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ายังไม่มีการศึกษาว่าการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยตรง ผู้วิจัยได้นำการศึกษาเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับจิตอาสา จิตสาธารณะ มาเป็นแนวทางในการศึกษา โดย อรพินทร์ ชูชม และคณะ (2549) ทำการวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การถ่ายทอดทางปัญญาสังคม-อารมณ์ของบิดามารดา และการปลูกฝังอบรมทางปัญญาสังคม-อารมณ์จากโรงเรียน สามารถพยากรณ์จิตสำนึกทางปัญญาได้ ร้อยละ 69 พรพรหม พรคพวก (2550) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ส่งผลทางบวกต่อจิตสาธารณะโดยรวม นอกจากนี้ พิริยา เลิศมงคลนาม (2551) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา กับวัยรุ่นที่เป็นจิตอาสาในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาอยู่ในครอบครัวที่มีการทำหน้าที่ของครอบครัว และการสนับสนุน

ทางสังคมอยู่ในระดับสูง และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน วรรณภา สารโรจน์ (2551) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา กับวัยรุ่นที่เป็นจิตอาสาในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี พบว่า วัยรุ่นจิตอาสา มีการรับรู้ถึงการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมช่วยเหลืออยู่ในระดับสูง และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมช่วยเหลือ คือ การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน และการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า การสนับสนุนทางสังคมทั้งจากครอบครัว และโรงเรียนน่าจะมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก รวมถึงชุมชนที่เยาวชนอาศัยอยู่ ซึ่งหน้าที่ของชุมชนโดยทั่วไปนั้น คือ การปลูกฝังถ่ายทอดวัฒนธรรมและแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนในชุมชน ผู้วิจัยจึงเห็นว่า หากเยาวชนรับรู้ว่าคุณได้รับการสนับสนุนทางสังคมในเรื่องที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดีจนทำให้รู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่ง เกิดความรู้สึกรักและผูกพัน ก็จะทำให้เยาวชนอยากที่จะร่วมดำรงรักษาวัฒนธรรม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำการสนับสนุนทางสังคม ทั้งจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชนมาเป็นตัวแปรในการศึกษาความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม จึงสรุปตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

1.1 เพศ

1.2 ผลการเรียน

1.3 ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในจังหวัด

1.4 การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน

1.5 การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน

1.6 ความสนใจในการช่วยทำกิจกรรมวัฒนธรรม

1.7 จำนวนสมาชิกในครอบครัว

1.8 ลักษณะครอบครัว

1.9 การเป็นลูกคนเดียว

1.10 การเป็นลูกคนโต

1.11 การศึกษาของบิดา

1.12 การศึกษาของมารดา

1.13 อาชีพของบิดา

1.14 อาชีพของมารดา

1.15 รายได้ของครอบครัว

1.16 สถานภาพของบิดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน

1.17 สถานภาพของมารดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน

1.18 การร่วมทำกิจกรรมในชุมชนของสมาชิกในครอบครัว

2. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ซึ่งประกอบด้วย การประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก โบราณสถานที่สำคัญ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ ดูแลรักษาโบราณสถานที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก

3. การมีส่วนร่วม โดยใช้แนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) ซึ่งมีลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

4. การสนับสนุนทางสังคม โดยใช้แนวคิดของ House (1981) เป็นแนวทางในการศึกษาการสนับสนุนทางสังคม จาก 3 แหล่ง ดังนี้

4.1 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

4.2 การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน

4.3 การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน

ตัวแปรตาม ได้แก่

ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดแบบจำลองเชิงระบบของ Thomas *et al.* (n.d. cited in Karsarda and Janowitz, 1974) แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นท้องถิ่นนิยมของ Zimmerman (1938 cited in Merton, 1968) แนวคิดเกี่ยวกับความผูกพันกับชุมชนของ Kanter (1972) และแนวคิดความสัมพันธ์ทางสังคมของ Tonnie (1887 cited in Poplin, 1972) มาประยุกต์ใช้เป็นของผู้วิจัย ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

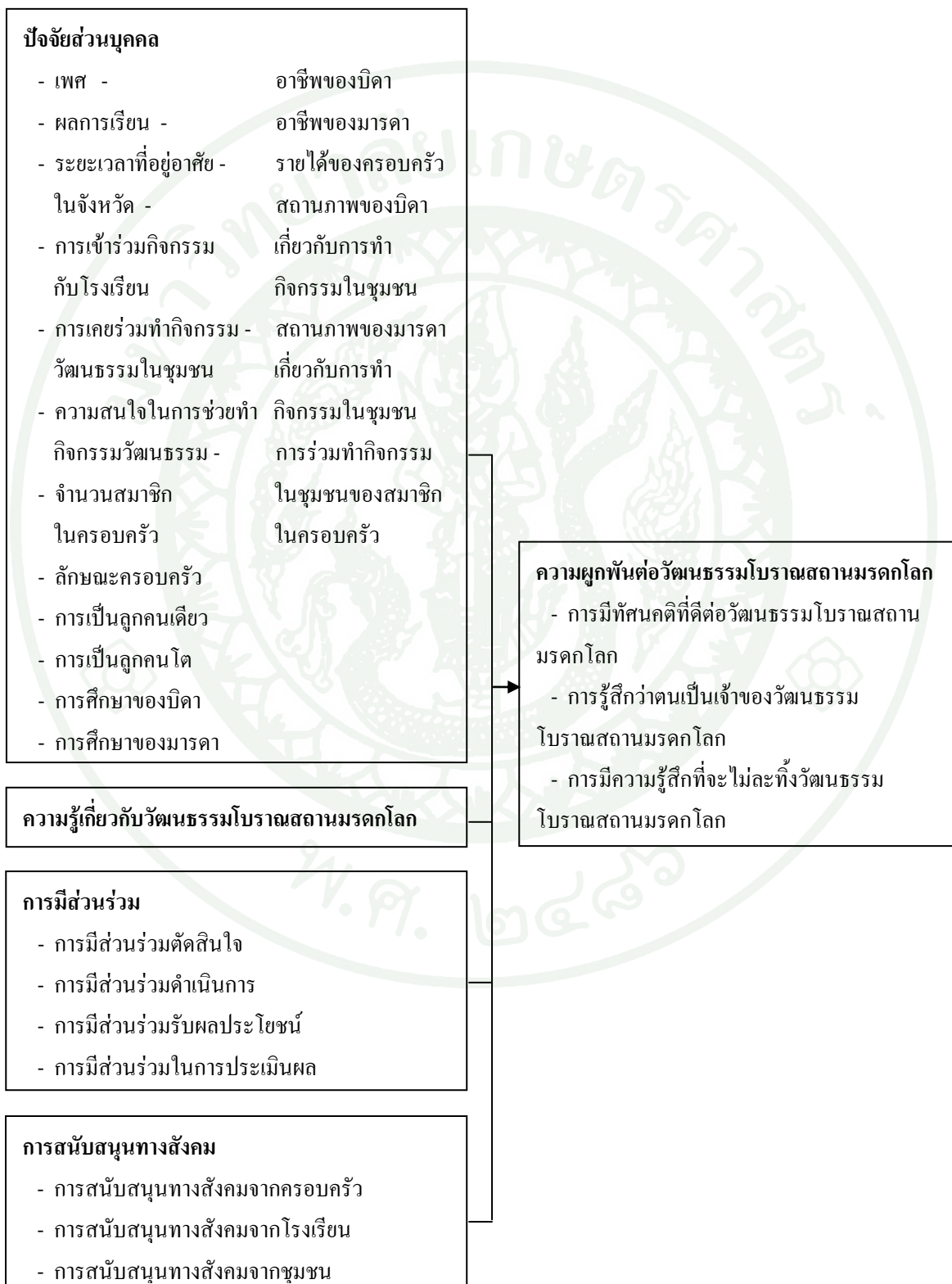
2. การรู้สึกว่าเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

3. การมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีสมมติฐานการวิจัย คือ

ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีสมมติฐานย่อย ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน
2. ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน
3. ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคมที่ร่วมกันทำนวยความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรเยาวชนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคปลาย ปีการศึกษา 2553 จำนวนทั้งสิ้น 3,785 คน (ศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2553)

กลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

1. การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+e^2N}$$

เมื่อ N = ขนาดของประชากร
 n = ขนาดของตัวอย่าง
 e = ค่าของความคลาดเคลื่อนที่กำหนดไว้

คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.03 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 859 คน

2. การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เพื่อให้ได้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเริ่มต้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ซึ่งนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี 4 โรงเรียน (4 กลุ่ม) ทำการสุ่มตัวอย่างจากกลุ่ม

3. การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโรงเรียนที่มีนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มา 1 โรงเรียน

4. สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนประชากร (Proportional Stratified Random Sampling) ตามจำนวนนักเรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 แบ่งเป็น 3 ระดับชั้น (3 ชั้นภูมิ) โดยสามารถแสดงกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	548	33.46	287
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	566	34.55	297

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	524	31.99	275
รวม	1,638	100.00	859

5. เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับสลากตามรายชื่อของนักเรียน เพื่อให้ได้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับชั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และแบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม โดยศึกษาหลักเกณฑ์วิธีการสร้างแบบสอบถามและแบบทดสอบ ศึกษาแนวคิดทฤษฎี งานวิจัย บทความ และเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

เป็นข้อความเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีคำถามแบบตรวจรายการ (Check List) และเติมข้อความ ซึ่งประกอบด้วยคำถามจำนวน 21 ข้อ ได้แก่ เพศ ผลการเรียน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในจังหวัด การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน การเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน ความสนใจในการช่วยทำกิจกรรมวัฒนธรรม จำนวนสมาชิกในครอบครัว ลักษณะครอบครัว การเป็นลูกคนเดียว การเป็นลูกคนโต การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของครอบครัว สถานภาพของ

บิดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน สถานภาพของมารดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน และ การร่วมทำกิจกรรมในชุมชนของสมาชิกในครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

เป็นแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ของเยาวชนในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ซึ่งประกอบด้วย การประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก โบราณสถานที่สำคัญ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ ดูแลรักษาโบราณสถานที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก จำนวน 15 ข้อ เป็นข้อคำถามแบบสองตัวเลือก ใช่หรือไม่ใช่

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ซึ่งผู้วิจัยได้นำ แนวคิดแบบจำลองเชิงระบบของ Thomas *et al.* (n.d. cited in Karsarda and Janowitz, 1974) แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นท้องถิ่นนิยมของ Zimmerman (1938 cited in Merton, 1968) แนวคิดเกี่ยวกับความผูกพันกับชุมชนของ Kanter (1972) และแนวคิดความสัมพันธ์ทางสังคมของ Tonnies (1887 cited in Poplin, 1972) มาประยุกต์ใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาเกี่ยวกับความผูกพันต่อ วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก โดยข้อคำถามจะครอบคลุมความผูกพันต่อวัฒนธรรม โบราณสถานมรดกโลก 3 องค์ประกอบ ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด จำนวน 21 ข้อ ดังนี้

1. การมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก จำนวน 7 ข้อ
ได้แก่ข้อที่ 1-7
2. การรู้สึกว่าเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก จำนวน 6 ข้อ
ได้แก่ข้อที่ 8-13
3. การมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก จำนวน 8 ข้อ
ได้แก่ข้อที่ 14-21

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) ในการประเมินการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการดูแลรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก โดยข้อคำถามจะครอบคลุมการมีส่วนร่วม 4 ลักษณะ ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด จำนวน 24 ข้อ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ	จำนวน 6 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 1-6
2. การมีส่วนร่วมดำเนินการ	จำนวน 7 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 7-13
3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	จำนวน 4 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 14-17
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	จำนวน 7 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 18-24

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดของ House (1981) และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แยกแหล่งของการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 แหล่ง คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน และการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด จำนวน 37 ข้อ ดังนี้

1. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	จำนวน 12 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 1-12
2. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	จำนวน 12 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 13-24
3. การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน	จำนวน 13 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 25-37

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกนั้น จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อชุมชนข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดแบบจำลองเชิงระบบของ Thomas *et al.* (n.d. cited in Karsarda and Janowitz, 1974) แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นท้องถิ่นนิยมของ Zimmerman (1938 cited in Merton, 1968) แนวคิดเกี่ยวกับความผูกพันกับชุมชนของ Kanter (1972) และแนวคิดความสัมพันธ์ทางสังคมของ Tonnies (1887 cited in Poplin, 1972) มาประยุกต์ใช้ศึกษาถึงความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วมใช้แนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) การสนับสนุนทางสังคมใช้แนวคิดของ House (1981) โดยปรับเนื้อหาของข้อคำถามให้เข้ากับบริบทของกลุ่มประชากรที่จะทำการศึกษา
2. การทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบทดสอบและแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ 1 ท่าน ได้แก่ พันตรีหญิง ดร.พนมพร พุ่มจันทร์ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำมาปรับปรุงแก้ไข
3. ทดสอบเครื่องมือ โดยนำแบบทดสอบและแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ นั้น ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบและแบบสอบถามที่สร้างขึ้นในการวิจัยไปทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบทดสอบและแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2. ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบทดสอบและแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วนั้น ไปทดลอง (Try Out) กับกลุ่มนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้หาความเชื่อมั่นรายข้อ (Item Analysis) หาความเชื่อมั่นรายด้าน และทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .7239

ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .8971 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

1. การมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8938

2. การรู้สึกว่าเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8107

3. การมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8226

การมีส่วนร่วม

แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .9294 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8267
2. การมีส่วนร่วมดำเนินการ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7591
3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7972
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8243

การสนับสนุนทางสังคม

แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .9239 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

1. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8286
2. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8876
3. การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9175

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย ดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตในการดำเนินการเก็บข้อมูลจากภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเข้าไปเก็บข้อมูลในโรงเรียนที่กลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่ และเก็บแบบทดสอบและแบบสอบถามคืนในวันเดียวกัน ได้จำนวน 878 คน ซึ่งสามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้
3. ตรวจสอบแบบทดสอบและแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา โดยตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลในแบบทดสอบและแบบสอบถามทุกฉบับ
4. ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบและแบบสอบถามตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
5. นำแบบทดสอบและแบบสอบถามที่ได้ไปบันทึกคะแนน โดยตรวจสอบให้คะแนนในแบบทดสอบ ลงรหัส (Coding) ในแบบสอบถาม และบันทึกข้อมูล (Data Entry) ลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้แล้ว จากนั้นทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบทดสอบและแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้มาบันทึกลงรหัส ตรวจสอบให้คะแนน แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

การตรวจและการให้คะแนน

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ของข้อมูล และหาค่าร้อยละ ได้แก่ เพศ ผลการเรียน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในจังหวัด การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน การเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน ความสนใจในการช่วยทำกิจกรรมวัฒนธรรม จำนวนสมาชิกในครอบครัว ลักษณะครอบครัว การเป็นลูกคนเดียว การเป็นลูกคนโต การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของครอบครัว สถานภาพของบิดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน สถานภาพของมารดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน และ การร่วมทำกิจกรรมในชุมชนของสมาชิกในครอบครัว

2. แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เป็นข้อคำถามแบบสองตัวเลือก ใช่หรือไม่ใช่ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูก	ให้	1	คะแนน
ตอบผิด	ให้	0	คะแนน

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแยกความถี่แล้ว ผู้วิจัยได้แบ่งการมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เป็น 3 ระดับ คือ การมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ระดับสูง การมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกระดับปานกลาง และการมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกระดับต่ำ นำมาจัดการกระจายข้อมูลเพื่อให้ได้ความกว้างของอันตรภาคชั้นที่เหมาะสม ตามสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{15 - 0}{3} \\
 &= 5
 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนน

ช่วงคะแนน	ความหมาย
11.00 – 15.00	มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อยู่ในระดับสูง
6.00 – 10.00	มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อยู่ในระดับปานกลาง
0.00 – 5.00	มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อยู่ในระดับต่ำ

3. แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย และไม่จริงเลย โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริงมาก	ให้	4	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแยกความถี่แล้ว ผู้วิจัยได้แบ่งความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เป็น 5 ระดับ คือ ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ระดับสูงมาก ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกระดับสูง ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกระดับปานกลาง ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกระดับต่ำ และความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกระดับต่ำมาก นำมาจัดการกระจายข้อมูลเพื่อให้ได้ความกว้างของอันตรภาคชั้นที่เหมาะสม ตามสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนน

ช่วงคะแนน	ความหมาย
4.21 – 5.00	มีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อยู่ในระดับสูงมาก
3.41 – 4.20	มีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อยู่ในระดับสูง
2.61 – 3.40	มีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อยู่ในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	มีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อยู่ในระดับต่ำ
1.00 – 1.80	มีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อยู่ในระดับต่ำมาก

4. แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย และไม่จริงเลย โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริงมาก	ให้	4	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแยกความถี่แล้ว ผู้วิจัยได้แบ่งการมีส่วนร่วมเป็น 5 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมระดับสูงมาก การมีส่วนร่วมระดับสูง การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมระดับต่ำ และการมีส่วนร่วมระดับต่ำมาก นำมาจัดการกระจายข้อมูลเพื่อให้ได้ความกว้างของอันตรภาคชั้นที่เหมาะสม ตามสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนน

ช่วงคะแนน	ความหมาย
4.21 – 5.00	มีการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับสูงมาก
3.41 – 4.20	มีการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับสูง
2.61 – 3.40	มีการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	มีการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับต่ำ
1.00 – 1.80	มีการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับต่ำมาก

5. แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม เป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย และไม่จริงเลย โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริงมาก	ให้	4	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแยกความถี่แล้ว ผู้วิจัยได้แบ่งการสนับสนุนทางสังคมเป็น 5 ระดับ คือ การสนับสนุนทางสังคมระดับสูงมาก การสนับสนุนทางสังคมระดับสูง การสนับสนุนทางสังคมระดับปานกลาง การสนับสนุนทางสังคมระดับต่ำ และการสนับสนุนทางสังคมระดับต่ำมาก นำมาจัดการกระจายข้อมูลเพื่อให้ได้ความกว้างของอันตรภาคชั้นที่เหมาะสม ตามสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนน

ช่วงคะแนน	ความหมาย
4.21 – 5.00	มีการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับสูงมาก
3.41 – 4.20	มีการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับสูง
2.61 – 3.40	มีการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	มีการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับต่ำ
1.00 – 1.80	มีการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับต่ำมาก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูล ได้แก่

1.1 สัดส่วนร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้แปลความหมายของข้อมูลต่างๆ

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้แสดงลักษณะการกระจายข้อมูล

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ใช้หาอิทธิพลของตัวแปรตามตัวหนึ่งซึ่งส่งผลจากตัวแปรอิสระตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป

การกำหนดสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ คือ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคมที่ร่วมกันทำนายความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นลำดับ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของเยาวชน

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงระดับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ระดับการมีส่วนร่วม ระดับการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม และระดับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของเยาวชน

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ			
ชาย		491	55.92
หญิง		387	44.08
รวม		878	100.00
ผลการเรียน			
1.50 และต่ำกว่า		4	0.46
1.51 – 2.00		26	2.96
2.01 – 2.50		135	15.37
2.51 – 3.00		354	40.32
3.01 – 3.50		167	19.02
สูงกว่า 3.50		192	21.87
รวม		878	100.00
ผลการเรียนต่ำสุด 1.08		ผลการเรียนสูงสุด 4.00	
ผลการเรียนเฉลี่ย 2.97		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในจังหวัด		
น้อยกว่า 6 ปี	30	3.42
6 – 10 ปี	33	3.76
10 – 15 ปี	110	12.53
15 ปีขึ้นไป	705	80.29
รวม	878	100.00
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในจังหวัดน้อยที่สุด 1 ปี		
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในจังหวัดมากที่สุด 18 ปี		
ระยะเวลาเฉลี่ย 191.42 เดือน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 37.52 เดือน		
การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน		
เข้าร่วม	280	31.89
ไม่เข้าร่วม	598	68.11
รวม	878	100.00
การเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน		
เคยร่วมทำ	398	45.33
ไม่เคยร่วมทำ	480	54.67
รวม	878	100.00
ความสนใจในการช่วยทำกิจกรรมวัฒนธรรม		
สนใจ	161	18.34
ไม่สนใจ	717	81.66
รวม	878	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
2 – 3 คน	219	24.94
4 – 5 คน	560	63.78
มากกว่า 5 คน	99	11.28
รวม	878	100.00
จำนวนสมาชิกน้อยที่สุด 2 คน	จำนวนสมาชิกมากที่สุด 13 คน	
จำนวนสมาชิกเฉลี่ย 4.26 คน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.38 คน	
ลักษณะครอบครัว		
ครอบครัวเดี่ยว	576	65.60
ครอบครัวขยาย	302	34.40
รวม	878	100.00
การเป็นลูกคนเดียว		
ลูกคนเดียว	195	22.21
ไม่ใช่ลูกคนเดียว	683	77.79
รวม	878	100.00
การเป็นลูกคนโต		
ลูกคนโต	438	64.13
ไม่ใช่ลูกคนโต	245	35.87
รวม	683	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การศึกษาของบิดา		
ประถมศึกษา และต่ำกว่า	103	11.73
มัธยมศึกษา/ปวช.	264	30.07
อนุปริญญา/ปวส.	160	18.22
ปริญญาตรี	281	32.01
สูงกว่าปริญญาตรี	70	7.97
รวม	878	100.00
การศึกษาของมารดา		
ประถมศึกษา และต่ำกว่า	125	14.24
มัธยมศึกษา/ปวช.	294	33.48
อนุปริญญา/ปวส.	112	12.76
ปริญญาตรี	285	32.46
สูงกว่าปริญญาตรี	62	7.06
รวม	878	100.00
อาชีพของบิดา		
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	283	32.23
ธุรกิจส่วนตัว	265	30.18
พนักงานบริษัท	130	14.81
รับจ้างทั่วไป	124	14.12
เกษตรกร	29	3.30
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	22	2.51
เสียชีวิต	25	2.85
รวม	878	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพของมารดา		
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	238	27.11
ธุรกิจส่วนตัว	280	31.89
พนักงานบริษัท	122	13.90
รับจ้างทั่วไป	107	12.19
เกษตรกร	14	1.59
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	109	12.41
เสียชีวิต	8	0.91
รวม	878	100.00
รายได้ของครอบครัว		
10,000 บาท และต่ำกว่า	64	7.29
10,001 – 15,000 บาท	70	7.98
15,001 – 20,000 บาท	149	16.97
20,001 – 25,000 บาท	45	5.13
25,001 – 30,000 บาท	142	16.17
30,001 – 35,000 บาท	37	4.21
35,001 – 40,000 บาท	88	10.02
สูงกว่า 40,000 บาท	283	32.23
รวม	878	100.00
รายได้ของครอบครัวน้อยที่สุด 5,000 บาท รายได้ของครอบครัวมากที่สุด 1,000,000 บาท		
รายได้ของครอบครัวเฉลี่ย 38,893.58 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 30,620.89 บาท		

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพของบิดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน		
กำนัน	3	0.34
ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	13	1.48
คณะกรรมการหมู่บ้าน	7	0.80
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล/รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	4	0.46
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล/สมาชิกสภาเทศบาล	12	1.37
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)/อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)	20	2.28
ผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)	1	0.11
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	1	0.11
ผู้นำกิจกรรมทางศาสนา	1	0.11
ไม่มีสถานภาพ	816	92.94
รวม	878	100.00
สถานภาพของมารดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน		
ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	3	0.34
คณะกรรมการหมู่บ้าน	9	1.03
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล/รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	2	0.22
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล/สมาชิกสภาเทศบาล	13	1.48
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)/อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)	33	3.76
ไม่มีสถานภาพ	818	93.17
รวม	878	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การร่วมทำกิจกรรมในชุมชนของสมาชิกในครอบครัว		
ไม่เข้าร่วมกิจกรรม	387	44.08
เข้าร่วม 1 กิจกรรม	228	25.97
เข้าร่วมตั้งแต่ 2 กิจกรรมขึ้นไป	263	29.95
รวม	878	100.00

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 878 คน ดังนี้

เพศ พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 55.92 ส่วนเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 44.08

ผลการเรียน พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีผลการเรียนอยู่ในระดับ 2.51 – 3.00 คิดเป็นร้อยละ 40.32 และผลการเรียนในระดับ 1.50 และต่ำกว่า น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.46 โดยเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีผลการเรียนเฉลี่ย 2.97 ผลการเรียนต่ำสุด คือ 1.08 และผลการเรียนสูงสุด คือ 4.00

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในจังหวัด พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในจังหวัด 15 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 80.29 และมีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในจังหวัด น้อยกว่า 6 ปี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.42 โดยระยะเวลาที่อยู่อาศัยในจังหวัดน้อยที่สุด 1 ปี และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในจังหวัดมากที่สุด 18 ปี

การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 68.11 และเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 31.89

การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ ไม่เคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 54.67 และเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 45.33

ความสนใจในการช่วยทำกิจกรรมวัฒนธรรม พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ ไม่มีความสนใจในการช่วยทำกิจกรรมวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 81.66 และมีความสนใจในการช่วยทำกิจกรรมวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 18.34

จำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 – 5 คน คิดเป็นร้อยละ 63.78 รองลงมา คือ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 2 – 3 คน คิดเป็นร้อยละ 24.94 และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 5 คน คิดเป็นร้อยละ 11.28 โดยจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อยที่สุด คือ 2 คน และจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากที่สุด 13 คน

ลักษณะครอบครัว พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 65.60 นอกนั้นเป็นครอบครัวขยาย คิดเป็นร้อยละ 34.40

การเป็นลูกคนเดียว พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่ใช่ลูกคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 77.79 และเป็นลูกคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 22.21

การเป็นลูกคนโต พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ลูกคนเดียว ส่วนใหญ่เป็นลูกคนโต คิดเป็นร้อยละ 64.13 และไม่ใช่ลูกคนโต คิดเป็นร้อยละ 35.87

การศึกษาของบิดา พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่บิดามีการศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 32.01 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 30.07 และการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.97

การศึกษาของมารดา พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มารดามีการศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 33.48 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 32.46 และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 7.06

อาชีพของบิดา พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่บิดาประกอบอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 32.23 รองลงมา คือ ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 30.18 และไม่ได้ประกอบอาชีพ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.51

อาชีพของมารดา พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 31.89 รองลงมา คือ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 27.11 และเสียชีวิต น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.91

รายได้ของครอบครัว พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ครอบครัวมีรายได้สูงกว่า 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.23 และครอบครัวมีรายได้ 30,001 – 35,000 บาท น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.21 โดยรายได้ของครอบครัวเฉลี่ย 38,893.58 บาท รายได้ของครอบครัวต่ำที่สุด คือ 5,000 บาท และรายได้ของครอบครัวสูงที่สุด คือ 1,000,000 บาท

สถานภาพของบิดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่บิดาไม่มีสถานภาพ เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 92.94

สถานภาพของมารดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มารดาไม่มีสถานภาพ เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 93.17

การร่วมทำกิจกรรมในชุมชนของสมาชิกในครอบครัว พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่สมาชิกในครอบครัวไม่เข้าร่วมทำกิจกรรมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 44.08 รองลงมา คือ สมาชิกในครอบครัวเข้าร่วมทำกิจกรรมในชุมชนตั้งแต่ 2 กิจกรรมขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.95 และสมาชิกในครอบครัวเข้าร่วมทำกิจกรรมในชุมชน 1 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 25.97

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงระดับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก
ระดับการมีส่วนร่วม ระดับการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม และระดับความผูกพัน
ต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม
โบราณสถานมรดกโลก และค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
ระดับการมีส่วนร่วมรายข้อของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 878)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวม	11.01	1.57	สูง
การมีส่วนร่วมรายข้อ			
ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ			
1. ฉันศึกษาข้อมูลโบราณสถานที่อยู่ในจังหวัดของฉัน เพื่อช่วยตัดสินใจในการอนุรักษ์โบราณสถาน	4.06	0.92	สูง
2. ฉันสนใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับโบราณสถานในจังหวัดของฉัน	4.10	0.92	สูง
3. ฉันและเพื่อนๆ ได้พูดคุยเกี่ยวกับโบราณสถานที่อยู่ในจังหวัด	3.82	1.00	สูง
4. ฉันมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน ในโรงเรียนของฉัน	3.95	0.96	สูง
5. ฉันมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน ที่จัดขึ้นในโรงเรียนของฉัน	3.85	1.02	สูง
6. ฉันมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์โบราณสถานสำหรับเยาวชน	3.89	1.03	สูง
ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ	3.95	0.75	สูง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 878)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ			
7. ฉันบริจาคเงินเพื่อบำรุงโบราณสถาน เมื่อพบเห็นการรับบริจาค	4.09	0.90	สูง
8. ฉันเป็นมัลลเทศก์น้อยในจังหวัดของฉัน	3.56	1.26	สูง
9. ฉันเข้าร่วมกิจกรรมของจังหวัดที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน	3.88	1.03	สูง
10. ถ้ามีโอกาส ฉันจะร่วมทำความสะอาดรอบบริเวณโบราณสถาน	4.04	0.92	สูง
11. ฉันถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับโบราณสถานในจังหวัดของฉันให้ผู้อื่นฟัง	3.80	0.97	สูง
12. เมื่อมีโอกาสฉันจะช่วยแนะนำนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการเข้าชมโบราณสถาน	4.02	0.97	สูง
13. เมื่อมีโอกาสฉันจะชักชวนให้คนในจังหวัดอนุรักษ์โบราณสถานของเรา	4.12	0.93	สูง
ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ	3.93	0.74	สูง
ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์			
14. ฉันภูมิใจที่โบราณสถานในจังหวัดยังคงอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์จากการร่วมกันอนุรักษ์	4.00	0.90	สูง
15. ปัจจุบันนี้ในจังหวัดของฉันยังคงมีแหล่งโบราณสถานที่ยังคงสมบูรณ์อยู่	4.22	0.87	สูงมาก
16. คนในจังหวัดของฉันมีความสามัคคีกัน ในการที่จะร่วมกันอนุรักษ์โบราณสถาน	3.99	0.93	สูง
17. ฉันรู้สึกภูมิใจในตนเอง จากการได้เป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์โบราณสถานในจังหวัด	4.14	0.91	สูง
ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	4.09	0.66	สูง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 878)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล			
18. ฉันจะสังเกตความผิดปกติที่เกิดขึ้นกับโบราณสถาน	3.88	0.94	สูง
19. ฉันช่วยสอดส่องดูแลไม่ให้โบราณสถานได้รับความเสียหาย	3.78	0.95	สูง
20. ฉันช่วยเป็นหูเป็นตาในการป้องกันไม่ให้โบราณสถานเสื่อมเสียชื่อเสียง จากการลบลู่	4.01	0.92	สูง
21. หากมีความผิดปกติเกิดขึ้นกับโบราณสถาน ฉันจะรีบแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบ	3.84	0.97	สูง
22. เมื่อมีผู้ที่กล่าวถึงโบราณสถานในทางที่ไม่ถูกต้อง ฉันจะบอกข้อมูลที่ถูกต้องแก่เขา	4.03	0.98	สูง
23. หากพบว่ามีคนมาทำลายโบราณสถาน ฉันจะรีบแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบ	3.92	0.96	สูง
24. ฉันจะเข้าไปเตือน เมื่อพบว่ามีคนมาขีดเขียนโบราณสถาน	3.98	0.98	สูง
ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.92	0.70	สูง
ค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วม	3.96	0.62	สูง

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นถึงความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก และการมีส่วนร่วมของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 11.01$)

การมีส่วนร่วม พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.96$) และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น เมื่อพิจารณารายข้อ ผู้วิจัยแสดงรายละเอียดการมีส่วนร่วม สรุปได้ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อ ฉันสนใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับโบราณสถานในจังหวัดของฉัน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.10$) ส่วนข้อ ฉันและเพื่อนๆ ได้พูดคุยเกี่ยวกับโบราณสถานที่อยู่ในจังหวัด มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.82$)

ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.93$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อ เมื่อมีโอกาสฉันจะชักชวนให้คนในจังหวัดอนุรักษ์โบราณสถานของเรา มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.12$) ส่วนข้อ ฉันเป็นมักคุเทศก์น้อยในจังหวัดของฉัน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.56$)

ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อ ปัจจุบันนี้ในจังหวัดของฉันยังคงมีแหล่งโบราณสถานที่ยังคงสมบูรณ์อยู่ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.22$) ส่วนข้อ คนในจังหวัดของฉันมีความสามัคคีกัน ในการที่จะร่วมกันอนุรักษ์โบราณสถาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.99$)

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อ เมื่อมีผู้ที่กล่าวถึงโบราณสถานในทางที่ไม่ถูกต้อง ฉันจะบอกข้อมูลที่ถูกต้องแก่เขา มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.03$) ส่วนข้อ ฉันช่วยสอดส่องดูแลไม่ให้โบราณสถานได้รับความเสียหาย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.78$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมรายด้าน
ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 878)

การมีส่วนร่วมรายด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ	3.95	0.75	สูง
2. การมีส่วนร่วมดำเนินการ	3.93	0.74	สูง
3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	4.09	0.66	สูง
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.92	0.70	สูง
ค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วม	3.96	0.62	สูง

จากตารางที่ 4 พบว่า การมีส่วนร่วมของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.09$) และการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.92$)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม
รายข้อของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 878)

การสนับสนุนทางสังคมรายข้อ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการรับรู้
การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว			
1. ครอบครัวเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับโบราณสถานในจังหวัดให้ฉันฟัง	4.11	0.98	สูง
2. ครอบครัวพาฉันไปเที่ยวแหล่งโบราณสถาน เช่น วัด พิพิธภัณฑฯ ฯลฯ	3.99	0.94	สูง
3. ครอบครัวฉันบอกเล่าข้อมูลแก่ฉัน ในเรื่องแนวทางการอนุรักษ์ โบราณสถาน	3.99	0.93	สูง
4. ครอบครัวยินดีที่จะร่วมบริจาคเงิน เพื่อทำกิจกรรมที่ส่งเสริม การอนุรักษ์โบราณสถาน	3.95	1.03	สูง
5. ครอบครัวของฉันสนับสนุนด้านการเงินกับฉัน ในการช่วย อนุรักษ์โบราณสถาน	3.91	0.95	สูง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n = 878)

การสนับสนุนทางสังคมรายชื่อ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการรับรู้
การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว			
6. ครอบครัวของฉันยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในการอนุรักษ์โบราณสถาน เมื่อฉันมาแจ้ง	3.95	0.96	สูง
7. ครอบครัวของฉันชื่นชม เมื่อฉันเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์โบราณสถานของจังหวัด	3.99	0.97	สูง
8. ครอบครัวฉันกล่าวชื่นชม เมื่อฉันร่วมอนุรักษ์โบราณสถาน	4.01	0.99	สูง
9. ครอบครัวให้กำลังใจฉัน ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน	3.86	1.05	สูง
10. ครอบครัวสนับสนุนให้ฉันทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน	3.93	1.01	สูง
11. ครอบครัวอนุญาตให้ฉันร่วมทำกิจกรรมอนุรักษ์โบราณสถาน ที่โรงเรียนได้	4.03	0.95	สูง
12. ครอบครัวฉันแนะนำในเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานให้แก่ฉัน	3.94	0.95	สูง
ค่าเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	3.97	0.66	สูง
การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน			
13. โรงเรียนสนับสนุนฉันให้เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน	4.04	0.91	สูง
14. โรงเรียนของฉันยกย่องเมื่อฉันได้ช่วยอนุรักษ์โบราณสถาน	3.83	0.96	สูง
15. อาจารย์สนับสนุนให้ฉันทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน	3.92	1.01	สูง
16. เพื่อนๆ รับฟังความคิดเห็นของฉัน ในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน	4.04	0.98	สูง
17. โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานให้ฉันทราบ	4.01	1.01	สูง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n = 878)

การสนับสนุนทางสังคมรายชื่อ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการรับรู้
18. โรงเรียนของฉันมีชมรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน	3.94	0.99	สูง
19. อาจารย์ได้แนะนำถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม ที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานให้แก่ฉัน	4.06	0.94	สูง
20. ฉันมีอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมจากโรงเรียนได้	3.87	1.04	สูง
21. โรงเรียนอนุญาตให้มีช่วงเวลาที่นักเรียนไปทำกิจกรรม เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน	3.94	1.04	สูง
22. โรงเรียนมอบหมายให้ฉันจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ โบราณสถาน	3.90	1.08	สูง
23. โรงเรียนเชื่อมั่นว่าฉันสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ โบราณสถานได้	4.01	1.01	สูง
24. อาจารย์ยินดีที่จะให้คำปรึกษาในโครงการของฉัน ในการทำ กิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน	4.11	0.95	สูง
ค่าเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	3.97	0.71	สูง
การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน			
25. คนในชุมชนของฉันชื่นชม/ให้กำลังใจฉัน เมื่อฉันมีส่วนร่วม ในการช่วยอนุรักษ์โบราณสถาน	3.91	1.00	สูง
26. ชุมชนของฉันสนับสนุนให้ฉันเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริม การอนุรักษ์โบราณสถานของจังหวัด	4.04	0.94	สูง
27. คนในชุมชนของฉันให้ความเอาใจใส่ร่วมกันในการช่วย อนุรักษ์โบราณสถาน	3.98	0.90	สูง
28. ชุมชนของฉันส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ โบราณสถาน	3.95	0.95	สูง
29. ชุมชนของฉันมีการให้ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถาน ที่อยู่ในจังหวัดแก่เยาวชน	3.97	0.96	สูง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n = 878)

การสนับสนุนทางสังคมรายข้อ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการรับรู้
30. ชุมชนของฉันมีการประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนร่วมกันอนุรักษ์โบราณสถาน	3.92	0.98	สูง
31. ชุมชนของฉันมีสถานที่ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	3.96	0.95	สูง
32. ฉันสามารถยืมอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม จากชุมชนของฉันได้	3.76	1.07	สูง
33. ในชุมชนของฉันมีการรวมกลุ่มเยาวชน ในการอนุรักษ์โบราณสถาน	3.93	1.07	สูง
34. ชุมชนของฉันมีการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์โบราณสถาน ที่ให้เยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้	3.95	1.00	สูง
35. คนในชุมชนของฉันยินดีร่วมบริจาคเงินเพื่อทำกิจกรรมอนุรักษ์โบราณสถาน เมื่อฉันขอรับบริจาค	3.87	0.98	สูง
36. ชุมชนของฉันมีผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับโบราณสถาน ที่สามารถให้คำปรึกษาฉันเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน	3.89	1.01	สูง
37. คนในชุมชนฉันจะร่วมทำกิจกรรมอนุรักษ์โบราณสถาน เมื่อฉันมาแจ้ง	3.93	1.07	สูง
ค่าเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน	3.93	0.72	สูง
ค่าเฉลี่ยของการสนับสนุนทางสังคม	3.96	0.61	สูง

จากตารางที่ 5 ผลการศึกษาการสนับสนุนทางสังคมตามการรับรู้ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีการสนับสนุนทางสังคมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.96$) และจากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เมื่อพิจารณารายข้อ ผู้วิจัยแสดงรายละเอียดการสนับสนุนทางสังคม สรุปได้ดังนี้

การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อ ครอบครัวเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับ

โบราณสถานในจังหวัดให้ฉันฟัง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.11$) ส่วนข้อ ครอบครัวให้กำลังใจฉัน ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.86$)

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดการสนับสนุนทางสังคม จากโรงเรียน พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อ อาจารย์ยินดีที่จะให้คำปรึกษาในโครงการ ของฉัน ในการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.11$) ส่วนข้อ โรงเรียนของฉันยกย่องเมื่อนฉันได้ช่วยอนุรักษ์โบราณสถาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.83$)

การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดการสนับสนุนทางสังคม จากชุมชน พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.93$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อ ชุมชนของฉันสนับสนุนให้ฉันเข้าร่วม กิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของจังหวัด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.04$) ส่วนข้อ ฉันสามารถยื่นอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมจากชุมชนของฉันได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.76$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม รายด้านของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 878)

การสนับสนุนทางสังคมรายด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการรับรู้
1. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	3.97	0.66	สูง
2. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	3.97	0.71	สูง
3. การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน	3.93	0.72	สูง
ค่าเฉลี่ยของการสนับสนุนทางสังคม	3.96	0.61	สูง

จากตารางที่ 6 พบว่า การรับรู้ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.97$) และการสนับสนุนทางสังคม จากชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.93$)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความผูกพันต่อวัฒนธรรม
โบราณสถานมรดกโลกรายชื่อของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 878)

ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกรายชื่อ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก			
1. ฉันรู้สึกภูมิใจที่ในจังหวัดมีโบราณสถานมรดกโลกที่สำคัญ	4.37	0.86	สูงมาก
2. ฉันรู้สึกภูมิใจที่โบราณสถานในจังหวัดได้รับยกย่องให้เป็นมรดกโลก	4.42	0.79	สูงมาก
3. ฉันคิดว่าโบราณสถานแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ	4.32	0.82	สูงมาก
4. ฉันคิดว่าโบราณสถานทำให้เกิดความรัก/ความสามัคคีในชาติ	4.24	0.88	สูงมาก
5. ฉันเห็นด้วยหากมีการกำหนดข้อปฏิบัติในการร่วมกันดูแลโบราณสถาน	4.41	0.76	สูงมาก
6. ฉันจะปฏิบัติตาม หากมีข้อกำหนดให้ทุกคนร่วมกันดูแลโบราณสถาน	4.26	0.87	สูงมาก
7. ฉันกล่าวชื่นชมโบราณสถานในจังหวัดของฉันให้ผู้อื่นฟัง	4.19	0.86	สูง
ค่าเฉลี่ยความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก			
	4.32	0.54	สูงมาก
ด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก			
8. ฉันรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมดูแลโบราณสถานที่อยู่ในจังหวัดของฉัน	4.13	0.89	สูง
9. ฉันรู้สึกไม่พอใจ หากมีคนมาลบหลู่โบราณสถานที่อยู่ในจังหวัดของฉัน	4.38	0.76	สูงมาก
10. ถ้ามีผู้มากล่าวถึงโบราณสถานที่อยู่ในจังหวัดของฉันในทางที่ไม่ดี ฉันจะรู้สึกไม่พอใจ	4.32	0.80	สูงมาก
11. ฉันจะไม่ยอมให้ใครเข้ามาทำลายชื่อเสียงของโบราณสถานที่อยู่ในจังหวัดของฉัน	4.29	0.85	สูงมาก
12. ฉันจะไม่ยอมให้ใครมานำชิ้นส่วนของโบราณสถานไปเป็นสมบัติส่วนตัวได้	4.49	0.72	สูงมาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n = 878)			
ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกรายข้อ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
13. ฉันจะรู้สึกเสียใจมาก เมื่อพบว่าโบราณสถานที่อยู่ในจังหวัด ของฉันขาดการดูแล	4.45	0.72	สูงมาก
ค่าเฉลี่ยความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึก ว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	4.34	0.53	สูงมาก
ด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก			
14. ฉันมุ่งมั่นที่จะร่วมดูแล อนุรักษ์โบราณสถานในจังหวัด ในขณะที่ ฉันอาศัยอยู่ในจังหวัดนี้	4.30	0.75	สูงมาก
15. ฉันจะกลับมาร่วมดูแล อนุรักษ์โบราณสถานในจังหวัด ถึงแม้ว่าฉัน จะต้องไปศึกษาต่อที่อื่น	4.12	0.81	สูง
16. ฉันจะไม่เพิกเฉยต่อการดูแลโบราณสถานที่อยู่ในจังหวัดของฉัน	4.31	0.73	สูงมาก
17. ฉันจะรับผิดชอบอย่างเต็มที่ หากได้รับมอบหมายให้ดูแล อนุรักษ์ โบราณสถาน	4.14	0.85	สูง
18. ฉันพร้อมที่จะทำทุกอย่างให้โบราณสถานในจังหวัดยังทรงคุณค่า ต่อไป	4.17	0.82	สูง
19. ฉันคอยติดตามข่าวสารเกี่ยวกับโบราณสถานในจังหวัดของฉัน	3.78	0.99	สูง
20. ฉันคอยสอบถามข่าวสารการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ โบราณสถานกับอาจารย์	3.72	1.02	สูง
21. ฉันคอยสอบถามข่าวสารการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ โบราณสถานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด	3.62	1.12	สูง
ค่าเฉลี่ยความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมี ความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	4.02	0.60	สูง
ค่าเฉลี่ยของความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	4.21	0.48	สูงมาก

จากตารางที่ 7 ผลการศึกษาความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.21$) และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น เมื่อพิจารณารายข้อ ผู้วิจัยแสดงรายละเอียดความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก สรุปได้ดังนี้

ด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อ ฉันรู้สึกภูมิใจที่โบราณสถานในจังหวัดได้รับยกย่องให้เป็นมรดกโลก มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.42$) ส่วนข้อ ฉันกล้าชื่นชมโบราณสถานในจังหวัดของฉันให้ผู้อื่นฟัง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.19$)

ด้านการรู้สึกว่าคุณเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าคุณเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าคุณเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อ ฉันจะไม่ยอมให้ใครมาฉีกชิ้นส่วนของโบราณสถานไปเป็นสมบัติส่วนตัวได้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.49$) ส่วนข้อ ฉันรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมดูแลโบราณสถานที่อยู่ในจังหวัดของฉัน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.13$)

ด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อ ฉันจะไม่เพิกเฉยต่อการดูแลโบราณสถานที่อยู่ในจังหวัดของฉัน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.31$) ส่วนข้อ ฉันคอยสอบถามข่าวสารการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.62$)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความผูกพันต่อวัฒนธรรม
โบราณสถานมรดกโลกรายด้านของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 878)

ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกรายด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	4.32	0.54	สูงมาก
2. การรู้สึกว่าเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	4.34	0.53	สูงมาก
3. การมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	4.02	0.60	สูง
ค่าเฉลี่ยของความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	4.21	0.48	สูงมาก

จากตารางที่ 8 พบว่า ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.21$) เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.34$) ส่วนความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.02$)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ในการศึกษาเพื่อให้ทราบว่า ตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม ร่วมกันมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอย่างไร ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) และได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ของการวิเคราะห์การถดถอย

การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอย ตัวแปรอิสระ จะต้องมีความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน กล่าวคือ ตัวแปรอิสระทุกตัวต้องมีความสัมพันธ์กันไม่เกิน .80 จึงต้องทำการทดสอบความเป็นอิสระต่อกัน โดยให้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระเพื่อไม่ให้เกิด “Multicollinearity Problem” (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540: 77)

ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อกำหนดของการวิเคราะห์การถดถอยในการวิจัยครั้งนี้ อีก โดยตัวแปรทุกตัวต้องเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ และมีการแจกแจงแบบปกติ โดยมีตัวแปรอิสระบางตัวเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ เพศ การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน การเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน ความสนใจในการช่วยทำกิจกรรมวัฒนธรรม ลักษณะครอบครัว การเป็นลูกคนเดียว การเป็นลูกคนโต อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา สถานภาพของบิดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน สถานภาพของมารดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน โดยต้องแปลงข้อมูลของตัวแปรนั้นให้อยู่ในรูปตัวแปรหุ่น (Dummy Variable)

ตารางที่ 9 ระดับการวัดของตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม

ตัวแปร	ระดับการวัด
1. เพศ	มาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) ทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ เพศชาย = 1 เพศหญิง = 0
2. ผลการเรียน	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale)
3. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในจังหวัด	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale)
4. การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน	มาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) ทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ - เข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน = 1 - ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน = 0
5. การเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน	มาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) ทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ - เคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน = 1 - ไม่เคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน = 0

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับการวัด
6. ความสนใจในการช่วยทำกิจกรรม วัฒนธรรม	มาตรฐานนามบัญญัติ (Nominal Scale) ทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ - สนใจช่วยทำกิจกรรมวัฒนธรรม = 1 - ไม่สนใจช่วยทำกิจกรรมวัฒนธรรม = 0
7. จำนวนสมาชิกในครอบครัว	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale)
8. ลักษณะครอบครัว	มาตรฐานนามบัญญัติ (Nominal Scale) ทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ ครอบครัวเดี่ยว = 1 ครอบครัวขยาย = 0
19. การเป็นลูกคนเดียว	มาตรฐานนามบัญญัติ (Nominal Scale) ทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ เป็นลูกคนเดียว = 1 ไม่ใช่ลูกคนเดียว = 0
10. การเป็นลูกคนโต	มาตรฐานนามบัญญัติ (Nominal Scale) ทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ เป็นลูกโต = 1 ไม่ใช่ลูกคนโต = 0
11. การศึกษาของบิดา	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale) จำนวนปีที่ศึกษา
12. การศึกษาของมารดา	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale) จำนวนปีที่ศึกษา

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับการวัด
13. อาชีพของบิดา	มาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) โดยอาชีพของบิดา ได้แบ่งเป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้ - รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ - ธุรกิจส่วนตัว - พนักงานบริษัท - รับจ้างทั่วไป - เกษตรกร - ไม่ได้ประกอบอาชีพ - เสียชีวิต ทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ - เลือกอาชีพของบิดาในกลุ่มนั้น = 1 - เลือกอาชีพของบิดาในกลุ่มอื่น = 0
14. อาชีพของมารดา	มาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) โดยอาชีพของมารดา ได้แบ่งเป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้ - รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ - ธุรกิจส่วนตัว - พนักงานบริษัท - รับจ้างทั่วไป - เกษตรกร - ไม่ได้ประกอบอาชีพ - เสียชีวิต ทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ - เลือกอาชีพของมารดาในกลุ่มนั้น = 1 - เลือกอาชีพของมารดาในกลุ่มอื่น = 0

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับการวัด
15. รายได้ของครอบครัว	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale)
16. สถานภาพของบิดา เกี่ยวกับการทำ กิจกรรมในชุมชน	มาตรฐานนามบัญญัติ (Nominal Scale) ทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ - บิดามีสถานภาพ การทำกิจกรรม ในชุมชน = 1 - บิดาไม่มีสถานภาพ การทำกิจกรรม ในชุมชน = 0
17. สถานภาพของมารดา เกี่ยวกับการทำ กิจกรรมในชุมชน	มาตรฐานนามบัญญัติ (Nominal Scale) ทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ - มารดามีสถานภาพ การทำกิจกรรม ในชุมชน = 1 - มารดาไม่มีสถานภาพ การทำกิจกรรม ในชุมชน = 0
18. การร่วมทำกิจกรรมในชุมชนของ สมาชิกในครอบครัว	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale) จำนวนกิจกรรม
19. คะแนนรวมความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม โบราณสถานมรดกโลก	มาตราอันดับภาค (Interval Scale)
20. การมีส่วนร่วม	
20.1 การมีส่วนร่วมตัดสินใจ	มาตราอันดับภาค (Interval Scale)
20.2 การมีส่วนร่วมดำเนินการ	มาตราอันดับภาค (Interval Scale)
20.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	มาตราอันดับภาค (Interval Scale)
20.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	มาตราอันดับภาค (Interval Scale)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับการวัด
21. การสนับสนุนทางสังคม	
21.1 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
21.2 การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
21.3 การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
22. ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
22.1 การมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
22.2 การรู้สึกว่าเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
22.3 การมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้อักษรย่อของแต่ละตัวแปรในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

Sex	เพศ
Grade	ผลการเรียน
Time	ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในจังหวัด
Act	การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน
Actcul	การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน
Acthelp	ความสนใจในการช่วยทำกิจกรรมวัฒนธรรม
No	จำนวนสมาชิกในครอบครัว
Fam	ลักษณะครอบครัว

Onc	การเป็นลูกคนเดียว
Eldc	การเป็นลูกคนโต
Eduf	การศึกษาของบิดา
Edum	การศึกษาของมารดา
Ocpf1	อาชีพของบิดา (รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ)
Ocpf2	อาชีพของบิดา (ธุรกิจส่วนตัว)
Ocpf3	อาชีพของบิดา (พนักงานบริษัท)
Ocpf4	อาชีพของบิดา (รับจ้างทั่วไป)
Ocpf5	อาชีพของบิดา (เกษตรกร)
Ocpf6	อาชีพของบิดา (ไม่ได้ประกอบอาชีพ)
Ocpf7	อาชีพของบิดา (เสียชีวิต)
Ocpm1	อาชีพของมารดา (รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ)
Ocpm2	อาชีพของมารดา (ธุรกิจส่วนตัว)
Ocpm3	อาชีพของมารดา (พนักงานบริษัท)
Ocpm4	อาชีพของมารดา (รับจ้างทั่วไป)
Ocpm5	อาชีพของมารดา (เกษตรกร)
Ocpm6	อาชีพของมารดา (ไม่ได้ประกอบอาชีพ)
Ocpm7	อาชีพของมารดา (เสียชีวิต)
Income	รายได้ของครอบครัว
Staf	สถานภาพของบิดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน
Stam	สถานภาพของมารดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน
Actpar	การร่วมทำกิจกรรมในชุมชนของสมาชิกในครอบครัว
Sumk	คะแนนรวมความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก
Par1	การมีส่วนร่วมตัดสินใจ
Par2	การมีส่วนร่วมดำเนินการ
Par3	การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์
Par4	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
Soc1	การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว
Soc2	การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน
Soc3	การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน

Scomm	ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวม
Comm1	ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก
Comm2	ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก
Comm3	ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

ตารางที่ 10 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล
คะแนนรวมความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม
และการสนับสนุนทางสังคม

	Sex	Grade	Time	Act	Actcul	Acthelp	No	Fam
Sex	1							
Grade	.002	1						
Time	.035	-.017	1					
Act	-.151**	-.017**	-.171**	1				
Actcul	-.095**	.006	-.085**	.334**	1			
Acthelp	.018	.011	-.014	.067*	.047	1		
No	-.060	-.018	-.073*	.131**	.113**	.024	1	
Fam	-.005	-.021	-.055	-.009	.009	.033	-.436**	1
Onc	.027	-.009	-.040	-.030	-.041	-.041	-.346**	-.167**
Eldc	-.023	.026	.075*	-.062	.016	.008	.022	-.533**
Eduf	.070*	.015	-.056	-.047	.015	.029	.003	.016
Edum	.073*	.038	.032	-.097**	-.037	-.012	.014	-.007
Ocpf1	.072*	-.020	.041	-.001	.067*	-.025	.028	.012
Ocpf2	-.051	-.018	-.015	-.019	-.075*	.028	.032	.048
Ocpf3	-.017	-.001	-.052	-.024	-.019	-.015	-.071*	.039

ตารางที่ 10 (ต่อ)

	Sex	Grade	Time	Act	Actcul	Acthelp	No	Fam
Ocpf4	.031	-.021	.022	.024	.012	.002	.021	-.051
Ocpf5	-.093**	.059	-.044	.065	.075*	-.038	-.030	-.041
Ocpf6	.040	.034	.050	-.016	-.058	.075*	-.035	-.037
Ocpf7	-.027	.055	-.008	.000	.009	-.010	.008	-.063
Ocpm1	.108**	.049	.048	-.082*	.021	-.017	-.016	.021
Ocpm2	-.047	-.016	-.013	-.023	-.005	.042	.026	.048
Ocpm3	-.061	-.055	-.015	.036	-.022	-.020	-.035	.007
Ocpm4	.022	-.011	.006	.089**	.003	-.024	.008	-.067*
Ocpm5	-.107**	.079*	-.071*	.108**	.085*	-.013	.036	-.061
Ocpm6	.007	-.007	-.004	-.028	-.038	.000	.000	.004
Ocpm7	-.011	.001	-.014	.012	.009	.047	-.001	-.057
Income	.052	.057	-.079*	.009	.051	.099**	-.016	.053
Staf	-.060	-.006	-.043	.098**	.088**	.042	.071*	-.025
Stam	-.050	-.052	-.017	.096**	.071*	.070*	.097**	-.041
Actpar	-.168**	.009	.022	.271**	.242**	.038	.057	.004
Sumk	-.022	.029	.001	.224**	.144**	.023	.062	-.044
Par1	.088**	.021	.110**	-.131**	-.073*	.029	-.025	-.077*
Par2	.049	.021	.104**	-.120**	-.103**	.032	-.048	-.113**
Par3	-.002	.076*	.034	-.008	-.022	.030	.004	-.073*
Par4	.039	.022	.076*	-.021	-.024	.064	.032	-.103**
Soc1	-.028	.081*	.035	.086*	.066*	.096**	.089**	-.065
Soc2	.016	.040	.080*	-.084*	-.015	.032	-.002	-.117**
Soc3	.002	-.005	.045	-.093**	-.017	.019	-.004	-.084*

ตารางที่ 10 (ต่อ)

	Onc	Eldc	Eduf	Edum	Ocpf1	Ocpf2	Ocpf3	Ocpf4
Sex								
Grade								
Time								
Act								
Actcul								
Acthelp								
No								
Fam								
Onc	1							
Eldc	-.533**	1						
Eduf	-.022	.051	1					
Edum	-.007	.049	.532**	1				
Ocpf1	.007	-.069*	.401**	.224**	1			
Ocpf2	-.035	-.016	-.137**	-.038	-.453**	1		
Ocpf3	.024	.084*	.036	-.032	-.288**	-.274**	1	
Ocpf4	-.004	.040	-.272**	-.124**	-.280**	-.267**	-.169**	1
Ocpf5	.039	-.031	-.176**	-.137**	-.127**	-.122**	-.077*	-.075*
Ocpf6	.037	.030	-.054	-.031	-.111**	-.105**	-.067*	-.065
Ocpf7	-.042	-.020	-.017	-.021	-.118**	-.113**	-.071*	-.069*

ตารางที่ 10 (ต่อ)

	Onc	Elde	Eduf	Edum	Ocpf1	Ocp2	Ocpf3	Ocpf4
Ocpm1	.001	-.004	.305**	.509**	.336**	-.206**	-.096**	-.071*
Ocpm2	-.066	.006	-.138**	-.197**	-.179**	.444**	-.141**	-.151**
Ocpm3	.071*	.014	-.006	-.010	.087*	-.135**	.315**	-.078*
Ocpm4	.035	.046	-.157**	-.182**	-.100**	-.146**	-.057	.389**
Ocpm5	-.002	-.054	-.188**	-.218**	-.088**	-.084*	-.053	-.052
Ocpm6	-.018	-.037	.048	-.118**	.029	-.014	.086*	-.024
Ocpm7	.006	-.024	-.103**	-.054	-.015	-.063	-.040	.168**
Income	.017	.006	.217**	.224**	.073*	.069*	.029	-.127**
Staf	-.008	-.115**	-.075*	-.100**	.019	-.055	-.015	-.010
Stam	-.047	-.026	-.047	-.067*	-.013	-.011	.001	-.006
Actpar	-.098**	.031	-.079*	-.105**	.015	-.055	-.009	.017
Sumk	-.016	-.057	-.062	-.057	.006	-.028	-.052	.024
Par1	-.007	.066*	.022	.078*	.038	-.005	.010	-.025
Par2	.001	.070*	-.009	.050	-.005	-.004	.014	.021
Par3	.012	.038	-.011	.004	.016	.009	-.035	.007
Par4	.018	-.040	-.015	.011	.036	-.022	-.017	.029
Soc1	-.012	-.009	.009	.021	.053	-.030	-.024	.013
Soc2	.039	.027	-.023	-.002	.005	.008	-.013	-.004
Soc3	.003	.017	.005	-.006	-.026	.025	.004	.007

ตารางที่ 10 (ต่อ)

	Ocpf5	Ocpf6	Ocpf7	Ocpm1	Ocpm2	Ocpm3	Ocpm4	Ocpm5
Ocpf5	1							
Ocpf6	-.030	1						
Ocpf7	-.032	-.027	1					
Ocpm1	-.027	.050	-.043	1				
Ocpm2	-.072*	-.063	.030	-.417**	1			
Ocpm3	-.019	.083*	.050	-.245**	-.275**	1		
Ocpm4	-.049	.007	.041	-.227**	-.255**	-.150**	1	
Ocpm5	.689**	-.020	-.022	-.078*	-.087**	-.051	-.047	1
Ocpm6	-.050	-.060	-.064	-.230**	-.258**	-.151**	-.140**	-.048
Ocpm7	-.018	-.015	-.016	-.058	-.066	-.039	-.036	-.012
Income	-.072*	.039	-.078*	.126**	-.011	-.023	-.129**	-.057
Staf	.123**	-.016	.033	-.028	-.007	-.008	-.008	.142**
Stam	.101**	-.015	-.019	-.043	.028	-.017	-.046	.074*
Actpar	.078*	-.005	.015	-.006	-.009	-.073*	.030	.076*
Sumk	.080*	.022	.012	.003	-.006	-.038	.053	.069*
Par1	-.022	-.011	-.029	.037	.000	-.013	-.059	-.015
Par2	-.011	-.006	-.033	.024	-.019	.009	-.050	-.018
Par3	.032	-.015	-.030	-.025	.003	-.006	-.024	.035
Par4	.030	-.043	-.057	-.026	-.012	-.014	-.033	.017
Soc1	-.007	-.033	-.003	.004	-.029	-.003	-.055	.036
Soc2	.048	-.001	-.049	.016	.028	-.024	-.088**	.007
Soc3	-.001	.018	-.036	.020	.016	-.031	-.036	-.033

ตารางที่ 10 (ต่อ)

	Ocpm6	Ocpm7	Income	Staf	Stam	Actpar	Sumk	Par1
Ocpf5								
Ocpf6								
Ocpf7								
Ocpm1								
Ocpm2								
Ocpm3								
Ocpm4								
Ocpm5								
Ocpm6	1							
Ocpm7	-.036	1						
Income	.028	-.030	1					
Staf	.004	.020	-.028	1				
Stam	.062	-.026	.004	.331**	1			
Actpar	.033	.023	-.035	.165**	.102**	1		
Sumk	-.024	-.031	-.011	.032	.041	.139**	1	
Par1	.042	-.044	.031	-.029	-.008	-.042	.003	1
Par2	.047	-.019	.022	-.032	-.029	-.012	-.011	.766**
Par3	.049	-.012	.022	-.026	.013	.006	.062	.533**
Par4	.091**	.004	.061	-.028	.004	.001	.058	.588**
Soc1	.080*	-.002	.043	.010	.051	.095**	.093**	.566**
Soc2	.059	-.032	.026	-.086*	.021	.014	.023	.597**
Soc3	.040	-.030	.012	-.063*	.003	.018	-.002	.569**

ตารางที่ 10 (ต่อ)

	Par2	Par3	Par4	Soc1	Soc2	Soc3
Ocpf5						
Ocpf6						
Ocpf7						
Ocpm1						
Ocpm2						
Ocpm3						
Ocpm4						
Ocpm5						
Ocpm6						
Ocpm7						
Income						
Staf						
Stam						
Actpar						
Sumk						
Par1						
Par2	1					
Par3	.652**	1				
Par4	.665**	.621**	1			
Soc1	.614**	.639**	.688**	1		
Soc2	.640**	.542**	.592**	.622**	1	
Soc3	.574**	.452**	.503**	.544**	.774**	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 10 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล คะแนนรวมความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคมของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล คะแนนรวมความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กันทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 โดยในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดให้ตัวแปรอิสระจะต้องมีค่าความสัมพันธ์กันไม่เกิน .80 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540: 84) ซึ่งจากตารางที่ 10 พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าความสัมพันธ์กันไม่เกิน .80

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชน

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชน

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	Beta	t	p-value
1. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (Soc1)	.314	.058	.250	5.368	.000
2. การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน (Actcul)	2.492	.632	.124	3.945	.000
3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Par4)	.181	.089	.089	2.020	.044
4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว (No)	.547	.218	.075	2.511	.012
5. การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน (Soc3)	.101	.039	.095	2.588	.010
6. การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน (Act)	1.531	.684	.072	2.238	.025
7. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Par3)	.329	.155	.087	2.129	.034
R = .490 R ² = .240 R ² _{adj} = .234 F Overall = 39.270 Sig = .000					

จากตารางที่ 11 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชน โดยใช้ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล คะแนนรวมความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถาน

มรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวนสมาชิกในครอบครัว การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้ง 7 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 23.4 ($R^2_{adj} = .234$)

กล่าวคือ หากปรับคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อเยาวชนมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมเพิ่มขึ้น .250 หน่วย ($Beta = .250$)

เยาวชนที่เข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน จะมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมมากกว่าเยาวชนที่ไม่เข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน .124 เท่า ($Beta = .124$)

ถ้าเยาวชนมีการมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมเพิ่มขึ้น .089 หน่วย ($Beta = .089$)

ถ้าเยาวชนมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมเพิ่มขึ้น .075 หน่วย ($Beta = .075$)

ถ้าเยาวชนมีการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมเพิ่มขึ้น .095 หน่วย ($Beta = .095$)

เยาวชนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน จะมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมมากกว่าเยาวชนที่ไม่มีการเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน .072 เท่า ($Beta = .072$)

ถ้าเยาวชนมีการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมเพิ่มขึ้น .087 หน่วย (Beta = .087)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชน มาเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวม ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Scomm = .250 (Soc1) + .124 (Actcul) + .089 (Par4) + .075 (No) + .095 (Soc3) + .072 (Act) + .087 (Par3)$$

จากสมการพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชน พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมได้ดีที่สุด คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว รองลงมา คือ การเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และการเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	Beta	t	p-value
1. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (Soc1)	.131	.015	.277	8.998	.000
2. การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน (Act)	1.182	.266	.147	4.437	.000
3. การเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน (Actcul)	.963	.246	.128	3.915	.000

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	Beta	t	p-value
4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว (No)	.283	.085	.104	3.339	.001
5. การเป็นลูกคนโต (Eldc)	-.600	.231	-.080	-2.603	.009
6. เพศ (Sex)	-.608	.235	-.080	-2.588	.010
7. การศึกษาของมารดา (Edum)	.072	.030	.074	2.399	.017
R = .433 R ² = .187 R ² _{adj} = .181 F Overall = 28.650 Sig = .000					

จากตารางที่ 12 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน โดยใช้ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล คະแนนรวมความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน การเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การเป็นลูกคนโต และเพศ มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การศึกษาของมารดา มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้ง 7 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 18.1 (R²_{adj} = .181)

กล่าวคือ หากปรับคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อเยาวชนมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเพิ่มขึ้น .277 หน่วย (Beta = .277)

เยาวชนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน จะมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมมากกว่าเยาวชนที่ไม่มีการเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน .147 เท่า (Beta = .147)

เยาวชนที่เข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน จะมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกมากกว่าเยาวชนที่ไม่เข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน .128 เท่า (Beta = .128)

ถ้าเยาวชนมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเพิ่มขึ้น .104 หน่วย (Beta = .104)

เยาวชนที่เป็นลูกคนโต จะมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกน้อยกว่าเยาวชนที่ไม่ใช่ลูกคนโต .080 เท่า (Beta = -.080)

เยาวชนเพศชาย จะมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกน้อยกว่าเพศหญิง .080 เท่า (Beta = -.080)

ถ้าเยาวชนมีมารดาที่มีการศึกษา (จำนวนปีที่ศึกษา) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเพิ่มขึ้น .074 หน่วย (Beta = .074)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน มาเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{Comm1} = .277 (\text{Soc1}) + .147 (\text{Act}) + .128 (\text{Actcul}) + .104 (\text{No}) - .080 (\text{Eldc}) - .080 (\text{Sex}) + .074 (\text{Edum})$$

จากสมการพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อ

วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้ดีที่สุด คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว รองลงมา คือ การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน จำนวนสมาชิกในครอบครัว การเป็นลูกคนโต เพศ และการศึกษาของมารดา ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	Beta	t	p-value
1. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (Soc1)	.086	.019	.214	4.634	.000
2. การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน (Actcul)	.797	.200	.125	3.994	.000
3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Par3)	.151	.051	.125	2.951	.003
4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว (No)	.179	.072	.077	2.486	.013
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Par4)	.058	.029	.088	1.964	.050
R = .416 R ² = .173 R ² _{adj} = .169 F Overall = 36.546 Sig = .000					

จากตารางที่ 13 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน โดยใช้ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล คะแนนรวมความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจำนวนสมาชิกในครอบครัว และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรม

โบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้ง 5 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 16.9 ($R^2_{adj} = .169$)

กล่าวคือ หากปรับคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อเยาวชนมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเพิ่มขึ้น .214 หน่วย (Beta = .214)

เยาวชนที่เคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน จะมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกมากกว่าเยาวชนที่ไม่เคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน .125 เท่า (Beta = .125)

ถ้าเยาวชนมีการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเพิ่มขึ้น .125 หน่วย (Beta = .125)

ถ้าเยาวชนมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเพิ่มขึ้น .077 หน่วย (Beta = .077)

ถ้าเยาวชนมีการมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเพิ่มขึ้น .088 หน่วย (Beta = .088)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน มาเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึว่า

ตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{Comm2} = .214 (\text{Soc1}) + .125 (\text{Actcul}) + .125 (\text{Par3}) + .077 (\text{No}) + .088 (\text{Par4})$$

จากสมการพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าคุณเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าคุณเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้ดีที่สุด คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว รองลงมา คือ การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	Beta	t	p-value
1. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (Soc1)	.099	.027	.164	3.673	.000
2. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Par1)	.171	.043	.160	3.983	.000
3. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (Soc2)	.083	.024	.147	3.539	.000
4. การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน (Actcul)	.866	.289	.090	2.998	.003
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Par4)	.099	.043	.101	2.301	.022
R = .489 R ² = .239 R ² _{adj} = .234 F Overall = 54.724 Sig = .000					

จากตารางที่ 14 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรม

โบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน โดยใช้ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล คะแนนรวมความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การมีส่วนร่วมตัดสินใจ และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้ง 5 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 23.4 ($R^2_{adj} = .234$)

กล่าวคือ หากปรับคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อเยาวชนมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเพิ่มขึ้น .164 หน่วย (Beta = .164)

ถ้าเยาวชนมีการมีส่วนร่วมตัดสินใจเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเพิ่มขึ้น .160 หน่วย (Beta = .160)

ถ้าเยาวชนมีการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเพิ่มขึ้น .147 หน่วย (Beta = .147)

เยาวชนที่เข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน จะมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกมากกว่าเยาวชนที่ไม่เคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน .090 เท่า (Beta = .090)

ถ้าเยาวชนมีการมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเพิ่มขึ้น .101 หน่วย ($\text{Beta} = .101$)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน มาเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{Comm3} = .164 (\text{Soc1}) + .160 (\text{Par1}) + .147 (\text{Soc2}) + .090 (\text{Actcul}) + .101 (\text{Par4})$$

จากสมการพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้ดีที่สุด คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน ตามลำดับ

ตารางที่ 15 การสรุปตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก
ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่นำมาศึกษา	ตัวแปรตาม			
	ความผูกพันต่อวัฒนธรรม	ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถาน		
	โบราณสถาน	มรดกโลกรายด้าน		
	มรดกโลกโดยรวม			
	Scomm	Comm1	Comm2	Comm3
ปัจจัยส่วนบุคคล				
- เพศ	-	✓	-	-
- ผลการเรียน	-	-	-	-
- ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในจังหวัด	-	-	-	-
- การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน	✓	✓	-	-
- การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน	✓	✓	✓	✓
- ความสนใจในการช่วยทำกิจกรรมวัฒนธรรม	-	-	-	-
- จำนวนสมาชิกในครอบครัว	✓	✓	✓	-
- ลักษณะครอบครัว	-	-	-	-
- การเป็นลูกคนเดียว	-	-	-	-
- การเป็นลูกคนโต	-	✓	-	-
- การศึกษาของบิดา	-	-	-	-
- การศึกษาของมารดา	-	✓	-	-
- อาชีพของบิดา	-	-	-	-
- อาชีพของมารดา	-	-	-	-
- รายได้ของครอบครัว	-	-	-	-
- สถานภาพของบิดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน	-	-	-	-
- สถานภาพของมารดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน	-	-	-	-
- การร่วมทำกิจกรรมในชุมชนของสมาชิกในครอบครัว	-	-	-	-

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ตัวแปรที่นำมาศึกษา	ตัวแปรตาม			
	ความผูกพันต่อ วัฒนธรรม โบราณสถาน มรดกโลกโดยรวม	ความผูกพันต่อวัฒนธรรม โบราณสถาน มรดกโลกรายด้าน		
		Scomm	Comm1	Comm2
				Comm3
ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	-	-	-	-
การมีส่วนร่วม				
- การมีส่วนร่วมตัดสินใจ	-	-	-	✓
- การมีส่วนร่วมดำเนินการ	-	-	-	-
- การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	✓	-	✓	-
- การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	✓	-	✓	✓
การสนับสนุนทางสังคม				
การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	✓	✓	✓	✓
การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	-	-	-	✓
การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน	✓	-	-	-
✓ หมายถึง ตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก				
- หมายถึง ตัวแปรพยากรณ์ที่ไม่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก				

จากตารางที่ 15 เป็นการสรุปผลจากตารางที่ 11 – 14 ของตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระ นำมาเสนอเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น สรุปได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวม คือ การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน จำนวนสมาชิกในครอบครัว การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก คือ เพศ การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน การเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน จำนวนสมาชิกในครอบครัว การเป็นลูกคนโต การศึกษาของมารดา และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึคว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก คือ การเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน จำนวนสมาชิกในครอบครัว การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก คือ การเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน

ข้อวิจารณ์

จากการวิจัยเรื่องความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก: กรณีศึกษาเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยขอเสนอข้อวิจารณ์ ดังต่อไปนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คือ เยาวชนที่เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่กำลังศึกษาในภาคปลาย ปีการศึกษา 2553 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 55.92 มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับ 2.51 – 3.00 คิดเป็นร้อยละ 40.32 มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในจังหวัด 15 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 80.29 ส่วนใหญ่ไม่มีการเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 68.11 ไม่เคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 54.67 ไม่มีความสนใจในการช่วยทำกิจกรรมวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 81.66 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 – 5

คน คิดเป็นร้อยละ 63.78 ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 65.60 ส่วนใหญ่ ไม่ใช่ลูกคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 77.79 เป็นลูกคนโต คิดเป็นร้อยละ 64.13 ส่วนใหญ่บิดามีการศึกษา อยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 32.01 มารดามีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 33.48 บิดาประกอบอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 32.23 มารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 31.89 ครอบครัวมีรายได้สูงกว่า 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.23 ส่วนใหญ่บิดาไม่มีสถานภาพ เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 92.94 มารดาไม่มีสถานภาพ เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 93.17 สมาชิกใน ครอบครัวมีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในชุมชน โดยเข้าร่วมทำกิจกรรมในชุมชนตั้งแต่ 2 กิจกรรม ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.95 และเข้าร่วมทำกิจกรรมในชุมชน 1 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 25.97

ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีการเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน ไม่เคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน และไม่มีความสนใจในการช่วยทำกิจกรรมวัฒนธรรม ทั้งนี้เนื่องจาก เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่ในระดับช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6) ซึ่งเป็นช่วงที่กำลังมุ่งมั่นกับการเตรียมตัวสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย เลือกละเลยที่จะศึกษา เพื่อการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต จึงอาจจะไม่ได้เข้าร่วม หรือไม่สนใจในกิจกรรมอื่นๆ นอกเหนือจากการเรียน การเตรียมตัวสอบ หรือการหาความชอบ ความถนัดของตนในการที่จะ เลือกละเลยในการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 11.01$) ทั้งนี้เนื่องจาก เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในช่วงที่กำลังศึกษาอยู่ โดยโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องราวประวัติศาสตร์ ของจังหวัด แหล่งโบราณสถานในจังหวัดของตน รวมถึงมีการจัดทัศนศึกษา การศึกษาค้นคว้า ในสถานที่จริง เช่น ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา แหล่งโบราณสถานต่างๆ ประกอบกับโรงเรียน อยู่ในบริเวณพื้นที่นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ที่ประกอบไปด้วยแหล่งโบราณสถาน ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์มากมาย ตามที่ Bloom (1956 อ้างใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552: 77) ได้กล่าวไว้ว่า ความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลนั้น เกิดจากการที่บุคคลได้รับรู้ หรือการมี ประสบการณ์ตรงกับสิ่งต่างๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมผ่านประสาทสัมผัสต่างๆ ทำให้

บุคคลรู้จัก หรือระลึกถึงสิ่งต่างๆ ได้ สอดคล้องกับ ประเวศ วะสี (2541: 13) ที่กล่าวว่า ความรู้อย่างแท้จริงเกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากการกระทำ อีกทั้งเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการอยู่อาศัยในจังหวัดมาเป็นระยะเวลานาน (15 ปีขึ้นไป) ถือว่าเป็นคนในพื้นที่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจทำให้เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสามารถจำ และระลึกถึงรายละเอียดข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้เป็นอย่างดี

การมีส่วนร่วม

ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.96$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 16-18 ปี ซึ่งในช่วงวัยนี้มีความสนใจกิจกรรมใหม่และกิจกรรมที่มีประโยชน์ ซึ่งก็มักจะให้ความร่วมมือในกิจกรรมทั้งที่มีประโยชน์แก่ส่วนตัว และแก่สังคม รวมถึงมีความสนใจในด้านวัฒนธรรมประเพณี เริ่มสามารถเข้าใจและมองเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีว่ามีความสำคัญต่อบุคคลและต่อสังคม (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549: 362) ประกอบกับการรู้จักรับผิดชอบต่อความเป็นไปของสังคม (Sullivan, 1953 อ้างใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2551: 85) จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อีกทั้งอาจเห็นถึงผลตอบแทนที่จะได้รับในการเข้ามามีส่วนร่วม (World Health Organization, 1981) ในเรื่องของการได้รับคำยกย่อง การยอมรับจากผู้ใหญ่ ตามที่ สุพัตรา สุภาพ (2541: 43-44) ได้กล่าวไว้ว่า วัยรุ่นต้องการได้รับการยกย่อง เป็นวัยที่อยากให้สังคมยอมรับ หรือชมเชย รวมถึงต้องการการยอมรับจากผู้ใหญ่ คือ อยากให้ผู้ใหญ่ยอมรับว่าตนมีความสามารถ หรือมีประโยชน์ต่อสังคม

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมโดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมในรายด้านอยู่ในระดับสูงทั้งหมด คือ การมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.95$) การมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ($\bar{X} = 3.93$) การมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.09$) และการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.92$) ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.95$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง

16-18 ปี ซึ่งในช่วงวัยนี้เป็นวัยที่รู้จักคิดเป็นเหตุเป็นผล ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ คิดแบบวิทยาศาสตร์ ซึ่งรวมถึงลักษณะคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คิดอย่างมีระเบียบแบบแผน ต้องการคิดนึกด้วยตัวเอง และรู้จักตัดสินใจในเรื่องยากๆ รวมทั้งการค้นหาข้อมูลมาใช้ประกอบการตัดสินใจ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549: 352) ทั้งการพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อน การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ โบราณสถานในจังหวัดของตน มาประกอบการตัดสินใจในการที่จะช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรม โบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตน

2. จากผลการวิจัย พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วม ดำเนินการอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.93$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยแห่ง การปรับตัว เชื่อมต่อระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ (พรพิมล เจียมนาครินทร์, 2539: 13) เริ่มมีความสนใจกิจกรรมใหม่และกิจกรรมที่มีประโยชน์ ซึ่งมักจะให้ความร่วมมือในกิจกรรม ทั้งที่มีประโยชน์แก่ส่วนตัว และแก่สังคม รวมถึงมีความสนใจในด้านวัฒนธรรมประเพณี เริ่ม สามารถเข้าใจและมองเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีว่ามีความสำคัญต่อบุคคลและสังคม (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549: 362) เยาวชนจึงเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ทั้งการบริจาค เงิน การเป็นมัคคุเทศก์น้อย การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์โบราณสถาน มรดกโลก รวมถึงการบอกเล่าเรื่องราว การชักชวนให้ผู้อื่นร่วมกันอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลก ในจังหวัดของตน

3. จากผลการวิจัย พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วม รับผลประโยชน์อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.09$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการดำเนินงานวัฒนธรรมต้อง ยึดมั่นในกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคีทุกภาคส่วน เพราะวัฒนธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับ ทุกชีวิตในสังคม ส่วนสำคัญคือภาคประชาชน ที่ถือเป็นแกนนำในการขับเคลื่อน (สำนักพัฒนา สังคมและคุณภาพชีวิต, 2549: 47) ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงผู้สูงอายุในชุมชน ที่ต้องมีความร่วมมือกัน ในการช่วยดูแลวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตน จึงทำให้ในปัจจุบันยังคงมี โบราณสถานที่ยังคงสมบูรณ์ เกิดเป็นความภาคภูมิใจกับคนในท้องถิ่น โดยเฉพาะกับกลุ่มชน รุ่นหลังที่จะรู้สึกภูมิใจว่าตนได้เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยอนุรักษ์ รวมถึงได้รับรู้ว่าคนในจังหวัด ของตนยังคงมีความสามัคคีกันในการที่จะร่วมอนุรักษ์โบราณสถาน ทำให้ยังรักษาความมีคุณค่า ของโบราณสถานไว้ได้เป็นอย่างดี

4. จากผลการวิจัย พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.92$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น เป็นการที่เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมตรวจสอบความผิดปกติ หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับโบราณสถานมรดกโลก ซึ่งในวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการความถูกต้อง ความยุติธรรม โดยถือว่าความยุติธรรมนี้เป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นผู้ใหญ่ วัยนี้จึงให้ความสำคัญอย่างจริงจังต่อความถูกต้องยุติธรรมตามทัศนคติของตนเป็นอย่างยิ่ง และอยากทำอะไรหลายๆ อย่างเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมทั้งในแง่ส่วนบุคคลและสังคม (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549: 360) ในเรื่องการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างก็ได้มีการร่วมตรวจสอบความเสียหาย ความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นกับแหล่งโบราณสถาน หากมีผู้ที่ทำให้เกิดความเสียหายกล่าวในทางที่ไม่ถูกต้อง ก็จะมีการคัดค้าน บอกกล่าวในสิ่งที่ถูกต้อง หรือหากเกิดความผิดปกติพบความเสียหาย ก็จะมีการแจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้ทราบทันที

การสนับสนุนทางสังคม

ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.96$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การสนับสนุนทางสังคม เป็นการรับรู้ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างว่าได้รับการสนับสนุนในด้านอารมณ์ ความรู้สึก ไม่ว่าจะเป็นความเอาใจใส่ การยกย่องนับถือ การเห็นคุณค่า รวมถึงการสนับสนุนในรูปแบบของวัตถุ อุปกรณ์ สิ่งของ เงินทอง เวลา ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ทำให้เยาวชนมีกำลังใจ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าในการร่วมธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก จากการที่โบราณสถานในจังหวัดได้รับการประกาศยกย่องให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม จากองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก: UNESCO) ซึ่งตามเงื่อนไขของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกให้ถือเป็นหน้าที่ของคนในประเทศนั้นๆ ในการดูแลรักษาแหล่งมรดกโลกของตน รวมถึงมีความร่วมมือกันระหว่างประเทศในการร่วมกันดูแล (ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม, 2553) ดังนั้น คนในจังหวัดจึงได้มีการร่วมมือร่วมใจกันในการที่จะส่งเสริมการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถานให้ยังทรงคุณค่าสืบไป โดยเฉพาะกับกลุ่มเยาวชนที่เริ่มมีความสนใจกิจกรรมใหม่และกิจกรรมที่มีประโยชน์ รวมถึงสนใจในด้านวัฒนธรรมประเพณี เริ่มสามารถเข้าใจและมองเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีว่ามีความสำคัญต่อบุคคลและสังคม การให้ความรู้ ความเข้าใจ และชักจูงให้เยาวชนสนใจอย่างถูกต้อง

เหมาะสม จะสร้างให้เยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา เป็นบุคคลที่รู้จักรักและสงวนวัฒนธรรม ให้ดำรงอยู่ต่อไป (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549: 362)

เมื่อพิจารณาการสนับสนุนทางสังคมโดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมในรายด้านอยู่ในระดับสูงทั้งหมด คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ($\bar{X} = 3.97$) การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน ($\bar{X} = 3.97$) และการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน ($\bar{X} = 3.93$) ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.97$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวเป็นการรับรู้ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการยกย่อง ดูแลเอาใจใส่ เห็นอกเห็นใจ ให้ความไว้วางใจ รับรู้ว่ามีบุคคลที่คอยรับฟังความคิดเห็น ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโบราณสถาน การให้คำปรึกษา ได้รับสิ่งของ/บริการที่จำเป็น รวมถึงเรื่องการเงิน แรงงาน และเวลา และการได้รับข้อมูลย้อนกลับที่ใช้ในการประเมินตนเอง การรับรองที่ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองจากคนในครอบครัว ในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ทั้งนี้ ครอบครัวถือเป็นสถาบันพื้นฐานในการอบรมขัดเกลาสมาชิกในครอบครัว ให้รู้ว่สิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างลึกซึ้ง และมีอิทธิพลต่ออารมณ์ ทัศนคติ และความประพฤติของสมาชิกในครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง (สุพัตรา สุภาพ, 2551: 42) อีกทั้งครอบครัวก็ยังเป็นตัวแทนวัฒนธรรมที่จะถ่ายทอดขนบธรรมเนียมและประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม (พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์, 2545: 29) ซึ่งในการอบรมขัดเกลาเยาวชนนั้น ควรที่จะมีการยอมรับฟังความคิดเห็น ให้เยาวชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ (สุพัตรา สุภาพ, 2551: 41) ในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ครอบครัวได้มีการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับโบราณสถาน มีการแนะนำเกี่ยวกับการร่วมดูแลโบราณสถานมรดกโลก มีการกล่าวชื่นชม ให้กำลังใจ สนับสนุนให้ทำกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลก

2. จากผลการวิจัย พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.97$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่ตนเองได้รับการยกย่อง การดูแลเอาใจใส่ เห็นอกเห็นใจ ให้ความไว้วางใจ รับรู้ว่ามีบุคคลที่คอยรับฟังความคิดเห็น ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโบราณสถาน การให้คำปรึกษา ได้รับสิ่งของ/บริการ

ที่จำเป็น รวมถึงเรื่องการเงิน แรงงาน และเวลา และการได้รับข้อมูลย้อนกลับที่ใช้ในการประเมินตนเอง การรับรองที่ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง จากเพื่อน อาจารย์ และโรงเรียน ในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ซึ่งโรงเรียนเสมือนเป็นบ้านหลังที่สองของเด็ก ในการที่จะได้รับความรู้ความคิดต่างๆ และวิชาการต่างๆ อย่างเป็นทางการ โดยเฉพาะสังคมในปัจจุบัน โรงเรียนเป็นสถานที่ที่สำคัญในเรื่องการให้การขัดเกลาแก่เด็ก ตลอดจนทำให้เด็กมีโอกาสพบปะกับเพื่อนในวัยเดียวกัน โรงเรียนจึงมีอิทธิพลและมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เพราะเด็กสมัยใหม่มักจะใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนเป็นระยะเวลายาวนาน รวมถึงกลุ่มเพื่อนในวัยใกล้เคียงกันที่จะมีอิทธิพลต่อทัศนคติของวัยรุ่นเป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กวัยนี้มีแนวโน้มต้องการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนที่มีรสนิยมใกล้เคียงกัน มีการแสดงออกเพื่อให้เพื่อนยอมรับว่าตนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม (สุพัตรา สุภาพ, 2551: 42-43) ทั้งนี้ ในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ทางโรงเรียนได้มีการสนับสนุนให้เยาวชนได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลก มีการยกย่องเมื่อมีการเข้าร่วมในกิจกรรม รวมถึงให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดูแลรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก รวมถึงมีการยอมรับฟังความคิดเห็นจากเพื่อน การให้คำปรึกษาจากอาจารย์ ในเรื่องของการอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลก

3. จากผลการวิจัย พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชนอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.93$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชนเป็นการรับรู้ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างว่าได้รับการยกย่อง การดูแลเอาใจใส่เห็นอกเห็นใจ ความไว้วางใจ รับรู้ว่ามีบุคคลที่คอยรับฟังความคิดเห็น ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโบราณสถาน การให้คำปรึกษา ได้รับสิ่งของ/บริการที่จำเป็น รวมถึงเรื่องการเงิน แรงงาน และเวลา และการได้รับข้อมูลย้อนกลับที่ใช้ในการประเมินตนเอง การรับรองที่ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองจากคนในชุมชน ทั้งนี้ สนธยา พลศรี (2547: 36) ได้กล่าวไว้ว่า ชุมชนมีหน้าที่ในการอบรมกล่อมเกลาให้สมาชิกใหม่รู้จักบรรทัดฐานของชุมชน เช่น ปลุกฝังและถ่ายทอดวัฒนธรรม แนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนในชุมชน เป็นต้น เพื่อให้การดำเนินชีวิตในชุมชนดำเนินไปโดยราบรื่น รวมถึงมีการบำรุงขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติภารกิจของสมาชิก ด้วยการปลุกฝังและจูงใจให้สมาชิกเกิดความภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และการเตรียมชุมชนให้มีความพร้อมที่จะพัฒนา เช่น จัดระบบการให้การศึกษา ส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ชุมชนได้มีการสนับสนุนให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของจังหวัด มีการชื่นชม ให้กำลังใจ เมื่อเยาวชนมีการเข้าร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริม

การอนุรักษ์โบราณสถาน มีบุคคลในชุมชนที่คอยให้คำแนะนำในเรื่องการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถาน

ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.21$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนเป็นเวลานาน (15 ปีขึ้นไป) ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นคนในพื้นที่ตามที่ สุรุติ ปัดไธสง (2545: 17) ได้กล่าวว่า ความเป็นคนชุมชนเป็นความสำนึกที่สะท้อนถึงความรัก ความผูกพัน ความหวงแหน ความเป็นเจ้าของชุมชน ประกอบกับการได้รับการอบรม จัดเกล้า การสนับสนุนทั้งจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ซึ่งหากเยาวชนได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่ดีจนทำให้รู้สึกว่าคุณค่า เป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ก็อาจจะทำให้เกิดความรัก ความผูกพัน ห่วงแหนต่อชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ (Sense of Community) มีความสำนึกในการทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เพื่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ (วีรนิสร์ รุ่งแสง, 2549) รวมถึงการที่เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนในชุมชนเกิดความผูกพัน (สมยศ นาวิการ, 2543: 101) รู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความกระตือรือร้นในการที่จะช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม (วันชัย วัฒนศัพท์, 2544: 26)

เมื่อพิจารณาความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในรายด้านอยู่ในระดับสูงมาก และระดับสูง โดยเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกรายด้านอยู่ในระดับสูงมาก คือ ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ($\bar{X} = 4.32$) และความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ($\bar{X} = 4.34$) ส่วนเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกรายด้านอยู่ในระดับสูง คือ ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ($\bar{X} = 4.02$) ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.32$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เป็นการที่เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรู้สึกภูมิใจในโบราณสถานมรดกโลก รู้สึกว่าโบราณสถานมรดกโลกมีความสำคัญยิ่งกับชาติบ้านเมือง ยอมรับเป้าหมาย ค่านิยมร่วมกันในการธำรงรักษาโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตน กล่าวถึงความสำคัญของโบราณสถานมรดกโลกให้แก่ผู้อื่นฟัง ตามที่ Thomas *et al.* (n.d. cited in Karsarda and Janowitz, 1974: 328) ได้กล่าวว่า คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานานจะสามารถพัฒนาความเชื่อมโยงทางสังคมได้ดีกว่าคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลาสั้น ซึ่งจะส่งผลให้คนที่อยู่ในชุมชนเป็นเวลานานมีความรู้สึกที่ดีต่อชุมชนมากกว่าคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลาสั้น ในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกก็เช่นเดียวกัน ที่เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาในการอยู่อาศัยในจังหวัดเป็นเวลานาน (15 ปีขึ้นไป) ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นคนในพื้นที่ ย่อมทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกที่อยู่ในจังหวัดของตน มีความรู้สึกภูมิใจที่โบราณสถานในจังหวัดได้รับยกย่องให้เป็นมรดกโลก กล่าวชื่นชมโบราณสถานในจังหวัดให้ผู้อื่นฟัง มีการเห็นด้วยและจะปฏิบัติตามหากมีการกำหนดแนวทางในการร่วมกันดูแลโบราณสถาน

2. จากผลการวิจัย พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.34$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เป็นการที่เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมดูแลรักษาโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตน ไม่พอใจหากมีคนมาลบหลู่โบราณสถานมรดกโลก หรือกล่าวถึงในทางที่ไม่ดี ไม่ยอมให้ใครมาทำลายโบราณสถานมรดกโลกที่อยู่ในจังหวัดของตน หรือรู้สึกเสียใจมากหากโบราณสถานมรดกโลกที่อยู่ในจังหวัดของตนเกิดความเสียหาย ซึ่งเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชนที่ตนอาศัยอยู่เป็นอย่างดี ในการที่ตนจะสามารถเป็นส่วนหนึ่ง และมีความมั่นใจในการที่จะช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตน ซึ่งจากการที่เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่ดี จนอาจทำให้รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน ห่วงเห่นต่อชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ (Sense of Community) มีความสำนึกในการทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เพื่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ (วีรนิสร์ รุ่งแสง, 2549) ซึ่ง

สอดคล้องกับ ศรีศักร วัลลิโภดม (2541 อ้างใน ศักดิ์ชัย เกียรติณินทร, 2542: 27) ได้กล่าวว่า ความผูกพันกับชุมชน เป็นความรู้สึกที่เป็นเจ้าของท้องถิ่น เป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนเชิงวัฒนธรรมชุมชน ซึ่งการพัฒนาสามารถสร้างด้วยความเป็นเจ้าของท้องถิ่นให้เกิดในท้องถิ่นนั้น (Sense of Belonging) ให้เกิดความรัก ความหวงแหนท้องถิ่น

3. จากผลการวิจัย พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.02$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การมีรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เป็นการที่เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลกในขณะที่ตนยังอาศัยอยู่ในจังหวัดนี้ กลับมาร่วมอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลกถึงแม้ว่าตนจะต้องย้ายไปอาศัยอยู่ในจังหวัดอื่น ไม่เพิกเฉยต่อโบราณสถานมรดกโลก รับผิดชอบอย่างเต็มที่หากได้รับมอบหมายในการอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลก หรือติดตามข่าวสารเกี่ยวกับโบราณสถานมรดกโลก ในจังหวัดของตน ตามที่ สมยศ นาวิการ (2543: 101) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนในชุมชนเกิดความผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความกระตือรือร้นในการที่จะช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม (วันชัย วัฒนศัพท์, 2544: 26) สอดคล้องกับ สัตยญา สัตยญาวิวัฒน์ (2551: 98) ที่กล่าวว่า ความผูกพันกับชุมชนเป็นปัจจัยหนึ่งของการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นการที่ประชากรอยู่ในท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาที่นำความเจริญก้าวหน้ามาสู่ท้องถิ่น ในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกก็เช่นเดียวกัน จากการที่เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมในชุมชนของตน รวมถึงได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมในโรงเรียน ในขณะที่ตนกำลังศึกษาอยู่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจส่งผลให้เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ไม่เพิกเฉยต่อการดูแล คอยติดตามข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตน

ผลการทดสอบสมมติฐาน

แบ่งออกเป็นสมมติฐานหลักและสมมติฐานย่อย 3 สมมติฐาน ซึ่งปรากฏผลดังนี้

สมมติฐานหลัก ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชน

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม ร่วมกันมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชน โดยมีตัวแปร 7 ตัวแปร ร่วมกันมีอิทธิพล คือ การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน จำนวนสมาชิกในครอบครัว การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน ซึ่งตัวแปรทั้ง 7 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 23.4 ($R^2_{adj} = .234$)

จากผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมได้ดีที่สุด คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว รองลงมา คือ การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และการเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน ตามลำดับ ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เยาวชนมีการรับรู้ว่าคุณค่าได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ในการที่ตนสามารถเป็นส่วนหนึ่ง มีความมั่นใจในการช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ซึ่งการที่เยาวชนได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่ดีจนอาจทำให้รู้สึกว่าคุณค่าของตนเองมีคุณค่า เป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน ห่วงเห่นต่อชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ (Sense of Community) มีความสำนึกในการทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เพื่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ (วีรนิสร์ รุ่งแสง, 2549) โดยเฉพาะจากสถาบันครอบครัว ซึ่งถือเป็นสถาบันพื้นฐานในการอบรมขัดเกลาสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่ออารมณ์ ทัศนคติ และความประพฤติของสมาชิกในครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง (สุพัตรา สุภาพ, 2551: 42) อีกทั้ง ครอบครัวก็ยังเป็นตัวแทนวัฒนธรรมที่จะถ่ายทอดขนบธรรมเนียมและประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุญชัย, 2545: 29) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อรพินทร์ ชูชม และคณะ (2549: 53) ซึ่งพบว่า การถ่ายทอดทางปัญญาสังคม-อารมณ์ของบิดามารดามีอิทธิพลต่อจิตสำนึกทางปัญญาของเยาวชนวัยรุ่น

2. การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การที่เยาวชนได้เคยเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน อาจทำให้เยาวชนเกิดการรับรู้ ชื่นชอบถึงวัฒนธรรมอันดีงามที่อยู่ในท้องถิ่นของตน จนทำให้เยาวชนเกิดความผูกพัน มีทัศนคติที่ดี อยากจะร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์ให้วัฒนธรรมยังคงอยู่สืบไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรณี เจตจำนง (2552: 76) ที่พบว่า การเข้าร่วมทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ในอดีต มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกสาธารณะต่อสถาบัน จิตสำนึกสาธารณะต่อวิชาชีพครู และจิตสำนึกสาธารณะต่อสิ่งแวดล้อม

3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการที่เยาวชนมีส่วนร่วมตรวจสอบความผิดปกติ หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับโบราณสถานมรดกโลก เมื่อเยาวชนได้เห็นถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นกับโบราณสถานมรดกโลกที่อยู่ในจังหวัดของตน ก็อาจยิ่งทำให้เยาวชนเกิดความผูกพัน มีความตระหนักถึงความสำคัญของโบราณสถานมรดกโลก รู้สึกอยากจะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาโบราณสถานมรดกโลกมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สมยศ นาวิกาน (2543: 101) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมสามารถทำให้เกิดความผูกพันกับองค์กรมากขึ้น

4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครอบครัวถือเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ อารมณ์ ทัศนคติ และความประพฤติของเยาวชน ซึ่งนอกจากครอบครัวจะประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก เพียงอย่างเดียว ก็อาจมีสมาชิกที่เป็นญาติพี่น้องด้วย เช่น ปู่ย่า ตายาย ลุงป้า น้าอา ซึ่งบุคคลเหล่านี้ก็อาจเป็นตัวแทนในการอบรมบุตรหลาน ช่วยเลี้ยงดูแทนพ่อแม่ (สุพัตรา สุภาพ, 2551: 42, 65) โดยปู่ย่า ตายาย เป็นผู้ที่มิประสพการณ์ มีการสะสมความรู้ต่างๆ มากมาย (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549: 594) อาจรวมถึงเรื่องของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกที่เห็นกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ จึงมีการถ่ายทอดให้บุตรหลานทราบถึงข้อมูลต่างๆ ได้เป็นอย่างดี จนอาจทำให้เยาวชนเกิดมีความรู้สึกที่ดี รู้สึกว่าตนก็สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดให้คงอยู่ต่อไปได้เช่นกัน และไม่คิดจะละทิ้งวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าที่มีอยู่ในจังหวัดของตน

5. การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เยาวชนมีการรับรู้ว่าได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชนอยู่ในระดับสูง ซึ่งโดยทั่วไปชุมชนมีหน้าที่ในการอบรมกล่อมเกล่าให้สมาชิกใหม่รู้จักบรรทัดฐานของชุมชน เช่น ปहुคฝงและถ่ายทอดวัฒนธรรม แนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนในชุมชน เป็นต้น เพื่อให้การดำเนินชีวิตในชุมชนดำเนินไปโดยราบรื่น รวมถึงมีการบำรุงขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติภารกิจของสมาชิก ด้วยการปลุกฝงและจงใจให้สมาชิกเกิดความภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และการเตรียมชุมชนให้มีความพร้อมที่จะพัฒนา เช่น จัดระบบการให้การศึกษา ส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมต่างๆ (สนธยา พลศรี, 2547: 36) ในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกก็เช่นเดียวกัน หากเยาวชนได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชนมาก ก็อาจยิ่งทำให้ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วีรนิษฐ์ รุ่งแสง (2549) ที่กล่าวว่า หากบุคคลได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่ดีจนทำให้รู้สึกว่าคุณค่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ก็อาจจะทำให้เกิดความรัก ความผูกพัน ห่วงเห่นต่อชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ (Sense of Community) มีความสำนึกในการทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เพื่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ

6. การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ซึ่งตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 7) ที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม ถือได้ว่าการที่เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง ได้ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับเรื่องของวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรณี เจตจำนง (2552: 76) ที่พบว่า การเข้าร่วมทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ในปัจจุบัน มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกสาธารณะต่อสถาบัน จิตสำนึกสาธารณะต่อวิชาชีพครู และจิตสำนึกสาธารณะต่อสิ่งแวดล้อม

7. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการดำเนินงานวัฒนธรรมต้องยึดมั่นในกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคีทุกภาคส่วน เพราะวัฒนธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับทุกชีวิตในสังคม ส่วนสำคัญคือ ภาคประชาชน ที่ถือเป็นแกนนำในการขับเคลื่อน (สำนักพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต, 2549: 47) ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงผู้สูงอายุในชุมชน ที่ต้องมีความร่วมมือกันในการช่วยดูแลวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตน จึงทำให้ในปัจจุบันยังคงมีโบราณสถานที่ยังคงสมบูรณ์ เกิดเป็นความภาคภูมิใจกับคนในท้องถิ่น โดยเฉพาะกับกลุ่มชนรุ่นหลังที่จะรู้สึกภูมิใจว่าตนได้เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยอนุรักษ์ รวมถึงได้รับรู้คุณค่าในจังหวัดของตนยังคงมีความสามัคคีกันในการที่จะร่วมอนุรักษ์โบราณสถาน ทำให้ยังรักษาความมีคุณค่าของโบราณสถานไว้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งจากการที่เยาวชนได้มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทั้งส่วนบุคคล ในเรื่องของความรู้สึกภูมิใจว่าตนได้มีส่วนร่วมในการช่วยอนุรักษ์ ดูแลวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก รวมถึงผลประโยชน์ด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคมดังกล่าว ซึ่งวันชัย วัฒนศัพท์ (2544: 26) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมนั้นสร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความกระตือรือร้นช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ รวมถึงช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น ในเรื่องของความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกก็เช่นเดียวกัน อาจยังทำให้เยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก รู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของ มีความสนใจต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตนมากขึ้น

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม ร่วมกันมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน โดยมีตัวแปร 7 ตัวแปร ร่วมกันมีอิทธิพล คือ เพศ การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน การเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน จำนวนสมาชิกในครอบครัว การเป็นลูกคนโต การศึกษาของมารดา และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ซึ่งตัวแปรทั้ง 7 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อ

วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 18.1 ($R^2_{adj} = .181$)

จากผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์ความผูกพันต่อ วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้ดี ที่สุด คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว รองลงมา คือ การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน จำนวนสมาชิกในครอบครัว การเป็นลูกคนโต เพศ และการศึกษาของมารดา ตามลำดับ ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เยาวชนมีการอาศัยอยู่กับครอบครัวของตนเอง เป็นระยะเวลานาน (15 ปีขึ้นไป) ซึ่งครอบครัวถือเป็นสถาบันพื้นฐานในการอบรมขัดเกลาสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่ออารมณ์ทัศนคติ และความประพฤติของสมาชิกในครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง (สุพัตรา สุภาพ, 2551: 42) หากเยาวชนได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่ดีจนทำให้รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ก็อาจจะทำให้เกิดความรัก ความผูกพัน ห่วงเห้นต่อชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ (Sense of Community) มีความสำนึกในการทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เพื่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ (วีรนิสร์ รุมแสง, 2549) รวมถึงการเกิดทัศนคติของบุคคลนั้นอาจเกิดจากการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการที่เด็กได้รับในครอบครัว เช่น การได้รับคำบอกเล่าจากผู้ปกครอง (ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2550: 11) ซึ่งเยาวชนอาจได้รับการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตน ทั้งเรื่องของประวัติศาสตร์ความเป็นมา คุณค่าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก จนทำให้เยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตน

2. การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ถือได้ว่าเยาวชนได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเรื่องของวัฒนธรรม ซึ่ง Triandis (1971 อ้างใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2550: 13) ได้กล่าวว่า การเกิด

ทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น อาจเกิดจากการได้รับประสบการณ์ตรง ในที่นี้การที่เยาวชนมีประสบการณ์ตรงในการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทวัฒนธรรม อาจส่งผลให้เยาวชนมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้

3. การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครอบครัวของเยาวชนมีการส่งเสริมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน ซึ่งการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนในชุมชนเกิดความผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความกระตือรือร้นในการที่จะช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม (วันชัย วัฒนศัพท์, 2544: 26) และถือว่าเยาวชนได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเรื่องของวัฒนธรรม ซึ่ง Triandis (1971 อ้างใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2550: 13) ได้กล่าวว่าการเกิดทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น อาจเกิดจากการได้รับประสบการณ์ตรง ในที่นี้การที่เยาวชนมีประสบการณ์ตรงในการเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน อาจส่งผลให้เยาวชนมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้

4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครอบครัวถือเป็นสถาบันที่ช่วยอบรมขัดเกลา ปลูกฝัง ค่านิยม ทัศนคติให้กับสมาชิกในครอบครัว ซึ่งนอกจากครอบครัวจะประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก เพียงอย่างเดียว ภายในครอบครัวอาจมี ปู่ย่า ตายาย ลุงป้า น้าอา อาศัยอยู่ด้วย การพัฒนาพฤติกรรม ทัศนคติต่างๆ ของเด็กจึงได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูจากญาติพี่น้องด้วย (อัจฉรา สุขารมณ์, 2529: 242) ทั้งนี้ อาจมีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของการดูแลรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตนที่มีการสืบทอดต่อกันมา จนอาจทำให้เยาวชนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดขึ้น ซึ่ง ชีรวุฒิ เอกะกุล (2550: 12) ได้กล่าวว่า ทัศนคติบางอย่างของบุคคลถูกสร้างขึ้นจากการเลียนแบบจากคนอื่น ยิ่งบุคคลที่เป็นแบบอย่างเป็นที่เคารพหรือได้รับการยกย่องอยู่แล้วจะมีผลต่อทัศนคติมากขึ้น

5. การเป็นลูกคนโต มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเยาวชนที่เป็นลูกคนโตจะมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกน้อยกว่าเยาวชนที่ไม่ใช่ลูกคนโต ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ลูกคนโต มักจะเกิดมาพร้อมกับความคาดหวังของพ่อแม่ จะต้องเผชิญกับความรับผิดชอบสูง เป็นตัวแทนของพ่อแม่ และเป็นความหวังของครอบครัว จะต้องเป็นตัวอย่างให้แก่ผู้อื่น ที่จะเกิดตามมา จะต้องช่วยพ่อแม่ จะต้องแบกรับ และซึมซับค่านิยมทุกอย่างที่เป็นของพ่อแม่ รวมทั้งการตัดสินใจทุกอย่าง (Fuhrmann, 1990 อ้างใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549: 363) ทำให้ลูกคนโตเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบเรื่องต่างๆ มากมาย ทั้งเรื่องของตนเอง และเรื่องภายในครอบครัว เช่น เรื่องการเรียน การดูแลน้อง การตัดสินใจในบางเรื่องแทนพ่อแม่ เป็นต้น จึงอาจทำให้เยาวชนที่เป็นลูกคนโตไม่ได้มีการนึกถึงเรื่องอื่นๆ ที่นอกเหนือจากเรื่องภายในครอบครัวของตน เช่น เรื่องวัฒนธรรมในท้องถิ่น ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โบราณสถานที่อยู่ในชุมชนของตน จึงอาจทำให้เยาวชนที่เป็นลูกคนโตมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกน้อยกว่าเยาวชนที่ไม่ใช่ลูกคนโต

6. เพศ มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเพศหญิงมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกมากกว่าเพศชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก วัฒนธรรมไทยนั้นกล่อมเกลาให้ผู้หญิงเป็นคนที่ละเอียดอ่อน มีความลึกซึ้งทางอารมณ์และความรู้สึกที่มากกว่า จึงทำให้เพศหญิงมีความใส่ใจในรายละเอียดต่างๆ มากกว่า ซึ่งอาจรวมถึงเรื่องของความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ที่เป็นเรื่องของความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก จึงอาจส่งผลให้เพศหญิงมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกมากกว่าเพศชาย ซึ่ง Bennett and Cohen (1959 อ้างใน พวงเพชร วัชรอยู่, 2529: 62) กล่าวว่า เพศหญิงมักคิดถึงเรื่องเกี่ยวกับสังคมมากกว่าเพศชาย และจงจิตต์ โสภณคณาภรณ์ (2550: 33) ที่กล่าวว่า เพศหญิงมักได้รับการขัดเกลาให้เป็นผู้ที่คอยดูแลเอาใจใส่ในเรื่องต่างๆ

7. การศึกษาของมารดา มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ประสบการณ์ทางการศึกษานั้นช่วยพัฒนาความสามารถ ทัศนคติ และรูปแบบพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งมีคุณค่าทางบวกกับสังคม (เนอมาลย์ ราชภัฏทาร์กซ์, 2553: 92) ทั้งนี้ อาจรวมถึงการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก จึงอาจกล่าวได้ว่าการที่มีจำนวนปีการศึกษามากก็ยิ่งจะได้รับการถ่ายทอดความรู้ ทัศนคติมาก ประกอบกับโดยปกติแล้วบุตรมักจะมีความใกล้ชิดกับแม่ ซึ่งเรื่องของการดูแล อบรมสมาชิกในครอบครัวมักเป็นหน้าที่ของแม่ ทั้งการบอกกล่าว การแสดงแบบอย่าง (โสภณัท นุชนาด, 2542: 154) ซึ่งเยาวชนก็อาจจะมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกมากตามไปด้วย ซึ่ง Allport and Hilgard (1962 อ้างใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2550: 14) ได้กล่าวว่า การที่บุคคลจะมีทัศนคติต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้นอาจเกิดขึ้นจากการเลียนแบบทัศนคติของคนอื่นที่ตนพอใจ อย่างเช่น แม่

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม ร่วมกันมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน โดยมีตัวแปร 5 ตัวแปร ร่วมกันมีอิทธิพล คือ การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน จำนวนสมาชิกในครอบครัว การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ซึ่งตัวแปรทั้ง 5 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 16.9 ($R^2_{adj} = .169$)

จากผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้ดีที่สุด คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว รองลงมา คือ การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ตามลำดับ ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าคุณเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เยาวชนมีการรับรู้ว่าคุณได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวอยู่ในระดับสูง ซึ่งการที่เยาวชนได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่ดีจนอาจทำให้รู้สึกว่าคุณเองมีคุณค่า เป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน ห่วงแหนต่อชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ (Sense of Community) มีความสำนึกในการทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เพื่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ (วีรนิษฐ์ รุ่งแสง, 2549) ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีศักร วัลลิโภดม (2541 อ้างใน ศักดิ์ชัย เกียรติธนาสินทร์, 2542: 27) ได้กล่าวว่า ความผูกพันกับชุมชน เป็นความรู้สึกที่เป็นเจ้าของท้องถิ่น เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาชุมชนเชิงวัฒนธรรมชุมชน ซึ่งการพัฒนาสามารถสร้างด้วยความเป็นเจ้าของท้องถิ่นให้เกิดในท้องถิ่นนั้น (Sense of Belonging) ให้เกิดความรัก ความห่วงแหนท้องถิ่น

2. การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าคุณเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครอบครัวของเยาวชนมีการส่งเสริมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน จนอาจทำให้เยาวชนมีความคุ้นเคย และรู้สึกว่าคุณก็สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการที่จะช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมได้ ซึ่งการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนในชุมชนเกิดความผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความกระตือรือร้นในการที่จะช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม (วันชัย วัฒนศัพท์, 2544: 26)

3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าคุณเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการดำเนินงานวัฒนธรรมต้องยึดมั่นในกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคีทุกภาคส่วน เพราะวัฒนธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับทุกชีวิตในสังคม ส่วนสำคัญคือ ภาคประชาชน ที่ถือเป็นแกนนำในการขับเคลื่อน (สำนักพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต, 2549: 47) ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงผู้สูงอายุในชุมชน ที่ต้องมีความร่วมมือกันในการช่วยดูแลวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตน จึงทำให้ในปัจจุบันยังคงมีโบราณสถานที่ยังคงสมบูรณ์ เกิดเป็นความภาคภูมิใจกับคนในท้องถิ่น โดยเฉพาะกับกลุ่มชนรุ่นหลัง ที่นอกจากจะได้รับผลประโยชน์ส่วนบุคคล ที่รู้สึกภูมิใจว่าคุณได้เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยอนุรักษ์ ยังได้รับรู้

ถึงผลประโยชน์ด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม โดยรับรู้ว่าคุณในจังหวัดของตนยังคงมีความสามัคคีกันในการที่จะร่วมอนุรักษ์โบราณสถาน ทำให้ยังรักษาความมีคุณค่าของโบราณสถานไว้ได้เป็นอย่างดี ซึ่ง วันชัย วัฒนศัพท์ (2544: 26) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมนั้นสร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ ในเรื่องของความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกก็เช่นเดียวกัน อาจยังทำให้เยาวชนมีความรู้สึกว่าคุณเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตนมากขึ้น ไม่พอใจหากมีคนมาลบหลู่โบราณสถานมรดกโลก ไม่ยอมให้ใครมาทำลายโบราณสถานมรดกโลกที่อยู่ในจังหวัดของตน หรือรู้สึกเสียใจมากหากโบราณสถานมรดกโลกที่อยู่ในจังหวัดของตนเกิดความเสียหาย

4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าคุณเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครอบครัวถือเป็นสถาบันแรกในการอบรมสมาชิกในครอบครัว ซึ่งนอกจากครอบครัวจะประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก เพียงอย่างเดียว ก็อาจมีสมาชิกที่เป็นญาติพี่น้องด้วย เช่น ปู่ย่า ตายาย ลุงป้า น้าอา ซึ่งบุคคลเหล่านี้ก็อาจเป็นตัวแทนในการอบรมบุตรหลานแทนพ่อแม่ โดยปู่ย่า ตายาย อาจมีการสั่งสมความรู้ ความชำนาญในความรู้ความคึกจากประสบการณ์ตรงมามาก (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549: 594) อาจรวมถึงเรื่องของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกที่เห็นกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ จึงมีการถ่ายทอดให้บุตรหลานทราบถึงข้อมูลต่างๆ ได้เป็นอย่างดี จนอาจทำให้เยาวชนมีการซึมซับ เกิดความรู้สึกว่าคุณก็สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดให้คงอยู่ต่อไปได้เช่นกัน ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากจะส่งผลให้ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าคุณเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชนเพิ่มขึ้นได้

5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าคุณเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น เป็นการที่เยาวชนมีส่วนร่วมตรวจสอบความผิดปกติ หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับโบราณสถานมรดกโลก ซึ่งในวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการความถูกต้อง ความยุติธรรม โดยถือว่าความยุติธรรมนี้เป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นผู้ใหญ่ วัยนี้จึงให้ความสำคัญอย่างจริงจังต่อความถูกต้องยุติธรรมตามทัศนคติของตน

เป็นอย่างยิ่ง และอยากทำอะไรหลายๆ อย่างเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมทั้งในแง่ส่วนบุคคลและสังคม (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549: 360) ในเรื่องการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเยาวชนก็ได้มีการร่วมตรวจสอบความเสียหาย ความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นกับแหล่งโบราณสถาน ซึ่งอาจทำให้เยาวชนเกิดความรู้สึกว่าตนก็สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตนได้เช่นกัน รู้สึกไม่พอใจหากมีคนมาลบหลู่โบราณสถานมรดกโลก ไม่ยอมให้ใครมาทำลายโบราณสถานมรดกโลกที่อยู่ในจังหวัดของตน หรือรู้สึกเสียใจมากหากโบราณสถานมรดกโลกที่อยู่ในจังหวัดของตนเกิดความเสียหาย

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม ร่วมกันมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน โดยมีตัวแปร 5 ตัวแปร ร่วมกันมีอิทธิพล คือ การเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรม ในชุมชน การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน ซึ่งตัวแปรทั้ง 5 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 23.4 ($R^2_{adj} = .234$)

จากผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้ดีที่สุด คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน ตามลำดับ ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เยาวชนมีการรับรู้ว่าได้ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เกิดความมั่นใจในการช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ซึ่งการที่เยาวชนได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่ดีจนอาจทำให้รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน ห่วงเห่นต่อชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ (Sense of Community) มีความสำนึกในการทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เพื่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ (วีรนิสักร์ รุ่งแสง, 2549) โดยเฉพาะจากสถาบันครอบครัว ซึ่งถือเป็นสถาบันพื้นฐานในการอบรม จัดเกล้าสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่ออารมณ์ทัศนคติและความประพฤติของสมาชิกในครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง (สุพัตรา สุภาพ, 2551: 42) อีกทั้งครอบครัวก็ยังเป็นตัวแทนวัฒนธรรมที่จะถ่ายทอดขนบธรรมเนียมและประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม (พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2545: 29) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อรพินท์ ชูชม และคณะ (2549: 53) ซึ่งพบว่า การถ่ายทอดทางปัญญาสังคม-อารมณ์ของบิดามารดามีอิทธิพลต่อจิตสำนึกทางปัญญาของเยาวชนวัยรุ่น

2. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การมีส่วนร่วมถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความผูกพัน (สมยศ นาวิการ, 2543: 101) รู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความกระตือรือร้นในการที่จะช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม (วันชัย วัฒนศัพท์, 2544: 26) ซึ่งความสำเร็จของการมีส่วนร่วมนั้นต้องมีการเข้าร่วมอย่างเป็นอิสระ มีความสมัครใจ โดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นวัยที่รู้จักคิดเป็นเหตุเป็นผล ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ คิดแบบวิทยาศาสตร์ ซึ่งรวมถึงลักษณะคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คิดอย่างมีระเบียบแบบแผน ต้องการคิดนึกด้วยตัวเอง และรู้จักตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการค้นหาข้อมูลมาใช้ประกอบการตัดสินใจ ประกอบกับเป็นวัยที่ต้องการความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องการอยู่ใต้คำสั่ง (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549: 352) ดังนั้นการที่เยาวชนได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในเรื่องของการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้วยตนเองนั้น ก็อาจจะยังทำให้เขามีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชนมากขึ้นได้ ถึงแม้ว่าตนจะต้องย้ายไปอยู่ที่อื่นก็ยังคงต้องการกลับมาเป็นส่วนหนึ่งในการดูแล รักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกต่อไป

3. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนเสมือนเป็นบ้านหลังที่สองของเด็ก ในการที่จะได้รับความรู้ความคิดต่างๆ และวิชาการต่างๆ อย่างเป็นทางการ โดยเฉพาะสังคมในปัจจุบันโรงเรียนเป็นสถานที่ที่สำคัญในเรื่องการให้การขัดเกลาแก่เด็ก ตลอดจนทำให้เด็กมีโอกาสพบปะกับเพื่อนในวัยเดียวกัน โรงเรียนจึงมีอิทธิพลและมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เพราะเด็กสมัยใหม่มักจะใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนเป็นระยะเวลานาน (สุพัตราสุภาพ, 2551: 42-43) ทั้งนี้ จากการที่ต้องศึกษาอยู่ในระบบเป็นระยะเวลาหลายปี ประกอบกับทางโรงเรียน ได้มีการให้ความรู้ทั้งเรื่องของวิชาการ กิจกรรม การอบรมต่างๆ จึงอาจทำให้เยาวชนมีความผูกพันกับโรงเรียน กับสถานที่ตั้งของโรงเรียนที่ล้อมรอบไปด้วยแหล่งโบราณสถานมากมาย จึงอาจส่งผลให้เยาวชนมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ อรพินทร์ ชูชม และคณะ (2549: 53) ที่พบว่า การปลูกฝังอบรมทางปัญญาสังคม-อารมณ์จากโรงเรียนมีอิทธิพลต่อจิตสำนึกทางปัญญาของเยาวชนวัยรุ่น

4. การเคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การมีส่วนร่วมถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความผูกพัน (สมยศ นาวิการ, 2543: 101) โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในอดีต ซึ่งอาจมีผลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ในขณะที่ตนยังอาศัยอยู่ในจังหวัด ก็จะช่วยเหลือ รักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกต่อไป กลับมาช่วยเหลือดูแลรักษาถึงแม้จะต้องย้ายไปอาศัยอยู่ที่อื่น ไม่เพิกเฉย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรณี เจตจำนง (2552: 76) ที่พบว่า การเข้าร่วมทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ในอดีต มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกสาธารณะต่อสถาบัน จิตสำนึกสาธารณะต่อวิชาชีพครู และจิตสำนึกสาธารณะต่อสิ่งแวดล้อม

5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการที่

เยาวชนมีส่วนร่วมตรวจสอบความผิดปกติ หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับโบราณสถานมรดกโลก เมื่อเยาวชนได้เห็นถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นกับโบราณสถานมรดกโลกที่อยู่ในจังหวัดของตน ก็อาจยิ่งทำให้เยาวชนเกิดความผูกพัน มีความตระหนักถึงความสำคัญของโบราณสถานมรดกโลก รู้สึกอยากจะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาโบราณสถานมรดกโลกต่อไป โดยไม่คิดจะละทิ้งไป กลับมาช่วยเหลือ ไม่เพิกเฉย และคอยติดตามข่าวสารเกี่ยวกับโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตน เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ สมยศ นาวิกาน (2543: 101) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมสามารถทำให้เกิดความผูกพันกับองค์การมากขึ้น ประกอบกับในวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการความถูกต้อง ความยุติธรรม โดยถือว่าความยุติธรรมนี้เป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นผู้ใหญ่ วัยนี้จึงให้ความสำคัญอย่างจริงจังต่อความถูกต้องยุติธรรมตามทัศนะของตนเป็นอย่างยิ่ง และอยากทำอะไรหลายๆ อย่างเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมทั้งในแง่ส่วนบุคคลและสังคม (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549: 360)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคม ที่มีต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ระดับการมีส่วนร่วม ระดับการสนับสนุนทางสังคม และระดับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางสังคมที่ร่วมกันทำนายความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรเยาวชนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคปลาย ปีการศึกษา 2553 จำนวน 3,785 คน ใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 859 คน และผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เพื่อให้ได้เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบทดสอบและแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการรวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 5 ส่วน คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 21 ข้อ แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก จำนวน 15 ข้อ

แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก จำนวน 21 ข้อ
แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม จำนวน 24 ข้อ และแบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุน
ทางสังคม จำนวน 37 ข้อ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำหนังสือขออนุญาตในการดำเนินการเก็บ
ข้อมูลจากภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงผู้อำนวยการที่เป็นกลุ่ม
ตัวอย่าง และผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเข้าไปเก็บข้อมูลในโรงเรียนที่กลุ่มตัวอย่าง
ศึกษาอยู่ เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้แล้ว จากนั้นทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลใน
แบบทดสอบและแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้มาตรวจให้คะแนน บันทึกลงรหัส แล้วนำมาวิเคราะห์
และประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ได้แก่ สัดส่วนร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ค่าเฉลี่ย (Mean)
ใช้แปลความหมายของข้อมูลต่างๆ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้แสดงลักษณะ
การกระจายของข้อมูล และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple
Regression Analysis) ใช้หาอิทธิพลของตัวแปรตามตัวหนึ่งซึ่งส่งผลจากตัวแปรอิสระตั้งแต่ 2
ตัวแปรขึ้นไป

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คือ เยาวชนที่เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ที่กำลังศึกษาในภาคปลาย ปีการศึกษา 2553 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็น
ร้อยละ 55.92 มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับ 2.51 – 3.00 คิดเป็นร้อยละ 40.32 มีระยะเวลาที่อยู่
อาศัยในจังหวัด 15 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 80.29 ส่วนใหญ่ไม่มีการเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน
คิดเป็นร้อยละ 68.11 ไม่เคยร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 54.67 ไม่มีความ
สนใจในการช่วยทำกิจกรรมวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 81.66 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 – 5

คน คิดเป็นร้อยละ 63.78 ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 65.60 ส่วนใหญ่ไม่ใช่ลูกคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 77.79 เป็นลูกคนโต คิดเป็นร้อยละ 64.13 ส่วนใหญ่บิดามีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 32.01 มารดามีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 33.48 บิดาประกอบอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 32.23 มารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 31.89 ครอบครัวมีรายได้สูงกว่า 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.23 ส่วนใหญ่บิดาไม่มีสถานภาพ เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 92.94 มารดาไม่มีสถานภาพ เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 93.17 สมาชิกในครอบครัวมีการเข้าร่วมทำกิจกรรมในชุมชน โดยเข้าร่วมทำกิจกรรมในชุมชนตั้งแต่ 2 กิจกรรมขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.95 และเข้าร่วมทำกิจกรรมในชุมชน 1 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 25.97

2. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

คะแนนความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง
($\bar{X} = 11.01$)

3. การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในรายด้านอยู่ในระดับสูงทั้งหมด คือ การมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.95$) การมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ($\bar{X} = 3.93$) การมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.09$) และการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.92$)

4. การสนับสนุนทางสังคม

การรับรู้การสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การรับรู้การสนับสนุนทางสังคมในรายด้านอยู่ในระดับสูงทั้งหมด คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ($\bar{X} = 3.97$) การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน ($\bar{X} = 3.97$) และการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน ($\bar{X} = 3.93$)

5. ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.21$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในรายด้านอยู่ในระดับสูงมาก คือ ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ($\bar{X} = 4.32$) และความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ($\bar{X} = 4.34$) และระดับสูง คือ ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ($\bar{X} = 4.02$)

6. การทดสอบสมมติฐาน

6.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวนสมาชิกในครอบครัว การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้ง 7 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 23.4 ($R^2_{adj} = .234$)

6.2 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

ด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การเป็นลูกคนโต และเพศ มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การศึกษาของมารดา มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้ง 7 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 18.1 ($R^2_{adj} = .181$)

6.3 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจำนวนสมาชิกในครอบครัว และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้ง 5 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการรู้สึกว่าเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 16.9 ($R^2_{adj} = .169$)

6.4 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การมีส่วนร่วมตัดสินใจ และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การเข้าร่วมทำกิจกรรม

วัฒนธรรมในชุมชน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการมีส่วนร่วมในการประเพณีผล มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้ง 5 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 23.4 ($R^2_{adj} = .234$)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก : กรณีศึกษาเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะบางประการ ที่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อเยาวชน ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก คือ การมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรู้สึกว่าคุณเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก และการมีความรู้สึกที่จะไม่ละทิ้งวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อยู่ในระดับสูงมาก ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าเยาวชนมีความรัก ความผูกพัน ห่วงแหนต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกที่อยู่ในจังหวัดของตนเป็นอย่างมาก ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล โรงเรียน เป็นต้น ควรให้การส่งเสริม สนับสนุนเยาวชนให้มีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตนต่อไป เช่น การจัดค่ายรักษามรดกวัฒนธรรมภาคฤดูร้อน ให้เยาวชนได้รู้จักกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ในท้องถิ่นของตนมากขึ้น รวมถึงความสำคัญ และแนวทางการอนุรักษ์ เพื่อให้เยาวชนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการช่วยดูแลรักษามรดกวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป หรือจัดกิจกรรม walk rally ครอบครัวยุวชนช่วยกันรักษามรดกโลก ให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมกับบุตรหลานของตนตามฐานต่างๆ ที่จัดขึ้นในบริเวณโบราณสถานที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก ซึ่งให้มีการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับเรื่องราว

ทางประวัติศาสตร์ โบราณสถานต่างๆ รวมถึงแนวทางการอนุรักษ์ด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้เยาวชนได้เห็น และซาบซึ้งถึงคุณค่าของแหล่งโบราณสถานได้จากสถานที่จริง ก็จะยิ่งทำให้เยาวชนเกิดความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตนมากยิ่งขึ้นได้ นอกจากนี้ทางจังหวัดยังสามารถใช้โอกาสที่เยาวชนยังมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตนอยู่นี้ ในการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกให้คงอยู่สืบต่อไปได้ โดยอาจจัดตั้งเป็นสภาเยาวชนมรดกโลก ให้เยาวชนในจังหวัดได้เข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวทางในการร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกสำหรับเยาวชน ซึ่งพลังของเยาวชนจะเป็นอีกหนึ่งพลังที่จะสามารถช่วยให้วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของจังหวัดยังทรงคุณค่าต่อไป

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมทั้งจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ดังนั้น ในการส่งเสริมให้เยาวชนมีความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกนั้น สถาบันครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ควรให้การส่งเสริม สนับสนุนแก่เยาวชน ทั้งในเรื่องการให้การดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจ ให้การสนับสนุนในเรื่องของอุปกรณ์ต่างๆ มีการประเมิน รวมถึงการให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่จะสามารถเป็นประโยชน์แก่เยาวชน ในการส่งเสริมความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก โดยอาจมีการร่วมมือกันจากทั้ง 3 ฝ่าย เช่น จัดกิจกรรมรวมพลังรักวัฒนธรรม โดยทางหน่วยงานของจังหวัด เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล มีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกสำหรับเยาวชน มีการจัดทำความสะอาดรอบเมือง บริเวณแหล่งโบราณสถานต่างๆ โดยให้โรงเรียน พ่อแม่หรือผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม โรงเรียนให้ความร่วมมือในการพานักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงพ่อแม่หรือผู้ปกครองก็พาบุตรหลานเข้าร่วมกิจกรรมกับตนด้วย เพื่อให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในสถานที่จริง และถือได้ว่าพ่อแม่หรือผู้ปกครองได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้เยาวชนด้วยเช่นกัน หรือโรงเรียนอาจจะตั้งชมรมอนุรักษ์มรดกโลกโดยเฉพาะขึ้นมา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก สถานที่ตั้ง ความสำคัญ แนวทางการอนุรักษ์ให้กับทางโรงเรียน และพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถไปถ่ายทอดกับเยาวชนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า การมีส่วนร่วมมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยดูแล รักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตน เช่น จัดตั้งกลุ่มตำรวจน้อยมรดกโลก ให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบความผิดปกติ หรือสอดส่องดูแลวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตน หากมีผู้กล่าวถึงในทางที่ไม่ถูกต้องก็สามารถบอกข้อมูลที่ถูกต้องได้ หรือเมื่อพบเห็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง หรือทำให้วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้รับความเสียหาย ชำรุด ก็รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบทันที รวมถึงการให้เยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม หรือกำหนดแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก และอาจมีการจัดกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความสมบูรณ์ ความมีคุณค่าของวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของเยาวชน พร้อมกับกิจกรรมที่มีการยกย่องเมื่อเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เช่น เด็กดีศรีอยุธยา เป็นการมอบรางวัลให้กับเยาวชนที่ร่วมอนุรักษ์และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่นได้

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า การเข้าร่วมทำกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ดังนั้น ชุมชนควรมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนในชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมด้วย เช่น การทำความสะอาดวันสำคัญต่างๆ รวมถึงพ่อแม่หรือผู้ปกครองพาบุตรหลานเข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในชุมชนของตนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เยาวชนได้เห็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของวัฒนธรรม เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีต่อท้องถิ่นของตน ตลอดจนประเทศชาติ เช่น พาชมงานยอยศยั้งฟ้าอุษยามรดกโลกที่ทางจังหวัดจัดขึ้น เข้าร่วมในประเพณีต่างๆ ช่วยจัดดอกไม้เมื่อมีงานวัด เป็นต้น

5. จากผลการวิจัยที่พบว่า การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับโบราณสถานในจังหวัดของเยาวชน ทั้งการสอบถามข่าวสารการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานกับอาจารย์ หรือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่น้อยเมื่อเทียบกับข้ออื่นๆ แสดงให้เห็นว่า เยาวชนยังมีความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับโบราณสถานในจังหวัดของตนน้อย ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมให้เยาวชนได้หันกลับมาให้ความสนใจกับโบราณสถานที่อยู่ในจังหวัด โดยผ่านสื่อที่มีความน่าสนใจ เหมาะกับวัย กับยุคสมัยที่เยาวชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับการติดต่อสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต เช่น ให้ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกเป็น

การ์ตูน ทั้งรูปแบบของหนังสือ รายการโทรทัศน์ ออนไลน์ หรืออาจหาศิลปินที่เป็นขวัญใจ มาเป็นตัวแทนในการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับโบราณสถาน รวมถึง ประชาสัมพันธ์ให้เยาวชนได้ทราบถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแล การดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับโบราณสถาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการกลุ่มตัวอย่างให้มีหลายโรงเรียน ในบริบทเดียวกัน เพื่อศึกษาถึงความแตกต่าง และปัจจัยที่อาจมีผลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก
2. ในการเก็บข้อมูลควรสอบถามกับทางโรงเรียนหรืออาจารย์ด้วย เพื่อนำมาอธิบายเพิ่มเติมจากผลการวิจัยที่ได้จากเยาวชน
3. ควรมีการศึกษาวิจัยกับเยาวชนในจังหวัดอื่นที่มีแหล่งวัฒนธรรมที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก ได้แก่ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุดรธานี
4. ควรมีการศึกษาความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกกับประชากรกลุ่มอื่น เช่น เยาวชนที่ศึกษาอยู่ในช่วงชั้นอื่น เยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา กลุ่มประชากรวัยผู้ใหญ่ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัด เป็นต้น
5. ควรมีการศึกษากับสถาบันอื่นๆ ที่อาจมีผลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน เช่น สถาบันศาสนา สื่อมวลชน เป็นต้น
6. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจจะมีผลต่อความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน เช่น การเห็นคุณค่าในตนเอง ความฉลาดทางอารมณ์ ความฉลาดทางจริยธรรม เป็นต้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรองทิพย์ นาวิเชตร. 2549. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพันธะผูกพันของนักศึกษา กับมหาวิทยาลัย
เอกชน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

จงจิตต์ ไสยนคณาภรณ์. 2550. สังคมวิทยาสตรี. ม.ป.ท.: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จริยาวัตร คมพักษณ์. 2531. “แรงสนับสนุนทางสังคม: มโนทัศน์และการนำไปใช้.” วารสาร
พยาบาลศาสตร์ 6 (2): 96-105.

จิรา จงกล. 2532. พิพิธภัณฑสถานวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.

ชวาล แพร่ตกุล. 2526. เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2552. สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
วี พรินท์ (1991) จำกัด.

เหมอมาลัย ราชภัณฑารักษ์. 2553. มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.

ธีรวุฒิ เอกะกุล. 2550. การวัดเจตคติ. อุบลราชธานี: วิทยาออฟเซตการพิมพ์.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2547. การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง.
พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: สิริลักษณ์การพิมพ์.

นัยน์ปพร สุภาภรณ์. 2550. ความผูกพันกับชุมชนของประชาชนในชุมชนแขวงวัดกัลยาณ
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา
ประยุกต์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. 2550. แนวคิดแนวทางการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ไร่ไทยเพรส จำกัด.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2535. การวัดการประเมินผลการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปธาน สุวรรณมงคล. 2527. “ทัศนะบางประการในเรื่องสภาพลกับการมีส่วนร่วมของชุมชน.” การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526. ทศนคติ: การจัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประเวศ วะสี. 2541. ปฏิรูปการศึกษา ยกเครื่องทางปัญญาทางรอดจากความหายนะ. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ สดศรี สฤษดิ์วงศ์.
- ปรียานุช วิริยราชวัลลภ. 2539. ความผูกพันต่อชุมชน: กรณีศึกษา ชุมชนบ้านชี จ.ลพบุรี. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล สาขาสังคมวิทยา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. 2546. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: อูษาการพิมพ์.
- พรพรม พรหมพวก. 2550. ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและสถิติทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรพิมล เจียมนาครินทร์. 2539. พัฒนาการวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ดันอ้อ แกรมมี่ จำกัด.

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญ. 2545. จิตวิทยาครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พวงเพชร วัชรอยู่. 2529. จิตวิทยาความแตกต่างระหว่างบุคคล. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พริยา เลิศมงคลนาม. 2551. อิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อวัยรุ่นจิตอาสา: กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ไพบุลย์ เจริญทรัพย์. 2534. การส่งเสริมและการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน. กรุงเทพมหานคร: บริษัท นวคนก จำกัด.

ไพศาล หวังพานิช. 2526. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

ขงยุทธ บุราสิทธิ์. 2533. “เทคนิคการกระตุ้นชาวบ้านให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน.” วารสารพัฒนาชุมชน 29: 41-46.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

วรรณภา สาโรจน์. 2551. อิทธิพลของการทำหน้าที่ครอบครัว ความฉลาดทางอารมณ์ และการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมการช่วยเหลือของวัยรุ่นจิตอาสา : กรณีศึกษาในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วรรณิ์ เจตจำนงนุช. 2552. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะต่อสถาบัน สิ่งแวดล้อม และ วิชาชีพครู สำหรับนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.” วารสารวิธีวิทยาการวิจัย 22 (1): 75-98.

วันชัย วัฒนศัพท์. 2544. คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

วีรนิสัฏ รุมแสง. 2549. ความหมายและขอบเขตของคำว่าชุมชน (Online). <http://www.wutthi.com/forum/index.php?topic=1296.0>, 12 มิถุนายน 2553.

ศักดิ์ชัย เกียรติณาคินทร์. 2542. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าศิลปกรรมกับการสร้างทัศนคติต่อตนเองและความผูกพันกับชุมชน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2549. จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย วัยรุ่น – วัยสูงอายุ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

_____. 2551. ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เขา รู้เรา). กรุงเทพมหานคร: หอมชาวบ้าน.

ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม. 2553. แหล่งมรดกโลกในประเทศไทย (Online). <http://www.thaiwhic.go.th>, 3 กรกฎาคม 2553.

ศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. 2553. จำนวนนักเรียนจำแนกรายชั้นและเพศ (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2553) (Online). <http://area.obec.go.th/ayutthaya1/aoc/index.html>, 7 สิงหาคม 2553.

สนธยา พลศรี. 2547. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

สมยศ นาวิการ. 2543. การบริหารและพฤติกรรมองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991 จำกัด.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2551. **ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 8.

กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2545. **พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485**

(Online). <http://www.m-culture.go.th/culture01-uploads/libs/document/774a3c4559.pdf>.,

3 กรกฎาคม 2553.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2553. **ความหมาย ประเด็น และแนวคิดเกี่ยวกับ**

วัฒนธรรม (Online). http://www.m-culture.go.th/detail_page.php?sub_id=1763.,

11 มิถุนายน 2553.

สำนักพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต. 2549. “แนวทางการเสริมสร้างทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการ

พัฒนาประเทศในช่วงแผนฯ 10.” **วารสารเศรษฐกิจและสังคม** 43 (4): 41-47.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2540. **เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทาง**

สังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เลียงเชียง.

สุพัตรา สุภาพ. 2541. **สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม: ครอบครัว: ศาสนา: ประเพณี**.

พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

_____. 2551. **สังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพิศวง ธรรมพันทา. 2532. **พื้นฐานวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร: ดี. ดี. บุ๊คส์ไตร์.

สุรวุฒิ ปัดไธสง. 2545. “วัฒนธรรมชุมชน: เจาะไขความเข้มแข็งชุมชน/หมู่บ้าน.” **วารสาร**

พฤติกรรมศาสตร์ 8 (1): 11-20.

เสรี วังสไพจิตร. 2542. **มรดกโลกอยุธยา**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท จี เอ เมริท จำกัด.

โสภณัท นุชนาถ. 2542. **จิตวิทยาวัยรุ่น**. ม.ป.ท.: สถาบันราชภัฏธนบุรี.

อมรา พงศาพิชญ์. 2551. **สังคมและวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
ด้านสุขภาพการพิมพ์ จำกัด.

อรทัย ก๊กผล. 2546. **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิปริญาโท
นักบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อรพินทร ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ, และอุษา ศรีจินดารัตน์. 2549. **รายงานการวิจัยเรื่อง
การวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของ
เยาวชนไทย**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

อัจฉรา สุขารมณ. 2529. **จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

Chapin, F. S. 1977. "Social Participation and Social Intelligence." **Handbook of Research
Design and Social Measurement**. New York: Longman, 315-320.

Cobb, S. 1976. "Social Support as a Moderator of Life Stress." **Psychosomatic Medicine** 38:
300-313.

Cohen, J. M. and N. T. Uphoff. 1980. "Participation's Place in Rural Development: Seeking
Clarity Through Specificity." **World Development** 8: 213-218.

Gottlieb, B. H. 1985. **Social Support Strategies**. 2nd ed. Beverly Hills: California Sage
Periodication.

House, J. S. 1981. **Social Work Stress and Social Support**. New Jersey: Prentice Hall.

Kahn, R. L. 1979. **Aging and Social Support Aging from Birth to Death: Interdisciplinary Perspective.** Colorado: Westview Press.

Kanter, R. M. 1972. **Commitment and Community: Communes and Utopias Sociological Perspective.** Cambridge: M.A. Harvard University Press.

Kaplan, H. I., A. M. Freedman, and B.J. Sadock. 1980. **Comprehensive Text Book of Psychiatric.** Baltimore: Williams and Wilkins.

Kasarda, J. D. and M. Janowitz. 1974. "Community Attachment in Mass Society." **American Sociology Review** 39 (3): 328-339.

Merton, R. K. 1968. **Social Theory and Social Structure.** New York: The Free Press.

Norbeck, J. S. 1981. "Social Support: A model for clinical research and application." **Advance in Nursing Science** 81: 43-58.

Parsons, T. and E. A. Shils, (eds.). 1962. **Toward a General of Action.** New York: Harper and Row.

Pender, N. J. 1996. **Health Promotion in Nursing Practice.** 3rd ed. U.S.A.: Appleton and Lange.

Poplin, D. E. 1972. **Communities: A Survey of Theories and Methods of Research.** New York: The Macmillan Company.

Roof, W. C. 1976. "Traditional religion in contemporary society: a theory of local-cosmopolitan plausibility." **American Sociological Review** 53: 766-779.

Stinner, W. F., M. V. Loon, and S. Chung. 1990. "Community size, individual social position and community attachment." **Rural Sociology** 55 (4): 494-499.

Warren, R. L. and L. Lyon. 1983. **New Perspectives on the American Community**.
Illinois: The Dersey Press.

WHO/UNICEF. 1978. **Report of the International Conference on Primary Health Care**.
New York: N.P. Press.

World Health Organization. 1981. **Community Involvement in Health for Primary Health Care**. Geneva: World Health Organization.

Yamane, T. 1973. **Statistic: An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York: Harper&Row.

แบบสอบถามโครงการวิจัย

เรื่อง ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งการวิจัยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือให้ท่านช่วยตอบแบบสอบถามทุกข้อด้วยตัวท่านเอง โดยให้ตรงตามความเป็นจริง ตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็น หรือพฤติกรรมของท่านมากที่สุด คำตอบของท่านจะถือเป็นความลับ ผลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยและนำเสนอโดยภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเป็นรายบุคคล

ข้อแนะนำ โปรดอ่านคำชี้แจงในการตอบคำถามแต่ละส่วนอย่างละเอียด

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัย

นางสาวสุรีพันธ์ ชุมสำโรง

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] เพียง 1 คำตอบ ใน 1 ข้อ หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง
ที่เว้นไว้ ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อคำถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
 2. ผลการเรียนปัจจุบันได้เกรดเฉลี่ย (นับจากเทอมล่าสุด).....
 3. ระยะเวลาที่ท่านอาศัยอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....ปี.....เดือน
 4. ขณะศึกษาท่านเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนหรือไม่
☐ ไม่เข้าร่วม (ข้ามไปข้อ 6)
☐ เข้าร่วม (ทำข้อ 5 ต่อไป)
 5. ระบุกิจกรรมที่ทำ (เช่น ชมรม / เป็นตัวแทนในการทำกิจกรรม / งานประกวดแข่งขัน
นิทรรศการ / งานทำบุญของโรงเรียน / คณะกรรมการนักเรียน ฯลฯ)
1..... 2.....
3..... 4.....
5..... 6.....
.....
.....
 6. ท่านเคยร่วมทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมในชุมชน / จังหวัดของท่านหรือไม่
☐ ไม่เคยเข้าร่วม (ข้ามไปข้อ 8)
☐ เคยเข้าร่วม (ทำข้อ 7 ต่อไป)
 7. ระบุกิจกรรมที่ทำ (เช่น กิจกรรมในวันสำคัญ / ประเพณีต่างๆ / ร่วมทำความสะอาดวัด /
งานอุทยานรดกโลก / การอบรมต่างๆ ฯลฯ)
1..... 2.....
3..... 4.....
5..... 6.....
.....

8. ท่านมีความสนใจที่จะช่วยทำกิจกรรมใดบ้าง (เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับวิชาการ / กิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม / กิจกรรมเกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์ ฯลฯ) ระบุชื่อกิจกรรม

- 1..... 2.....
3..... 4.....
5..... 6.....

.....
.....

ข้อมูลครอบครัว

9. จำนวนสมาชิกในครอบครัว คน ชาย.....คน หญิง.....คน

10. สมาชิกในครอบครัวของท่านประกอบด้วย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ บิดา	☐ มารดา	☐ พี่ชาย/พี่สาว	☐ น้องชาย/น้องสาว
☐ ปู่	☐ ย่า	☐ ตา	☐ ยาย
☐ ลุง	☐ ป้า	☐ น้ำ	☐ อา
☐ อื่นๆ (ระบุ.....)			

11. ท่านมีพี่น้องทั้งหมด คน (รวมตัวท่านด้วย)

12. ท่านเป็นลูกคนที่

13. การศึกษาของบิดา

☐ ไม่ได้เรียน	☐ ประถมศึกษา
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
☐ อนุปริญญา/ปวส.	☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท	☐ ปริญญาเอก
☐ อื่นๆ (ระบุ	

14. การศึกษาของมารดา

☐ ไม่ได้เรียน	☐ ประถมศึกษา
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
☐ อนุปริญญา/ปวส.	☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท	☐ ปริญญาเอก
☐ อื่นๆ (ระบุ	

15. อาชีพของบิดา

☐ ไม่ได้ประกอบอาชีพ	☐ รับจ้างทั่วไป
☐ พนักงานบริษัท	☐ เกษตรกร
☐ ค้าขาย	☐ ธุรกิจส่วนตัว
☐ รับราชการ	☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ อื่นๆ (ระบุ).....	

16. อาชีพของมารดา

☐ ไม่ได้ประกอบอาชีพ	☐ รับจ้างทั่วไป
☐ พนักงานบริษัท	☐ เกษตรกร
☐ ค้าขาย	☐ ธุรกิจส่วนตัว
☐ รับราชการ	☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ อื่นๆ (ระบุ).....	

17. รายได้ของครอบครัวบาท/เดือน

18. สถานภาพของบิดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน

☐ ไม่มี	☐ ผู้ใหญ่บ้าน
☐ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	☐ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
☐ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)	☐ อื่นๆ(ระบุ.....)

19. สถานภาพของมารดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน

☐ ไม่มี	☐ ผู้ใหญ่บ้าน
☐ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	☐ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
☐ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)	☐ อื่นๆ(ระบุ.....)

20. บุคคลในครอบครัวของท่านร่วมทำกิจกรรมในชุมชนหรือไม่

- ☐ ไม่เข้าร่วม
- ☐ เข้าร่วม (ทำข้อ 21 ต่อไป)

21. ระบุกิจกรรมที่ทำ (เช่น กิจกรรมในวันสำคัญ / ประเพณีต่างๆ / ร่วมทำความสะอาดวัด / งานอุทยานมรดกโลก / การอบรมต่างๆ ฯลฯ)

1.....	2.....
3.....	4.....
5.....	6.....

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก (ติดต่อภาควิชา)

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านคิดว่าถูกต้องเพียงช่องเดียว และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อคำถาม

ตัวอย่างแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

ข้อคำถาม	ใช่	ไม่ใช่
1. นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม		
2. นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกจากยูเนสโก		
...		
15. การจัดตั้งอาสาสมัครเป็นอีกวิธีหนึ่งในการอนุรักษ์โบราณสถาน		

ส่วนที่ 3 ความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก (ติดต่อภาควิชา)

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านคิดว่าตรงกับตัวท่านมากที่สุด และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อคำถาม

- 5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับเป็นจริงมากที่สุด
- 4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับเป็นจริงมาก
- 3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับเป็นจริงปานกลาง
- 2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับเป็นจริงน้อย
- 1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับไม่จริงเลย

ตัวอย่างแบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
1. ฉันรู้สึกภูมิใจที่ในจังหวัดมีโบราณสถานมรดกโลกที่สำคัญ					
2. ฉันรู้สึกภูมิใจที่โบราณสถานในจังหวัดได้รับยกย่องให้เป็นมรดกโลก					
...					
21. ฉันคอยสอบถามข่าวสารการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด					

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วม (ติดต่อภาควิชา)

ตัวอย่างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
1. ฉันศึกษาข้อมูลโบราณสถานที่อยู่ในจังหวัดของฉัน เพื่อช่วยตัดสินใจในการอนุรักษ์โบราณสถาน					
2. ฉันสนใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับโบราณสถานในจังหวัดของฉัน					
...					
24. ฉันจะเข้าไปเดือน เมื่อพบว่ามีคนมาขีดเขียนโบราณสถาน					

ส่วนที่ 5 การสนับสนุนทางสังคม (ติดต่อภาควิชา)

ตัวอย่างแบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
1. ครอบครัวเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับโบราณสถานในจังหวัดให้ฉันฟัง					
2. ครอบครัวพาฉันไปเที่ยวแหล่งโบราณสถาน เช่น วัด พิพิธภัณฑฯ ฯลฯ					
...					
37. คนในชุมชนฉันจะร่วมทำกิจกรรมอนุรักษ์โบราณสถาน เมื่อฉันมาแจ้ง					

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเป็นหนึ่งในสถานที่ของประเทศไทยที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม จากองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก: UNESCO) ซึ่งนครประวัติศาสตร์แห่งนี้ถือเป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่ง ดังจะได้กล่าวรายละเอียดต่อไป (ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม, 2553)

ประกาศขึ้นทะเบียนมรดกโลก

นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม จากองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก: UNESCO) ในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญ ณ กรุงคาร์เธจ ประเทศตูนิเซีย เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2534 โดยมีคุณสมบัติการเป็นมรดกโลกตรงตามหลักเกณฑ์ข้อ 3 คือ เป็นสิ่งที่ยืนยันถึงหลักฐานของวัฒนธรรม หรืออารยธรรมที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบันหรือว่าที่สาบสูญไปแล้ว

ทั้งนี้ อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติได้ให้ความหมายของมรดกทางวัฒนธรรมว่า หมายถึง สถานที่ซึ่งเป็นโบราณสถานไม่ว่าจะเป็นงานด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม หรือแหล่งโบราณคดีทางธรรมชาติ เช่น ถ้ำ หรือกลุ่มสถานที่ก่อสร้างหรือเชื่อมต่อกัน อันมีความเป็นเอกลักษณ์ หรือแหล่งสถานที่สำคัญอันอาจเป็นผลงานฝีมือมนุษย์ หรือเป็นผลงานร่วมกันระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ รวมทั้งพื้นที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี ซึ่งสถานที่เหล่านี้มีคุณค่าความล้ำเลิศทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ มนุษยวิทยา หรือวิทยาศาสตร์

โบราณสถานที่สำคัญ

รายชื่อโบราณสถานซึ่งได้จากการรวบรวมข้อมูลจากแผนแม่บทอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และจากเจ้าหน้าที่ของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และอื่นๆ อีก

เช่น ผังบริเวณภายในเขตอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ผังรายชื่อโบราณสถาน และรายชื่อแหล่งโบราณสถาน และได้จากการสำรวจ มีแหล่งโบราณสถานทั้งหมด 359 แห่ง สามารถแบ่งได้ 7 กลุ่ม คือ โบราณสถานพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ โบราณสถานพื้นที่ในเกาะเมืองนอก เขตอุทยานประวัติศาสตร์ โบราณสถานพื้นที่นอกเกาะเมืองด้านตะวันออก โบราณสถานพื้นที่นอกเกาะเมืองด้านตะวันตก โบราณสถานพื้นที่นอกเกาะเมืองด้านเหนือ โบราณสถานพื้นที่นอกเกาะเมืองด้านใต้ และโบราณสถานพื้นที่นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. พื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์

1.1 พระราชวังโบราณ

เป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา แต่เดิมตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นวัดพระศรีสรรเพชญ์ ต่อมาในสมัยพระบรมไตรโลกนาถ พ.ศ. 1991 โปรดฯ ให้ย้ายพระราชวังขึ้นไปสร้างใหม่ทางเหนือริมแม่น้ำลพบุรี และอุทิศพระราชวังเดิมให้เป็นวัดพระศรีสรรเพชญ์สำหรับประกอบพระราชพิธีต่างๆ ของพระมหากษัตริย์ มีลักษณะแผนผังแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ เขตพระราชฐานชั้นนอก เขตพระราชฐานชั้นกลาง และเขตพระราชฐานชั้นใน ประกอบด้วยพระที่นั่งต่างๆ ได้แก่ พระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์ พระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท พระที่นั่งวิหารสมเด็จ พระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์ พระที่นั่งบรรยงรัตนาสน์ พระที่นั่งตรีมุข และพระที่นั่งทรงปืน เป็นต้น

1.2 วัดพระศรีสรรเพชญ์

เดิมเป็นพระราชวังซึ่งพระเจ้าอู่ทองทรงสร้าง ต่อมา สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถได้ทรงอุทิศให้เป็นวัดสำหรับประกอบพระราชพิธีต่างๆ เมื่อปี พ.ศ. 1991 ภายในวัดประกอบด้วยเจดีย์บรรจุพระบรมอัฐิของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถและสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 และพระวิหารพระศรีสรรเพชญ์ ที่สร้างขึ้นในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 เมื่อปี พ.ศ. 2035 และปี พ.ศ. 2042 ตามลำดับ โดยภายในพระวิหารหลวงจะประดิษฐาน “พระศรีสรรเพชญ์” ซึ่งพระองค์โปรดให้หล่อขึ้นในปี พ.ศ. 2043 ส่วนพระเจดีย์อีกองค์หนึ่งนั้นได้รับการสร้างขึ้นในสมัยพระบรมราชาธิราชที่ 4 เพื่อบรรจุพระบรมอัฐิของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 พระราชบิดา

1.3 วัดมหาธาตุ

เป็นวัดที่สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 โปรดฯ ให้สถาปนาขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1917 แต่มาแล้วเสร็จในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดี มีปรากฏประธานเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ต่อมาในสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมปรากฏประธานได้พังทลายลงมา และได้รับการปฏิสังขรณ์ในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง กระทั่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ปรากฏประธานได้พังทลายลงมาอีกครั้งดังปรากฏสภาพในปัจจุบัน

1.4 วัดราชบูรณะ

เป็นวัดที่สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) โปรดฯ ให้สถาปนาขึ้นปี พ.ศ. 1967 บริเวณที่ถวายพระเพลิงพระศพเจ้าอ้ายพระยาและเจ้ายี่พระยา พระเชษฐาของพระองค์ซึ่งสิ้นพระชนม์เนื่องจากการรบแย่งชิงราชสมบัติ ภายในวัดประกอบด้วยปรากฏประธานซึ่งล้อมรอบด้วยระเบียงคด มีพระวิหารตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออก ส่วนพระอุโบสถตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก ภายในกรุปรากฏมีภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยอยุธยาตอนต้น และเป็นที่บรรจุเครื่องราชูปโภคซึ่งทำด้วยทองคำ พระพิมพ์ และของมีค่าอื่นๆ เป็นจำนวนมาก

1.5 วัดพระราม

ตั้งอยู่ใกล้กับหนองโสนหรือบึงพระราม เป็นวัดที่สมเด็จพระรามาธิบดีโปรดฯ ให้สถาปนาขึ้นบริเวณที่ถวายพระเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ในปี พ.ศ. 1912 ต่อมา ได้รับการปฏิสังขรณ์ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถและสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ภายในวัดประกอบด้วยปรากฏประธานขนาดใหญ่ มีปรากฏขนาดเล็ก 2 องค์ขนานอยู่ทางทิศเหนือ-ใต้ และมีเจดีย์ประจํามุมทั้งสี่ด้วย

1.6 วิหารมงคลบพิตร

พระมงคลบพิตรเป็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่ ปางมารวิชัย หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ และลงรักปิดทอง สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยอยุธยาตอนต้น เพราะมีลักษณะศิลปะอุททองผสมกับ

ศิลปะสุโขทัย แต่เดิมประดิษฐานอยู่กลางแจ้งด้านทิศตะวันออกนอกพระราชวังหลวง ถึงสมัย สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม พ.ศ. 2153 โปรดฯ ให้ชะลอมาไว้ทางด้านตะวันตกและสร้างมณฑปครอบ องค์พระ จนถึง พ.ศ. 2285 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศจึงโปรดให้ปฏิสังขรณ์โดยเปลี่ยนหลังคา ซึ่งเป็นมณฑปมาเป็นวิหาร

2. พื้นที่ในเกาะเมือง นอกเขตอุทยานประวัติศาสตร์

2.1 พระราชวังจันทร์เกษม หรือวังหน้าสมัยอยุธยา

อยู่ริมแม่น้ำป่าสักบริเวณลำคูชื่อน้ำ สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชโปรดฯ ให้สร้างขึ้นราว พ.ศ. 2120 เพื่อให้เป็นที่ประทับของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในขณะที่พระองค์ ยังเป็นพระยุพราชครองเมืองพิษณุโลก และได้ใช้เป็นที่ประทับของกรมพระราชวังบวรสถานมงคล องค์ต่อมาตลอดสมัยกรุงศรีอยุธยา จนกระทั่งเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2310 จึงถูกไฟไหม้ หหมด ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้ซ่อมแซมฟื้นฟู โดยการสร้าง พระราชวังใหม่ซ้อนทับบนรากฐานเดิม ประกอบด้วยสิ่งก่อสร้างสำคัญ ได้แก่ พลับพลาจตุรมุข พระที่นั่งพิมานรัตยา และพระที่นั่งพิสัยศัลลักษณ์ ปัจจุบันกรมศิลปากรได้ทำการอนุรักษ์และ ปรับปรุงเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจันทร์เกษม

2.2 วัดสุวรรณดาราม

วัดสำคัญประจำราชวงศ์จักรี สมเด็จพระปฐมบรมมหาชนกแห่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ซึ่งแต่เดิมชื่อ ทองดี เป็นผู้สร้างและให้ชื่อว่า “วัดทอง” ต่อมาเมื่อ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ขึ้นครองราชย์เป็นรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์แล้ว จึงโปรดฯ ให้เปลี่ยนชื่อใหม่ว่า “วัดสุวรรณดาราม” ภายในวัดมีพระอุโบสถและพระวิหารตั้งอยู่ คู่กัน ภายในพระอุโบสถมีภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

3. พื้นที่นอกเกาะเมืองด้านทิศตะวันออก

3.1 วัดพนัญเชิง

พงศาวดารเหนือระบุว่า เป็นวัดที่พระเจ้าสาयน้ำผึ้งเป็นผู้สร้าง และพระราชนามว่า “วัดพระเจ้าพระนางเชิง” มีพระเจ้าพนัญเชิง ซึ่งสร้างขึ้นใน ปี พ.ศ. 1867 ก่อนสถาปนา กรุงศรีอยุธยา 26 ปี เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัย สูง 19 เมตร เป็นพระประธานภายในพระวิหาร ต่อมาในปี พ.ศ. 2397 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้ปฏิสังขรณ์ใหม่ทั้งองค์ แล้วพระราชนามใหม่ว่า “พระพุทธรูปไตรรัตน์นายก” ชาวบ้านนิยมเรียกว่า “หลวงพ่อดำ”

3.2 วัดใหญ่ชัยมงคล

เป็นวัดที่สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) โปรดฯ ให้สร้างขึ้นที่บริเวณที่ปลงพระศพเจ้าแก้วเจ้าไทย ซึ่งสิ้นชีพตักษัยด้วยอหิวาตกโรค เมื่อปี พ.ศ. 1900 เพื่อให้เป็นสำนักสงฆ์คณะป่าแก้ว ซึ่งปฏิบัติทางวิปัสสนาธุระ และยังเป็นที่พักพิงของสมเด็จพระสังฆราชฝ่ายขาวหรือฝ่ายอริยวาสี ต่อมาในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้กระทำยุทธหัตถีชนะพระมหาอุปราชา จึงโปรดให้สร้างพระเจดีย์ไว้เป็นที่ระลึก ขนานนามว่า “พระเจดีย์ชัยมงคล” เป็นเจดีย์ประธานทรงกลมขนาดใหญ่ตั้งอยู่บนฐานประทักษิณ มีระเบียงคดล้อมรอบ

3.3 วัดมเหยงคณ์

ในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาระบุว่า เป็นวัดที่สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 โปรดฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1981 และได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ในสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ ในปี พ.ศ. 2252 – พ.ศ. 2256 ภายในวัดประกอบด้วยเจดีย์ประธานทรงระฆังบนฐานประทักษิณซึ่งประดับด้วยประติมากรรมรูปช้างรอบฐาน ส่วนชื่อวัดมเหยงคณ์ สันนิษฐานว่าตั้งชื่อตามมหิยังคณะในลังกาทวีป

3.4 หมู่บ้านญี่ปุ่น

ชาวญี่ปุ่นได้เข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ในกรุงศรีอยุธยา เพื่อเข้ามาทำการติดต่อค้าขาย และเป็นทหารรับจ้าง พระมหากษัตริย์ไทยได้พระราชทานที่ดินและจ้างชาวญี่ปุ่นเพื่อทำสงคราม และต่อต้านการกบฏ ชุมชนญี่ปุ่นซึ่งต่อมากลายเป็นชุมชนเลือดผสม จึงเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เมืองอยุธยา ปัจจุบันสมาคมไทย-ญี่ปุ่น ได้สร้างอาคารจัดแสดงขึ้นบนบริเวณที่เคยเป็นหมู่บ้านญี่ปุ่นเดิม เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและเป็นอนุสรณ์สถานระหว่างไทยและญี่ปุ่น

3.5 หมู่บ้านฮอลันดา

ตั้งอยู่ในเขตตำบลคลองสวนพลู ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของอุตุเรือขนาดใหญ่ ภายในปรากฏซากของโบราณสถาน ได้แก่ แผ่นป้ายบอกบริเวณที่เคยเป็นหมู่บ้าน บ่อน้ำก่อด้วยอิฐ และซากอิฐซึ่งเคยเป็นที่ตั้งของอาคารคลังสินค้าฮอลันดาหรือที่เรียกกันในสมัยอยุธยาว่า วิลันดา เป็นชาวต่างประเทศที่เข้ามาติดต่อและมีความสัมพันธ์กับกรุงศรีอยุธยาในด้านการค้าต่อจากชาวโปรตุเกสและสเปน โดยมีบริษัทอีสต์อินเดียตะวันออกของฮอลันดา ซึ่งตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2144 เป็นตัวแทนและจัดการติดต่อทางการค้าอยู่ในกรุงศรีอยุธยา

4. พื้นที่นอกเกาะเมืองด้านทิศตะวันตก

4.1 วัดไชยวัฒนาราม

เป็นวัดที่สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง โปรดฯ ให้สร้างขึ้นในบริเวณนิเวศสถานของพระราชชนนี ในปี พ.ศ. 2173 เพื่ออุทิศถวายพระราชชนนีและเป็นอนุสรณ์แสดงชัยชนะที่มีต่อเขมร จึงได้สร้างโดยจำลองแบบปราสาทนครวัด ซึ่งประกอบด้วยปรางค์ขนาดใหญ่เป็นประธาน มีปรางค์มุมตั้งอยู่บนฐานไพทีเดียวกัน ล้อมรอบด้วยระเบียงคดซึ่งมีเมรุตั้งประจำอยู่ทุกทิศ แสดงให้เห็นถึงคติเรื่องการจำลองจักรวาลในพุทธศาสนา

4.2 วัดวรเชษฐาราม

สันนิษฐานว่าเป็นวัดที่สมเด็จพระเอกาทศรถสร้างขึ้น เพื่อบรรจุอัฐิของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จากคำให้การชาวกรุงเก่าระบุว่าวัดวรเชษฐ์นี้ เคยเป็นที่ตั้งค่ายรอบกรุงของพม่าทางด้านตะวันตกเรียกว่า “ค่ายวัดวรเชษฐ์ ค่ายบ้านป้อม” ภายในวัดประกอบด้วยปรangk เป็นประธานของวัด มีพระอุโบสถตั้งอยู่ทางด้านหลังปรangk ส่วนวิหารตั้งเยื้องออกไปทางทิศใต้

5. พื้นที่นอกเกาะเมืองด้านทิศเหนือ

5.1 วัดภูเขาทอง

ปรากฏในพระราชพงศาวดารว่า สมเด็จพระรามาธิบดี ปรคฯ ให้สร้างวัดนี้ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1930 ครั้นถึง พ.ศ. 2112 พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองยกทัพเข้ามาตีกรุงศรีอยุธยาได้ จึงสร้างเจดีย์องค์ใหญ่ขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์สถานถึงชัยชนะ ต่อมาสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ปรคฯ ให้บูรณะปฏิสังขรณ์องค์พระเจดีย์และพระอารามทั้งหมดในปี พ.ศ. 2288 โดยเฉพาะเจดีย์ประธาน พระองค์ปรคฯ ให้เปลี่ยนเป็นทรงเจดีย์เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง ดังนั้นฝีมืออย่างพม่าเดิมจึงเหลือเพียงฐานประตักยณเท่านั้น

5.2 วัดหน้าพระเมรุ

ตามตำนานกล่าวว่าพระองค์อินทร์ในรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ทรงสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2047 พระราชทานนามว่า “วัดพระเมรุราชิการาม” ต่อมาเรียกกันภายหลังว่า “วัดหน้าพระเมรุ” สันนิษฐานว่าสร้างตรงที่ถวายพระเพลิงพระบรมศพพระราชอาพระองค์ใดพระองค์หนึ่ง ภายในวัดประกอบด้วยพระอุโบสถเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ปางมารวิชัย มีพระนามว่า “พระพุทธรูปนิมิตวิชิตมารโมลีศรีสรรเพชญ์บรมไตรโลกนาถ”

5.3 เณรคคลองช้าง

เป็นสถานที่ที่ใช้ในการคล้องช้างป่า แต่เดิมเคยมีเพนียดตั้งอยู่ที่วัดช่องด่านเหนือของพระราชวังจันทร์เกษม ถึงแผ่นดินสมเด็จพระมหาธรรมราชา พ.ศ. 2123 โปรดฯ ให้ขยายกำแพงพระนครด้านตะวันออกไปถึงริมแม่น้ำ จึงทรงย้ายเพนียดไปที่ตำบลทะเลหญ้า หรือตำบลสวนพริกในปัจจุบัน หลังจากเสียกรุงศรีอยุธยาปี พ.ศ. 2310 แล้ว เพนียดคงถูกทิ้งร้างไป จนกระทั่งในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ พระมหากษัตริย์จึงโปรดฯ ให้บูรณะเรื่อยมา เช่น ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลปัจจุบัน

6. พื้นที่นอกเกาะเมืองด้านทิศใต้

6.1 วัดพุทธไสสวรรค

ตั้งอยู่ริมแม่น้ำตรงข้ามกับพระนครด้านใต้ ในบริเวณเวียงเหล็กที่พระเจ้าอู่ทองโปรดฯ ให้สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 1896 เพื่อเป็นที่ระลึกถึงบริเวณที่พระองค์เคยเสด็จมาประทับอยู่ก่อนสร้างกรุงศรีอยุธยา โบราณสถานสำคัญ ได้แก่ ปรางค์ประธาน วิหารคด และตำหนักสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ที่ผนังภายในตำหนักมีภาพเขียนสีในสมัยอยุธยาเรื่องทศชาติ และเรื่องสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ไปนมัสการพระพุทธบาทที่ลังกาวิบูลย์

6.2 หมู่บ้านโปรตุเกส

ชาวโปรตุเกสเข้ามาติดต่อกับกรุงศรีอยุธยาครั้งแรกสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 มีอยู่ด้วยกัน 3 นิคม คือ นิคมเยซุอิต นิคมฟรานซิสกัน และนิคมโดมินิกัน ได้สร้างหมู่บ้านอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทางด้านใต้ของเกาะเมือง ปัจจุบันบนพื้นที่บริเวณนั้นปรากฏโบราณสถานจำนวน 3 แห่ง คือ ชานเปาโล ชานโดมิงโก และชานเปโตร โดยโบราณสถานชานเปโตรนั้น เข้าใจกันว่าเป็นโบสถ์ที่สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมโปรดฯ ให้สร้างขึ้นเพื่อเป็นศาสนสถานของชาวโปรตุเกส นับว่าเป็นโบสถ์คริสต์แห่งแรกที่สร้างขึ้นในแผ่นดินไทย

7. พื้นที่นอกเหนือจากที่ระบุไว้แล้วภายในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

7.1 ปราสาทนครหลวง

ปราสาทนครหลวง อำเภอนครหลวง ตั้งอยู่ติดกับแม่น้ำป่าสัก พระราชพงศาวดารระบุว่า สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง โปรดฯ ให้ช่างไปถ่ายแบบปราสาทนครหลวงในประเทศกัมพูชามาสร้างไว้เป็นสังเขปเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ เป็นสถานที่ตั้งอยู่ระหว่างทางที่เสด็จไปนมัสการพระพุทธบาทสระบุรี ปราสาทนครหลวงจึงเป็นสถานที่ประทับพักผ่อนพระราชอิริยาบถ และเป็นที่พักผ่อนในระหว่างทางที่เสด็จไปประพาสเมืองลพบุรีด้วย

7.2 วัดใหม่ประชุมพล

วัดใหม่ประชุมพล อำเภอนครหลวง ภายในวัดประกอบด้วย เจดีย์ประธานทรงย่อมุมไม้สิบสองบนฐานสูงที่นิยมสร้างในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ภายในกรุของเจดีย์ที่ฝาผนังเขียนลวดลายพุ่มข้าวบิณฑ์และรูปดวงดารา ตามคำบอกเล่ากล่าวว่า วัดแห่งนี้เป็นสถานที่พักผ่อนของพวกข้าราชการที่ตามเสด็จพระเจ้าทรงธรรมไปนมัสการรอยพระพุทธบาท สระบุรี

7.3 วัดชุมพลนิกายาราม

วัดชุมพลนิกายาราม อำเภอบางปะอิน ตั้งอยู่ใกล้กับพระราชวังบางปะอิน เป็นวัดที่สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง โปรดฯ ให้สร้างขึ้นราว พ.ศ. 2175 โดยทรงอุทิศบ้านเดิมที่ทรงพระราชสมภพถวายเป็นพุทธบูชา โดยสร้างวัดขึ้นตรงนั้น พระราชทานนามว่า “วัดชุมพลนิกายาราม” ภายในวัดมีเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสองปรากฏอยู่ 2 องค์ และอาคารอื่นๆ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. พันตรีหญิง ดร.พนมพร พุ่มจันทร์

ผู้ทรงคุณวุฒิ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล	นางสาวสุรีพันธ์ ชุมสำโรง
วัน เดือน ปี ที่เกิด	24 เมษายน พ.ศ. 2528
สถานที่เกิด	จังหวัดสมุทรปราการ
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2549 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะสาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชานามัยชุมชน มหาวิทยาลัยมหิดล
ทุนการศึกษาที่ได้รับ	ทุนผู้ช่วยสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์